

Letnik IV
3/2006

Prispevki k didaktiki zgodovine

Prispevki k didaktiki zgodovine

Vsi prispevki so avtorska dela in niso
lektorirani.

Letnik 4, številka 3
2006

Oddelek za zgodovino

Kazalo

<i>Predgovor</i>	3
BRIGITA PRAZNIK: KORENINE SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA	4
TANJA PILIH: KRŠČANSTVO	19
KATARINA ROGELJ: LIBERALNA IN NARODNA GIBANJA	40
MOJCA BERGANT: SLOVENEK PROTI SLOVENCU	60
META ČERNIGOJ: DUHOVNI SVET SREDNJEGA VEKA	77
MIRKA MILOVANČEV: DUHOVNI SVET SREDNJEGA VEKA	100
MATJAŽ KRIŽNAR: 2. ZNANSTVENO-TEHNIČNA REVOLUCIJA	129
JASNA KRŽIČ: VIETNAM, KOREJSKA VOJNA IN BLIŽNJI VZHOD PO LETU 1945	151
<i>Avtorji prispevkov</i>	178

Predgovor

Na oddelku za zgodovino Filozofske fakultete morajo študentje in študentke 4. letnika pedagoške smeri opraviti tudi izpitne učne nastope, na katere se morajo temeljito in vestno pripraviti.

Izdelati morajo tudi pisno učno pripravo. Tako so v tretji številki publikacije *Prispevki k didaktiki zgodovine* predstavljene nekatere učne priprave za osnovno in srednjo šolo.

Publikacija se lahko uporablja kot študijsko gradivo, saj predstavlja eno od številnih možnosti, kako načrtovati učne ure v osnovni in srednji šoli.

Kot mentorica pri izpitnih nastopih in recenzentka učnih priprav želim vsem avtorjem veliko osebnega zadovoljstva pri pedagoškem delu.

Urednica: Danijela Trškan

FILOZOFSKA FAKULTETA
Oddelek za zgodovino
Didaktika zgodovine

UČNA PRIPRAVA:

Korenine slovenskega **knjižnega jezika**

DATUM: 28. marec 2006

Brigita Praznik

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: OŠ Mirana Jarca
Razred: 5. b
Datum: 28. marec 2006
Predmet: ZGODOVINA
Učna tema: Dinarski svet
Učna enota: Korenine slovenskega knjižnega jezika
Učne oblike: frontalna oblika, individualno delo, delo v dvojicah
Učne metode: razlaga, razgovor, slikovna demonstracija, zvočna demonstracija, metoda uporabe avdiovizualnih pripomočkov, ponovitveni razgovor, metoda pisno-grafičnih izdelkov, besedna demonstracija
Učne tehnike: križanka
Učna sredstva: - učila: učbenik (Košak, M. (1996). Tu sem doma 2. Ljubljana: Modrijan. 72-73.), učno-delovni listi, ponovitvena križanka, avdiokaseta Brižinski spomeniki, avdiokaseta Mojstri slovenske besede, videokaseta Na pragu besedila 4, videokaseta Kratka zgodovina slovenskega jezika. - učni pripomočki: televizija, videorekorder, radiokasetofon, grafoskop, platno, tabla, kreda, flomastri;
Didaktične etape učnega procesa: 1. UVOD: uvodna motivacija z zvočnimi posnetki.2. GLAVNI DEL: obravnavanje učne snovi s pomočjo videoposnetkov, prosojnic ter učno-delovnih listov.3. ZAKLJUČEK: ponovitev učne snovi s pomočjo ponovitvene križanke.
Didaktična načela: jasnost, nazornost, aktualnost, sistematičnost, postopnost, aktivnost.
Medpredmetne povezave: ♦ slovenski jezik (srednjeveška književnost, nastanek slovenskega knjižnega jezika), ♦ geografija (videoposnetek, kjer je prikazan zemljevid nemške dežele), ♦ etika in družba (katoliška religija).
Novi pojmi: ♦ reformacija (versko in družbeno gibanje v 16. stoletju za reformiranje cerkve), ♦ protestant (pripadnik protestantske vere, ki priznava sveto pismo kot edini verski temelj); ♦ katekizem (knjiga z osnovami krščanskega nauka), ♦ abecednik (učbenik za začetni pouk branja in pisanja),

- ♦ **kodeks** (rokopisna knjiga iz časa pred iznajdbo tiska),
- ♦ **pergament** (neobdelana živalska koža, prirejena za pisanje),
- ♦ **biblija** (sveto pismo),
- ♦ **faksimile** (natančen posnetek rokopisa ali tiska).

Literatura:

- ♦ Ambrož, D., Cuderman, V. idr. (2001). Branja 1. Berilo in učbenik za 1. letnik gimnazij ter štiriletnih strokovnih šol. Ljubljana: DZS. 177-179, 266-267.
- ♦ Brižinski spomeniki. Avdiokaseta. Govorna rekonstrukcija izvornika in interpretacija v sodobni slovenščini. SAZAS.
- ♦ Brižinski spomeniki. Monumenta frisingensia: znanstveno kritična izdaja (2004). Ljubljana Založba ZRC, ZRC SAZU. I-IX.
- ♦ Brižinski spomeniki. V: Na pragu besedila 4. Posneto gradivo. Videokaseta k učbeniku in delovnemu zvezku za slovenski jezik v 4. letniku gimnazij, strokovnih in tehniških šol. Založba Rokus.
- ♦ Dalmatin, J. (1984). Slovenska protestantska pesmarica. Faksimile po izvodu iz knjižnice Jugoslovenske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- ♦ Korošec, V. (1998). Stezice do besedne umetnosti 1. Ljubljana: Rokus. 104-110.
- ♦ Košak, M. (1996). Tu sem doma 2. Učbenik za spoznavanje družbe v 5. razredu OŠ. Ljubljana: Modrijan, 72-73.
- ♦ Kratka zgodovina slovenskega jezika. Videokaseta last Brigite Praznik. 2006.
- ♦ Mojstri slovenske besede. Primož Trubar. Avdiokaseta. Ljubljana: RTV Ljubljana. 1986.
- ♦ Publikacije založbe Mladinske knjige. Leto izida neznan.
- ♦ Trubar, P. (1999). Catechismus 1555. Faksimile. Ljubljana: DZS.
- ♦ Trubar, P. (2000). Catechimus 1550. Faksimile po izvodu iz Österreichische nationalbibliothek na Dunaju. Ljubljana: Mladinska knjiga.

UČNI CILJI:

URNI CILJI

Glavni ali kompleksni cilj: Učenci spoznajo in razumejo zgodnji razvoj slovenskega knjižnega jezika ter vpliv reformacije na ta razvoj.

Delni ali precizni cilji:

Uvodni del: Učenci s pomočjo zvočnega gradiva (zvočni posnetek govora Brižinskih spomenikov in zvočni posnetek govora Primoža Trubarja) ugotovijo o čem bo potekala šolska ura. Učenci se seznanijo s potekom šolske ure.

Glavni del: Učenci s pomočjo slikovnega gradiva, videoposnetkov, prosojnic, faksimil starih knjig ter učno-delovnih listov ugotovijo in spoznajo značilnosti in razvoj slovenskega knjižnega jezika do 16. stoletja.

Zaključni del: Učenci s pomočjo ponovitvene križanke ponovijo učno snov.

KONČNI CILJI:

Vsebinski: Učenci znajo naštetih pomembna dela za nastanek slovenskega knjižnega jezika (Brižinski spomeniki, Katekizem in Abecednik, Biblija). Učenci znajo opisati kodeks. Učenci znajo kratki življenjepis Primoža Trubarja.

Procesni: Učenci znajo ovrednotiti pomen dela Primoža Trubarja za razvoj slovenskega knjižnega jezika. Učenci znajo ovrednotiti pomen prevoda svetega pisma v kulturi Slovencev.

Vzgojni: Učenci se zavedajo pomena korenin slovenskega jezika.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
Uvodna motivacija (5 minut)	Učence lepo pozdravim in se jim predstavim. Povem jim, da bomo skupaj preživeli eno šolsko uro. Ker jih ne poznam po imenu, jih prosim, da za odgovarjanje na vprašanja dvigujejo roko, da bo tako lažje potekala komunikacija v razredu. Učence vprašam, ali se s tem strinjajo. Za začetek jim dam za poslušati prvi zvočni posnetek (1 minuta). Po poslušanju učence vprašam: <i>Ali ste kaj razumeli posnetek? Kateri jezik bi lahko to bil?</i> Učencem dam za poslušati še drugi zvočni posnetek (1 minuta). Učence zopet vprašam: <i>Ali ste sedaj kaj razumeli. Bi sedaj vedeli, kateri jezik ste slišali?</i>	Učenci se umirijo in posedejo. Učenci odgovorijo. Učenci poslušajo prvi zvočni posnetek. <i>Ne, skoraj nič, zelo malo.</i> Učenci dvomijo, za kateri jezik bi šlo. Učenci poslušajo drugi zvočni posnetek. <i>Da, kar nekaj. To je slovenščina.</i>	frontalna oblika razlaga metoda dela z avdiovizualnimi pripomočki zvočna demonstracija razgovor radiokasetofon 1. zvočni posnetek: Govor Brižinskih spomenikov (Brižinski spomeniki. Avdiokaseta. Govorna rekonstrukcija izvirnika in interpretacija v sodobni slovenščini. SAZAS.)

	Učencem razložim: <i>Oba zvočne posnetka sta potekala v slovenskem jeziku. Prvi posnetek prikazuje več kot tisoč let star slovenski jezik, drugi pa slovenski jezik izpred 500 let.</i> Učence vprašam: <i>Bi vedeli o čem bomo govorili danes?</i> Razložim: <i>V današnji šolski uri boste s pomočjo videoposnetkov, slikovnega gradiva in učno-delovnih listov spoznali razvoj slovenskega knjižnega jezika. Tako boste spoznali, kakšni so bili začetki našega jezika, spoznali boste, kako so ljudje včasih brali knjige, ko še ni bilo niti televizije, računalnikov in celo knjig. Spoznali boste prva književna dela v slovenskem jeziku ter moža slovenskega rodu, ki je omogočil razvoj knjižnega jezika.</i> Učencem razdelim učno-delovne liste in dam navodila – reševali jih bomo skupaj, postopoma, posamezna navodila jim bom dala tudi še pred samim reševanjem. Na tablo napišem naslov šolske ure: <i>Korenine slovenskega knjižnega jezika.</i>	Učenci poslušajo. <i>O slovenskem jeziku, kako je nastal.</i> Učenci poslušajo. Učenci si ogledajo naslov. Učenci si ogledajo učno-delovni liste.	2. zvočni posnetek: Govor Primoža Trubarja (Mojstri slovenske besede. Primož Trubar. Avdiokaseta. Ljubljana: RTV Ljubljana. 1986.) razlaga metoda pisnografičnih izdelkov učno-delovni listi tabla, kreda

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI/URJENJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
	Učencem na prosojnici pokažem prvo stran Brižinskih spomenikov. Učencem preberem v knjižnem jeziku besedilo, ki so ga slišali na avdiokaseti.	Učenci si ogledajo prosojnico. Učenci poslušajo.	frontalna oblika besedna demonstracija grafoskop,

Brižinski spomeniki (10 minut)	Razložim: <i>Na prvem zvočnem posnetku ste slišali staro slovenščino, staro več kot tisoč let. To besedilo imenujemo Brižinski spomeniki. So najstarejše zapisano besedilo v slovenščini in so rokopis, zapisano besedilo z roko. Nastali so okoli leta 1000.</i> Učencem pokažem faksimile Brižinskih spomenikov – dam jim jih tudi v ogled. Učencem razložim, kaj so to faksimile. Skupaj z učenci rešimo prvo nalogo. Vsako besedo zapišem na prosojnico. Učence vprašam: <i>Brižinskim zapisom pravimo, da so spomeniki. Kaj mislite, ali gre res za pravi spomenik, se pravi iz kamna. Ali so tako poimenovani le zato, ker so tako pomembni?</i> Razložim: <i>Brižinski spomeniki so napisani na pergamentne liste z roko, listi pa so vpeti v kodeks, rokopisno knjigo. Ime pa so dobili po kraju, kjer so jih našli. To kraj je namreči</i>	Učenci si ogledajo faksimile Brižinskih spomenikov. Vsak učenec prebere en stavek in vstavi določeno besedo (<i>najstarejše, rokopis, 1000, faksimile</i>). Odgovorijo: <i>Da/ne</i>.	platno slikovna demonstracija (prosojnica 1: Brižinski spomeniki, fotokopija iz literarne mape) razlaga slikovna demonstracija (Brižinski spomeniki. Monumenta frisingensia: znanstveno kritična izdaja (2004). Ljubljana Založba ZRC, ZRC SAZU. I-IX.) metoda pisnografičnih izdelkov grafoskop, platno prosojnica 2: dopolnjevanje 1. naloge) flomastri razgovor razlaga

	<i>našli. Ta kraj je nemški Freising, po slovensko Brižinj.</i> Učencem dam navodilo, naj pozorno spremljajo kratek posnetek, da bodo rešili naslednjo nalogo. Nalogo jim na glas preberem. Po ogledu videoposnetka (3 minute) učenci rešijo nalogo. Po dveh minutah mi nekaj učencev prebere svoj odgovor. Učencem pokažem publikacijo, kjer je fotografija srednjeveškega kodeksa. Dam jim jo tudi v ogled. Učence vprašam, kaj se jim je zdelo zanimivo pri ogledu videoposnetka.	Učenci si pozorno ogledajo videoposnetek. Učenci rešijo nalogo – opišejo kodeks. Učenci glasno preberejo svoj odgovor. Učenci si ogledajo fotografijo srednjeveškega kodeksa. Odgovorijo: <i>Gospod je v rokah imel rokavice, zelo debela knjiga...</i>	metoda dela z avdiovizualnimi pripomočki televizija, videorekorder 1. videoposnetek: Brižinski spomeniki. V: Na pragu besedila 4. Posneto gradivo. Videokaseta k učbeniku in delovnemu zvezku za slovenski jezik v 4. letniku gimnazij, strokovnih in tehniških šol. Založba Rokus.) individualno delo metoda dela s pisno-grafičnimi izdelki frontalna oblika razgovor slikovna demonstracija 1. Trubarjeva Hišna postila (Publikacija založbe Mladinske knjige. Leto izida neznan.)
	Nadaljujem: <i>Po Brižinskih</i>	Učenci poslušajo.	frontalna

Primož Trubar (15 minut)	<i>spomenikih je bilo le malo zapisov slovenskega jezika, v glavnem le rokopisi z versko vsebino.</i> Učencem dam navodilo, naj obrnejo učno delovni list na drugo stran. Učence vprašam: <i>Poznate tega gospoda?</i> Ta čas dam na grafoskop prosojnico 3 – skupaj z učenci jo bomo reševali. Razložim: <i>Na sliki je Primož Trubar. Je zelo pomemben za zgodovino slovenskega jezika. Zakaj je tako pomemben pa bomo spoznali v naslednjih minutah.</i> Učencem dam navodilo, da si naj sproti zapisujejo besede v delovni list, ki jih bom jaz na prosojnici odkrila. Odkrijem ime Primož Trubar. <i>Primož Trubar je živel v 16. stoletju, v času reformacije. Ste že slišali za reformacijo? To je obdobje, ko so se nekateri duhovniki borili za spremembe v cerkvi, saj je ta bila zelo podkupljiva in grešna. Te vernike so imenovali protestanti, vero pa protestantska vera. Primož Trubar se je rodil v Rašici na Dolenjskem. Odkrijem besedo Rašica.</i> Učencem povem, da imajo na učno-delovnem listu fotografijo nekdanje Trubarjeve domačije – danes tu stoji t.i. Temkov mlin. Učence vprašam, ali so že bili v Trubarjevi Rašici. Učencem dam na ogled drugi videoposnetek (4 minute).	Učenci si ogledajo učno-delovni list. <i>Ne, da. To je Primož Trubar.</i> Učenci sproti dopolnjujejo miselni vzorec – posamezno besedo lahko vidijo tudi na prosojnici, ter odgovarjajo na vprašanja. <i>Ne, da. Praznujemo praznik Dan reformacije 31. oktobra.</i> Učenci zapišejo: <i>Rašica.</i> <i>Ne, da.</i> Učenci si pozorno ogledajo videoposnetek.	oblika razlaga z razgovorom slikovna demonstracija 1. lesorez Primoža Trubarja (http://ljubljan.a.si) metoda pisno-grafičnih izdelkov prosojnica 3: miselni vzorec slikovna demonstracija 1. Temkov mlin (http://ljubljan.a.si) metoda dela z avdiovizualnimi pripomočki

	Opozorim jih, da si ga pozorno ogledajo, saj bodo sledila vprašanja. Po ogledu učence vprašam: <i>Kje se je šolal Primož Trubar?</i> Postopoma odkrijem besedi Reka in Trst. <i>Kaj je bil Primož Trubar po poklicu?</i> Odkrijem besedo duhovnik. <i>Zakaj je Primož Trubar tako pomemben?</i> Razložim, sočasno odkrijem besedo Katekizem: <i>Primož Trubar je napisal in izdal prvo slovensko knjigo leta 1550. Imenuje se Katekizem, dodan pa je tudi Abecednik.</i> Učence vprašam: <i>Kaj je to katekizem in kaj abecednik?</i> Razložim pojma. Učencem dam v ogled faksimile Katekizma in Abecednika. Učence opozorim, da imajo prvo stran iz Trubarjevega Katekizma tudi na učno-delovnem listu. Nadaljujem: <i>Tako smo Slovenci dobili prvo tiskano knjigo, slovenščina pa je postala knjižni jezik.</i>	<i>Reka, Salzburg, Trst, Dunaj.</i> Dopolnijo miselni vzorec. <i>Duhovnik.</i> Besedo zapišejo. <i>Izdal je prvo slovensko knjigo.</i> Zapišejo Katekizem. <i>Verska knjiga. Pripomoček za učenje branja.</i> Učenci si sproti ogledujejo faksimile.	televizija, videorekorder 2. videoposnetek (Kratka zgodovina slovenskega jezika. Videokaseta last Brigite Praznik. 2006.) razlaga z razgovorom metoda pisno-grafičnih izdelkov prosojnica 3: miselni vzorec grafoskop, platno slikovna demonstracija (1. Trubar, P. (1999). Catechismus 1555. Faksimile. Ljubljana: DZS. 2. Trubar, P. (2000). Catechimus 1550. Faksimile po izvodu iz Österreichische nationalbibliothek na Dunaju. Ljubljana: Mladinska knjiga. 3. prva stran Katekizma (www.hervardi.com/primoz t

	Vprašam: <i>Kaj bi lahko napisali v učno-delovni list pod knjižni jezik?</i> Odkrijem še zadnji oblaček – knjižni jezik. Še dodam: <i>Primož Trubar je napisal več kot 22 knjig v slovenščini, iz svoje dežele je bil pregnan, zato je živel v Nemčiji, kjer je tudi umrl.</i>	<i>Jezik, ki je tiskan.</i> Po smislu.	rubar.php) razgovor
Dalmatinova Biblija (5 minut)	Na grafoskop dam prosojnico 2 (3. naloga), ki jo bomo sproti dopolnili z učenci. Učencem rečem, da lahko že sproti dopolnijo nalogo. Nadaljujem: <i>Najbolj pomembno delo reformacije pa je prevod svetega pisma.</i> Vprašam: <i>Kako drugače še rečemo svetemu pismu?</i> <i>Jurij Dalmatin je leta 1584 opravil prevod svetega pisma. Natiskali so le 1500 izvodov, v slovenske dežele pa so jo pripeljali na skrivaj. Zakaj so to storili?</i> <i>Protestante in njihove knjige so preganjali, zato so morali skrivati! Tako so Biblijo prevažali kar v sodih.</i> Učencem dam v ogled publikacijo s fotografijo Dalmatinove Biblije. Učencem povem, da so faksimile te Biblije zelo cenjene in zato imajo tudi visoko ceno. Skupaj z učenci dopolnimo besede v stavke, sama jih napišem na prosojnico. Učencem preberem zadnjo nalogo. Učenci imajo dve minuti, da jo rešijo – odgovor podajo ustno, si ga tudi zapišejo (glede na čas, ki še	Učenci poslušajo, sproti že dopolnjujejo nalogo. <i>Biblija.</i> <i>Protestante so preganjali.</i> Dva učenca prebereta stavka ter dopolnita nalogo (<i>Dalmatin, Biblija, sodih</i>). Učenci rešijo nalogo. Odgovor sestavijo s pomočjo danih točk.	grafoskop, platno prosojnica 2: 3. naloga z učno-delovnega lista razlaga z razgovorom metoda dela s pisno-grafičnimi izdelki slikovna demonstracija 1. fotokopija Dalmatinove Biblije (Publikacija založbe Mladinske knjige. Leto izida neznan.)

	preostane, se odločim, ali naj učenci odgovor podajo le ustno in si ga doma zapišejo, ali pa si ga zapišejo takoj!).		flomastri

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE/PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
Ponoviten razgovor s ponovitveno križanko (10 minut)	Učencem dam navodilo, da si ogledajo še zadnji učno-delovni list s ponovitveno križanko. Imajo 5 minut časa, da jo rešijo in tako ponovijo učno snov. Nato sledi skupni pregled rešitev. Sama križanko dopolnim na prosojnico, da rešitve vsi učenci vidijo. Na koncu ure se učencem zahvalim za njihovo pozornost in jim zaželim uspešno učenje še v naprej.	Učenci rešijo ponovitveno križanko. To lahko storijo tudi v dvojicah. Ko rešijo nalogo, podajo rešitve.	individualno delo ali delo v dvojicah metoda pisnografičnih izdelkov ponovitvena križanka frontalna oblika ponoviten razgovor grafoskop, platno prosojnica 4: ponovitvena križanka flomastri

PRILOGE:

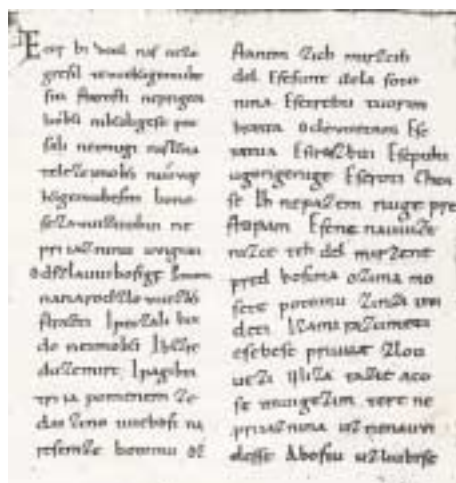
1. Nerešeni učno-delovni listi,
2. rešeni učno-delovni listi,
3. nerešena ponovitvena križanka,
4. rešena ponovitvena križanka,
5. prosojnice:
 - PROSOJNICA 1: fotokopija prve strani Brižinskih spomenikov,
 - PROSOJNICA 2: nerešeni 1. in 3. naloga,
 - PROSOJNICA 3: nerešen miselni vzorec,
 - PROSOJNICA 4: nerešena ponovitvena križanka,
6. Dodatne priloge: 1. Trubarjeva Hišna postila. Publikacija MK,
2. Dalmatinova Biblija. Publikacija MK.

Korenine slovenskega knjižnega jezika

📖 Dopolnjud učno-delovni list med šolsko uro! *Gotovo boš spoznal-a veliko novega!* 😊

✍️ 1. Dopolni besedilo!

Brižinski spomeniki so N A J S T A R E J Š E zapisano besedilo v slovenskem jeziku. Napisano je z roko, zato takemu besedilu rečemo R O K O P I S. Nastali so okoli leta 1000. Natančnemu posnetku rokopisa pravimo F A K S I M I L E.

Brižinski spomeniki

📺 Na videoposnetku ste si ogledali zunanji izgled kodeksa , v katerem so tudi Brižinski spomeniki. ✍️ Opišite ga!

Kodeks je zelo debela knjiga, ki ima lesene platnice. Platnice so oblečene v usnje. Ima sponko za zapiranje. Včasih je imel tudi verigo, s katero je bil pritrjen v knjižnici. Ima 169 pergamentnih listov.

 KODEKS - rokopisna knjiga iz časa pred iznajdbo tiska.

 PERGAMENT - neobdelana živalska koža, prirejena za pisanje.

Dopolni miselni vzorec!

Pomagaš si lahko z ogledom videoposnetka!

Čas
reformacije
(16. stoletje),
preganjanje
protestantov

Temkov mlin
(<http://www.ljubljana.si>)

Rojstni kraj:
RAŠICA
na Dolenjskem

Kraji šolanja:
REKA,
Salzburg,
TRST,
Dunaj.

(<http://www.ljubljana.si>)

Poklic:
DUHOVNIK

Prva slovenska
knjiga (1550):
KATEKIZEM in
Abecednik

PRIMOŽ
TRUBAR
(1508 - 1586)

Izgnan iz
slovenskih
dežel; živel
in umrl v
Nemčiji

KNJIŽNI JEZIK
Jezik, ki je zapisan v
tiskanih knjigah. Prej
pa se je slovenščina le
govorila, le redko
zapisovala.

(www.hervardi.com/primoz_trubar.php)

3. Dopolni besedilo!

Jurij D A L M A T I N je leta 1584 dokončal prevod svetega pisma, ki mu rečemo tudi B I B L I J A. Natiskana je bila le v 1500 izvodih. V domovino so jo protestanti prevažali skrivaj, v S O D I H.

? Razmisli! Zakaj velja, da ima prevod Biblije v slovenski jezik velik kulturni pomen?

 Pomagaj si z naslednjimi točkami:

Prva stran Dalmatinove Biblije.
»Biblia, tu je vse svetu pismu«

1. Biblija je zelo pomembna za vernike katoliške cerkve.
2. V tistem času je zelo malo dežel imelo svoj prevod Biblije!
3. Slovenski jezik je govorilo zelo malo ljudi.

Dalmatinova Biblija je zato tako pomembna, saj so z njo lahko širili verske resnice v domačem jeziku - v slovenščini. Je tudi dokaz, da je slovenščina prav tako bogata in pomembna kot ostali jeziki, saj je biblija zelo zahtevno besedilo za prevod.

Delovne liste vložiti v svoj zvezek, služili ti bodo za učenje ali pa za osvežitev spomina!

PONOVITVENA KRIŽANKA

Reši križanko za ponovitev šolske ure! 😊

						1	S	P	O	M	E	N	I	K	I
2	F	A	K	S	I	M	I	L	E						
						3	R	O	K	O	P	I	S		
	4	D	U	H	O	V	N	I	K						
	5	P	R	O	T	E	S	T	A	N	T				
						6	K	N	J	I	G	A			
							R	A	Š	I	C	A			
							8	Č	R	K	E				
						9	B	I	B	L	I	J	A		
							10	N	E	M	Č	I	J	A	
						11	K	A	T	E	K	I	Z	E	M

VODORAVNO:

1. Brižinske zapise imenujemo ...
2. Posnetek rokopisa ali tiska.
3. Z roko napisano besedilo.
4. Kaj je bil po poklicu Primož Trubar?
5. Kako imenujemo pripadnika protestantske vere?
6. Delo v tiskani obliki (rad jo vzameš v roke, če je zanimiva).
7. Rojstni kraj Primoža Trubarja.
8. Znaki za glas (z njimi pišeš in jih tudi bereš).
9. Drugo ime za sveto pismo.
10. V kateri deželi je umrl Primož Trubar?
11. Naslov prve slovenske knjige.

V osenčeni vrstici navpično dobiš pojem, o katerem smo govorili skozi celotno šolsko uro: S L O V E N Š Č I N A. 😊

Filozofska Fakulteta
Oddelek za zgodovino
Didaktika zgodovine
Aškerčeva 2

UČNA PRIPRAVA: KRŠČANSTVO

TANJA PILIH

Ljubljana, 19. 3. 2006

1. OSNOVNI PODATKI

Šola: Osnovna šola Mirana Jarca
Razred: 7. B
Datum: 29. 3. 2006
Predmet: Zgodovina

2. DIDAKTIČNO – METODIČNI PODATKI

Učna tema: Tisoč let Rimska države
Učna enota: Krščanstvo
Učne oblike: - netradicionalna frontalna učna oblika- delo v dvojicah
Učne metode :   - metoda razlage- metoda razgovora- metoda slikovne in besedne demonstracije- metoda pisno grafičnih izdelkov- metoda informacijsko- komunikacijske tehnologije
Učna sredstva Učila: učbenik (Zorn-Janša, Olga. (1999). Stari in srednji vek. Ljubljana: DZS.), slikovne prosojnice in prosojnice z besedilom, učno delavni listi, videokaseta (Zgodnje krščanstvo I. in II. del) Učni pripomočki: tabla, grafoskop, projekcijsko platno, televizijski sprejemnik z videorekorderjem
Didaktične etape učnega procesa: Uvod: uvodno ponavljanje pojmov, ki so jih spoznali v prejšnjih urah Glavni del: obravnavanje učne snovi Zaključek: ponavljanje
Didaktična načela: - postopnosti- sistematičnosti- nazornosti- ustreznosti- aktivnosti- aktualnosti
Medpredmetne povezave: Geografija (<i>zemljevid Sredozemlja</i>) Slovenski jezik (<i>Sveto pismo</i>) Državljska vzgoja in etika (<i>razvoj krščanstva</i>)
Novi pojmi: - Apostol (<i>Jezusov učenec</i>)- Evangelist (<i>eden od piscev evangelija</i>)- Katakombe (<i>starokrščanska podzemna pokopališča</i>)- Krščanstvo (<i>vera v Jezusa Kristusa kot Boga in Odrešenika</i>)- Mesija (<i>Odrešenik</i>)- Papež (<i>najvišji cerkveni poglavar</i>)
Literatura : Adamič Honigsfeld, Marjana. (1991). Svet biblije, Stara in Nova zaveza.

Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
 Brodnik, Vilma. (1998). Zgodovina 1, učbenik za 1. letnik gimnazije.
 Ljubljana: DZS.
 Cunliffe, Barry. (1982). Rimljani. Ljubljana: Cankarjeva založba.
 Frelih - Trenc, Irena. (1996). Ilustrirana zgodovina sveta. Ljubljana:
 Založba Mladinska knjiga.
 Frelih - Trenc, Irena. (1998). Kronika krščanstva. Ljubljana: Založba
 Mladinska knjiga.
 Janez Pavel II. (1996). Ne bojte se cerkve. Ljubljana: Družina.
 Lengle, Madeleine. (1992). Čudovita skrivnost. Maribor: Založba Obzorja
 duha.
 Parker, Geoffrey. (1997). Ilustrirana zgodovina sveta. Ljubljana:
 Cankarjeva založba.
 Peinado, Federico Lara. (1994). Kako so živeli Feničani. Ljubljana: EWO.
 Zorn-Janša, Olga. (1999). Stari in srednji vek. Ljubljana: DZS.
 Wilson, Colin. (1999). Atlas svetih in skrivnostnih krajev. Ljubljana:
 Slovenska knjiga.
 Zgodnje krščanstvo I. in II. del. (1998). NOVLJAN. Co. Filmska produkcija
 d.n.o., Šmarje - Sap.

VZGOJNO - IZOBRAŽEVALNI CILJI

URNI CILJI

Glavni ali kompleksni:

Učenci spoznajo položaj in vlogo krščanstva v rimski družbi.

Delni ali precizni:

- **Uvodni del:** Učenci ponovijo učno snov prejšnjih ur.
- **Glavni del:**
 - 1. Podtema (Začetki krščanstva):**
 - učenci spoznajo začetke krščanstva in življenje Jezusa Kristusa.
 - 2. Podtema (Razvoj krščanstva):**
 - učenci spoznajo razvoj krščanstva;
 - učenci s pomočjo zemljevida ugotovijo, kam vse se je širilo krščanstvo;
 - učenci razumejo, zakaj so oblasti preganjale kristjane in kako;
 - učenci spoznajo najpomembnejše krščanske tekste (evangeliji in Sveto pismo).
 - 3. Podtema (Organiziranost kristjanov):**
 - učenci spoznajo, kako so bili prvi kristjani organizirani.
 - 4. Podtema (Državna vera):**
 - učenci s pomočjo pisnih virov spoznajo, kako krščanstvo postane državna vera.
- **Zaključni del:** Učenci s pomočjo učno-delovnega lista ponovijo učno snov.

KONČNI CILJI

➤ **Vsebinski**

Učenci znajo, opisati življenje Jezusa Kristusa in njegov vpliv na razvoj krščanstva.

Učenci razumejo, zakaj in kako je potekalo preganjanje kristjanov.

Učenci znajo naštetih glavne krščanske tekste.

Učenci razumejo, kako je bilo organizirano zgodnje krščanstvo.

Učenci poznajo leto, ko krščanstvo postane uradna državna vera in dogodek, ki je ključen za to.

➤ **Procesni**

Učenci znajo ob zemljevidu razložiti, kje se je najprej in kje kasneje širilo krščanstvo.

Učenci znajo ovrednotiti pomen krščanstva v času rimskega imperija.

➤ **Vzgojni**

Učenci se zavedajo pomena sprejemanja drugih ver oz. strpnosti do drugih ver.

3. POTEK UČNE URE

A) UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	OBLIKE METODE SREDSTVA
Uvodna motivacija (5 minut)	Učence pozdravim, se predstavim in jim povem, kaj počnem v njihovem razredu. Na prosojnicah jim pokažem vprašanja, na tabli pa slike in jim povem, da bomo skupaj s pomočjo odkrivanja besed prišli do teme današnje ure in hkrati tudi ponovili že znane pojme. Moja vprašanja so: Kaj predstavlja kip leva s človeško glavo? Kako imenujemo pravico posameznika ali države, da s svojim glasom prepreči sprejetje zakona? Kako imenujemo veliko kamnito grobnico egiptovskih faraonov?	Sfinga Veto Piramida	Netradicionalna frontalna oblika. Učila: <i>prosojnice z vprašanji in, slike (Priloga 14).</i> Učni pripomočki: <i>tabla, grafoskop, projekcijsko platno.</i> Metoda slikovne demonstracije (<i>Priloga 14</i>). Metoda grafičnih izdelkov (<i>Priloga 14</i>). Metoda razgovora.

	Kako imenujemo borilca v areni? Katera je bila vojaško organizirana država v Grčiji, za katero je značilen vojaški način življenja? Katero je pomorsko in trgovsko ljudstvo ob V obali Sredozemlja, ki je razvilo pisavo? Kako imenujemo obubožane kmete, odslužene vojake, propadle obrtnike in trgovce, ki gospodarju plačujejo zakupnino v denarju ali v pridelkih? Nato odkrijem današnjo temo krščanstvo in jim povem, da bomo najprej spoznali začetek in razvoj krščanstva, nato organiziranost prvih kristjanov, na koncu pa še čas, ko postane krščanstvo državna vera. Razdelim jim delavne liste in jim povem, da jih bomo reševali skupaj po koncu posameznih poudarkov	Gladiator Šparta Feničani Koloni	

B) GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI

ČAS	UČITELJ	UČENEC	OBLIKE METODE SREDSTVA
Obraznava nove učne vsebine (33 minut) 1. Podnaslov: Začetki krščanstva (11 minut)	Učencem pokažem sliko Jezusa Kristusa in vprašam, kdo je na sliki? (<i>Priloga 1</i>) Povem jim, da je Jezus Kristus začetnik krščanstva. Nadaljujem: »V 1. stoletju so bili Judje v Palestini pod Rimsko oblastjo. Zato so upali na prihod Mesije, (Odrešenika), ki bi jih naj odrešil trpljenja. Ljudje začno verjeti, da je novi Mesija prav Jezus Kristus.« Učence vprašam: »Ali veste od kod ime krščanstvo?« Povem jim, da se v grščini imenuje Odrešenik – Hristus. Enega od učencev prosim, da prebere odlomek iz učbenika na strani 69. Vprašam jih: O kom govori besedilo? Ali ste že slišali za ta dogodek (kdaj in kje)? Nato jim povem, da se je Jezus rodil v Betlehemu v pokrajini Galileji. Da je do svojega 30. leta delal kot tesar, nato pa se je posvetil pridiganju,	Jezus Kristus. Od imena Jezusa Kristusa. Učenec prebere odlomek (<i>Priloga 2</i>). O rojstvu Jezusa Kristusa. Pri verskem obredu, za Božič,...	Netradicionalna frontalna učna oblika. Metoda slikovne demonstracije (<i>Priloga 1</i>). Učila: <i>slikovne prosojnice (Priloga 1 in 3) in prosojnice z besedilom (Priloga 2), videokaseta (Priloga 15) učbenik (Zorn -Janša, Olga. (1999). Stari in srednji vek. Ljubljana: DZS.), učno - delavni listi (Priloga 17 in 5).</i> Učni pripomočki: <i>grafoskop, projekcijsko platno, televizijski sprejemnik z videorekorderjem.</i> Metoda besedne demonstracije (<i>Priloga 2</i>).

	zdravljenju bolnih in potovanju po deželi. Učence vprašam: » Ali veste, kaj je pridigal oz. kaj je bistvo njegovega nauka«. Dopolnim jih: - pridigal je, da je Božje kraljestvo blizu - oznanjal je enakost vseh ljudi pred Bogom, zdravil je bolne - tolažil revne, zavzemal se je za pravičnost in ljubezen med ljudmi - učil je, da je treba sovražnikom odpuščati in jih ljubiti. Učence vprašam: »Ali veste, zakaj se je rimska oblast bala Jezusa?« Povem jim, da so mu nasprotovali predvsem judovski duhovniki in najbogatejši sloji, saj so v njem videli politično nevarnost, da bi jih izrinil iz oblasti. Nato jih vprašam: »Ali veste, kako je Jezus umrl?« Pokažem sliko križanja (<i>Priloga 3</i>). Nadaljujem: »Na smrt ga je obsodil Poncij Pilat, čeprav ni imel dokazov za to, očitali so mu le, da hoče postati Judovski kralj. Križali so ga na griču Golota (gr. lobanja).«	O ljubezni, pravičnosti, dobroti,... Oblast se je bala, da bi prevzel oblast in postal močnejši od njih. Bil je križan. Učenci si ogledujejo sliko na prosojnicah.	Metoda razgovora. Metoda slikovne demonstracije (<i>Priloga 3</i>).

	Vprašam jih: »Ali veste, kako poteka križanje?« Krščanska vera nas uči, da Kristus vstane od mrtvih in gre v nebesa. S svojo smrtjo je tako odrešil vse ljudi, ki vanj verujejo. Nato učencem razdelim delavne liste na katerih so vprašanja, ki se nanašajo na odlomek. Učencem dam naslednja navodila: »Pozorno si preberite prvi sklop vprašanj, nato pa si pozorno oglejte odlomek. Po ogledu bomo skupaj odgovorili na vprašanja.« Skupaj z učenci si ogledamo prvi odlomek (<i>Priloga 15</i>). Učencem postavim vprašanja. Kdo ukaže usmrnitev Jezusa? Kdo širi vero po Jezusovi smrti? Povem jim, da so bili apostoli Jezusovi učenci. Katera misijonarja sta bila najpomembnejša? Katero mesto postane središče zgodnjega krščanstva? Enemu izmed učencem dam za prebrati pripoved o smrti najpomembnejšega apostola Pavla. Skupaj z učenci rešimo prvi podnaslov na	Jezusa živega pribijejo na križ in ga mučijo tako dolgo dokler ne umre. Učenci prejmejo delavne liste in si pozorno preberejo vprašanja. Učenci si ogledajo odlomek. Učenci odgovarjajo na vprašanja in si jih zapisujejo na delavne liste Poncij Pilat. Apostoli. Apostola Peter in Pavel. Rim Učenec prebere pripoved (<i>Priloga 4</i>). Učenci rešujejo	Metoda razgovora in razlage. Metoda dela z učno-delovnimi listi (<i>Priloga 17</i>). Metoda dela z gibljivimi slikami (<i>Priloga 15</i>). Metoda dela z učno-delovnimi listi (<i>Priloga 17</i>). Metoda besedne demonstracije (<i>Priloga 4</i>). Metoda pisno grafičnih izdelkov

	delavnem listu. Učencem povem tudi o simbolu križa. »Rimljani so največje zločince pribijali na križ in jih pustili umreti, zato je vse do Kristusove smrti križ veljal za simbol sramote. Šele s Kristusom pa je postal simbol krščanstva.«	delavne liste.	<i>(Priloga 5).</i>
2. Podnaslov: Razvoj krščanstva (12 minut)	»Krščanski nauk se prične naglo širiti. Ljudem je bilo verovanje v dobroto, usmiljenje in ljubezen blizu. K širjenju je pripomogel tudi Rimski mir in dobre prometne ter trgovske povezave.« Nato jih vprašam: » Ali veste po katerem dejanju je najbolj znan cesar Neron?« Povem jim, da je sam dal zažgati mesto Rim ter da je za to obtožil kristjane. Znan je tudi po tem, da je strahotno preganjal kristjane, mnogi so bili izpostavljeni živalim ali pa so bili križani. Preberem odlomek o preganjanju kristjanov v času cesarja Nerona. Vprašam jih, kako je Neron mučil kristjane? Učencem ponovno opozorim, naj si preberejo naslednji sklop vprašanj in naj si pozorno ogledajo drugi odlomek. Skupaj si ogledamo odlomek.	Požig Rima. Učenci poslušajo. Oblekli so jih v kože divjih zveri in jih vrgli psom ali pa jih sežgali. Učenci preberejo vprašanja in si ogledajo odlomek.	Netradicionalna frontalna oblika. Učila: <i>slikovne prosojnice (Priloga 7, 8, 9), prosojnice z besedilom (Priloga 6), videokaseta (Priloga 15 in 16).</i> Učni pripomočki: <i>grafoskop, projekcijsko platno, televizijski sprejemnik z videorekorderjem.</i> Metoda besedne demonstracije <i>(Priloga 6).</i> Metoda dela z gibljivimi slikami <i>(Priloga št. 16).</i>

	Učence vprašam: Za katere sloje je bila krščanska vera najbolj privlačna? Kakšna je vloga žensk? V času katerega cesarja so se razmere za kristjane poslabšale in zaradi česa? Kakšne ukrepe je cesar Dioklecijan uvedel proti kristjanom? Nadaljujem: »Kristjani so se zaradi preganjanja pričeli zbirati v podzemnih pokopališčih.« Vprašam jih: »Ali veste, kako so se imenovala?« Povem jim, da so to bili večinoma večnadstropni široko razvejani podzemni prostori z dolgimi hodniki. Nahajali so se pod mestom Rim, kjer so pokopavali umrle v ozke niše. (Priloga 15) Učencem pokažem naslednji odlomek in jih opozorim naj si preberejo še zadnje vprašanje (Priloga 17).	Učenci odgovarjajo in si zapisujejo odgovore. Za sužnje, revne in ženske. Opravljajo naj le domača hišna opravila. V času cesarja Decija, zaradi uvedbe čaščenja državnih bogov. Ukrepi so: - rušenje cerkva - sežiganje knjig - prisilne daritve - ječe za duhovnike. Katakombe. Učenci si ogledajo odlomek in odgovorijo na vprašanje.	Metoda dela z učnodelovnimi listi (Priloga 17). Metoda razgovora. Metoda dela z gibljivimi slikami (Priloga 15).

	Po ogledu jim zastavim vprašanje: »Kaj so kristjani prirejali v katakombah?« Nadaljujem: »Kljub preganjanju je število kristjanov še naprej raslo. V času, ko je bila njihova vera prepovedana, so kristjani pogosto uporabljali znake, kot je npr. riba, da bi se med seboj prepoznali. S prstom so te znake narisali v pesek in jih na hitro zbrisali. Ostali simboli so še jagnje, sidro, križ in trta (<i>Priloga 7</i>). Nadaljujem: »Jezus Kristus ni zapustil nič pisanega, poznamo ga le po tem, kar so o njem pisali drugi. Ohranjeni so 4 evangeliji.« Učence vprašam: »Kateri so bili avtorji teh evangelijev po katerih se imenujejo?« Pokažem sliko (<i>Priloga 8</i>). Učence vprašam: »Ali veste katera je najpomembnejša knjiga za krščansko vero in kako se imenuje?« Učencem pokažem Sveto pismo za otroke in jim ga dam za pogledat. Nadaljujem Biblija vsebuje: zgodovinska poročila in pripovedi, pravne spomenike, govore prerokov, modrostne izreke in razmišljanja,	Pogostitve v čast umrlim - obred pogrebščine oz. sedmine. Učenci si ogledujejo znamenja na prosojnici. Matejev, Markov, Lukov in Janezov. Sveto pismo ali Biblija. Učenci si ogledujejo Sveto pismo.	Metoda dela z učno-delovnimi listi (<i>Priloga 17</i>). Metoda slikovne demonstracije (<i>Priloga 7</i>). Metoda slikovne demonstracije (<i>Priloga 8</i>). Metoda slikovne demonstracije. (<i>Adamič Honigsfeld, Marjana. (1991). Svet biblije, Stara in Nova zaveza. Ljubljana:</i>

	molitve, pesmi in pisma. Učence vprašam: »Kako se razdeli Sveto pismo in koliko knjig vsebuje?« Nadaljujem: »Stara zaveza obravnava čas pred Kristusovim rojstvom in je temeljna za Judovsko vero. Nova zaveza pa vsebuje ustna in pisna izročila o delovanju, smrti in vstajenju Jezusa ter je temelj za krščansko vero.« Učencem pokažem zemljevid širjenja krščanstva. Isti zemljevid imajo tudi na delavnih listih (Priloga 5). Nato jim dam naslednje navodilo: »Na zemljevidu najdete kraje, kjer se je najprej razširilo krščanstvo in kje kasneje.« Skupaj z učenci rešimo delavne liste in sicer podtemo Razvoj krščanstva. Na zemljevidu si učenci z barvo označijo kraje, kjer se je najprej razširilo krščanstvo. Pokažem sliko in vprašam učence: »Ali veste katero mesto je na sliki?« (Priloga 9)	Stara in Nova zaveza. 72 knjig. Najprej: Palestina, V obala Male Azije, področje mesta Konstantinopol. Kasneje: srednja Evropa. Učenci rešujejo delavne liste. Učenci si na zemljevidu označijo, kje se je najprej razširilo krščanstvo. Jeruzalem. Učenci si ogledujejo sliko na	<i>Založba Mladinska knjiga.</i>) Metoda razgovora. Metoda dela z zemljevidom (Priloga 5). Metoda pisno grafičnih izdelkov (Priloga 5). Metoda slikovne demonstracije (Priloga 9).

	Nato razložim sliko mesta Jeruzalema. Povem jim, da je to kraj, kjer so se vsi ti dogodki odvijali (pridiganje, križanje). Mesto Jeruzalem imenujemo sveto mesto, je mesto v katerem so potekale strahovite bitke med tremi verami: krščanstvom judovstvom in islamom.	prosojnici.	
3. Podnaslov Organizacija kristjanov (5 minut)	Učencem pokažem sliko cerkve (<i>Priloga 10</i>). Povem jim, da kristjani imenujejo skupine ljudi, ki sledijo Jezusovem nauku cerkev, po tem dobijo ime tudi stavbe, v katerih se shajajo. Največkrat imajo obliko križa. Učence vprašam: »Kako se teritorialno deli cerkev v Sloveniji?« »Kristjani so se v preteklosti pričeli združevati v verske občine, ki so se nato povezovale v škofije.« Vprašam jih: »Ali veste, kdo je slovenski nadškof?« Učence vprašam: »Ali veste, kaj predstavlja Janez Pavel II. ali Benedikt XVI. v cerkveni hierarhiji?« (<i>Priloga 13</i>) »Da je mesto Rim postalo središče krščanstva je posledica tega, da je	Učenci si ogledujejo sliko. Škofije. Dr. Alojz Uran. Oba sta papeža oziroma vrhovna poglavarja cerkve.	Netradicionalna frontalna oblika. Metoda slikovne demonstracije (<i>Priloga 10</i>). Učila: <i>slikovne prosojnice (Priloga 13), delavni listi (Priloga 5)</i>. Učni pripomočki: <i>grafoskop, projekcijsko platno</i>. Metoda slikovne demonstracije (<i>Priloga 13</i>).

	vrhovni poglavar cerkve postal rimski škof ter da je po izročilu v Rimu deloval in umrl apostol Peter.« Skupaj z učenci rešimo delavne liste in sicer podtemo Organizacija.	Učenci rešujejo delavne liste.	Metoda pisno grafičnih izdelkov (<i>Priloga 5</i>).
4. Podnaslov: Kršćanstvo postane državna vera (5minut)	»V 300 letih se novi nauki razširijo tudi med višje sloje prebivalstva. Oblast sprejme vero za svojo. Prvi cesar, ki prizna kristjanom pravico do vere je Konstantin. Pokažem jim sliko Konstantina.« (<i>Priloga 11</i>) Učence dam naslednja navodila: »Pozorno si preberite vprašanja, nato pa si oglejte odlomek ter skušajte na njih odgovoriti.« Skupaj si ogledamo odlomek (<i>Priloga 16</i>). Učence vprašam: Kdaj in kaj izdala cesar Licij in Konstantin? Kakšen pomen ima to za kristjane? Ob katerem dogodku se krščanstvu odpre možnost, da postane državna vera?	Učenci si ogledajo sliko. Učenci si ogledajo odlomek. Milanski edikt 313 n.š.. Kristjanom je omogočeno opravljanje verskih obredov. Ko Konstantin pri Milvijskem mostu premaga	Netradicionalna frontalna oblika. Metoda slikovne demonstracije (<i>Priloga 11</i>). Učila: <i>videokaseta (Priloga 16), slikovne prosojnice (Priloga 11), učno delavni listi (Priloga 17 in 5).</i> Učni pripomočki: <i>grafoskop, projekcijsko platno, televizijski sprejemnik z videorekorderjem.</i> Metoda dela z gibljivimi slikami (<i>Priloga 16</i>). Metoda dela z učno – delavnimi listi (<i>Priloga 17</i>).

	»Proti koncu 4. stoletja leta 391 n.š. je cesar Teodozij uzakonil krščanstvo kot edino dovoljeno vero v rimskem cesarstvu, s tem je postalo uradna državna vera. Zadnji poskus poganske strani, da bi izrinila krščanstvo je bila bitka pri Frigidu.« Enemu izmed učencev dam za prebrat odlomek o bitki. »Ta bitka je potekala na slovenskem ozemlju, v bližini današnje Vipave in je najpomembnejši spopad in dogodek antike na ozemlju današnje Slovenije in hkrati dogodek svetovno zgodovinskega pomena, saj je s to bitko krščanstvo dokončno zmagalo.« Skupaj z učenci rešimo še zadnjo podtemo na delavnih listih (<i>Priloga 5</i>).	Maksincija. Učenec prebere odlomek, ostali poslušajo (<i>Priloga 12</i>). Učenci rešujejo delavne liste.	Metoda besedne demonstracije (<i>Priloga 12</i>). Metoda pisno grafičnih izdelkov (<i>Priloga 5</i>).

C) ZAKLJUČNI DEL: PONAVLJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	OBLIKE METODE SREDSTVA
Zaključno ponavljanje (7 min)	Na koncu skupaj z učenci ponovimo bistvena dejstva tako, da rešujemo naloge na delavnih listih (<i>Priloga 18</i>). Učencem razdelim delavne liste, ki jih naj rešujejo v dvojicah. Opozorim jih: »Če ne bomo zmogli vseh nalog rešiti in pregledati, jih rešite za domačo nalogo.		Netradicionalna frontalna oblika. Delo v dvojicah. Učila: učno delavni listi (<i>Priloga 18</i>). Učni pripomočki: grafoskop, projekcijsko platno.

	Kaj pomenijo naslednje besede: Mesija Apostol Papež Katakombe Evangelisti Iz katere knjige je odlomek? Kako se deli Sveto pismo? Med katerim slojem se je krščanstvo najprej širilo? Kateri so bili cesarji, ki so najhuje preganjali kristjane? Kaj postane krščanska vera leta 391n.š.? Učencem se zahvalim za sodelovanje, se poslovim ter jim zaželim lep dan še naprej.	Odrešenik. Jezusov učenec. Vrhovni poglavar katoliške cerkve. Starokrščanska podzemna pokopališča. Matej, Marko, Luka, Janez. Sveto pismo, Stara zaveza. Staro in Novo zavezo. Med najrevnejšim slojem. Cesarji Neron, Decij in Dioklecijan. Uradna državna vera.	

3. PRILOGE

Priloga 1: slika Jezusa

- Lengele, Madeleine. (1992). Čudovita skrivnost. Maribor: Založba Obzorja duha.

Priloga 2: odlomek iz Lukovega evangelija

- Zorn-Janša, Olga. (1999). Stari in srednji vek. Ljubljana: DZS, str. 69.

Priloga 3: križanje Jezusa

- Lengele, Madeleine. (1992). Čudovita skrivnost. Maribor: Založba Obzorja duha.

Priloga 4: pripoved Trije studenci na morišču

- Frelih - Trenc, Irena. (1998). Kronika krščanstva. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, str. 25.

Priloga 5: Delavni listi

- Frelih - Trenc, Irena. (1996). Ilustrirana zgodovina sveta. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, str. 88-89.
- Frelih - Trenc, Irena. (1998). Kronika krščanstva. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, str. 12-63.
- Parker, Geoffrey. (1997). Ilustrirana zgodovina sveta. Ljubljana: Cankarjeva založba, str. 68.
- Zorn-Janša, Olga. (1999). Stari in srednji vek. Ljubljana: DZS, str. 69.

Priloga 6: preganjanje v času cesarja Nerona

- Brodnik, Vilma. (1998). Zgodovina 1, učbenik za 1. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, str. 194.

Priloga 7: skrivna znamenja

- Frelih - Trenc, Irena. (1998). Kronika krščanstva. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, str. 35 in 46.

Priloga 8: 4 evangelisti Matej, Janez, Marko, Luka

- Frelih - Trenc, Irena. (1998). Kronika krščanstva. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, str. 30.

Priloga 9: Jeruzalem

- Wilson, Colin. (1999). Atlas svetih in skrivnostnih krajev. Ljubljana: Slovenska knjiga, str. 24.

Priloga 10: cerkev

- Frelih - Trenc, Irena. (1998). Kronika krščanstva. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, str. 191, 267.

Priloga 11: cesar Konstantin

- Cunliffe, Barry. (1982). Rimljani. Ljubljana: Cankarjeva založba, str. 222.

Priloga 12: Bitka pri Frigidu

- Brodnik, Vilma. (1998). Zgodovina 1, učbenik za 1. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, str. 195-196.

Priloga 13: papež Janez Pavel II.

- Janez Pavel II. (1996). Ne bojte se cerkve. Ljubljana: Družina.

Priloga 14: Uvodna motivacija, odgovarjanje na vprašanja in odkrivanje črk

- Cunliffe, Barry. (1982). Rimljani. Ljubljana: Cankarjeva založba, str. 162.
- Peinado, Federico Lara. (1994). Kako so živeli Feničani. Ljubljana: EWO, str. 86.
- Zorn-Janša, Olga. (1999). Stari in srednji vek. Ljubljana: DZS, str. 21-71.
- Wilson, Colin. (1999). Atlas svetih in skrivnostnih krajev. Ljubljana: Slovenska knjiga, str. 13-14.

Priloga 15: odlomki iz dokumentarnega filma Zgodnje krščanstvo I. del (videokaseta)

- Zgodnje krščanstvo I. del, Od vere do nauka. (1998). NOVLJAN. Co. Filmska produkcija d.n.o., Šmarje - Sap.

Priloga 16: odlomki iz dokumentarnega filma Zgodnje krščanstvo II. del (videokaseta)

- Zgodnje krščanstvo II. del, Od nauka do Cerkev. (1998). NOVLJAN. Co. Filmska produkcija d.n.o., Šmarje - Sap.

Priloga 17: Vprašanja, ki se nanašajo na odlomke dokumentarnega filma Zgodnje krščanstvo I. in II. del

- Zgodnje krščanstvo I. in II. del. (1998). NOVLJAN. Co. Filmska produkcija d.n.o., Šmarje - Sap.
- Frelih - Trenc, Irena. (1998). Kronika krščanstva. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, str. 8, 46.

Priloga 18: učno delavni listi – ponavljanje (Krščanstvo)

- Adamič Honigsfeld, Marjana. (1991). Svet biblije, Stara in Nova zaveza. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, str. 29.
- Frelih - Trenc, Irena. (1998). Kronika krščanstva. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, str. 289.

Priloga 17: Vprašanja, ki se nanašajo na odlomke dokumentarnega filma Zgodnje krščanstvo I. in II. del

Vprašanja, ki se nanašajo na odlomke dokumentarnega filma Zgodnje krščanstvo I. in II. del

1. ODLOMEK (Začetki krščanstva)

- a) Kdo ukaže usmrtitev Jezusa?
Poncij Pilat
 - b) Kdo širi vero po Jezusovi smrti?
Apostoli
 - c) Katera misijonarja sta bila najpomembnejša?
Apostol Pavel in Peter
 - č) Katere mesto postane središče zgodnjega krščanstva?
Rim
-

2. ODLOMEK (Razvoj krščanstva)

- a) Za katere sloje je bila krščanska vera najbolj privlačna?
Sužnji, ženske, reveži
 - b) Kakšna je vloga žensk?
Opravljajo naj zgolj domača hišna opravila
 - c) V času katerega cesarja so se razmere za kristjane poslabšale in zaradi česa?
Cesar **Decij** uvede **opravljanje daritev državnim bogovom**.
 - č) Kakšne ukrepe je cesar Dioklecijan uvedel proti kristjanom?
 - 1. **Rušenje cerkva**
 - 2. **Sežiganje krščanskih knjig**
 - 3. **Prisilne daritve za vse kristjane**
 - 4. **Ječa za duhovnike**
 - d) Kaj so kristjani prirejali v katakombah?
Pogostitve v čast umrlim- obred pogrebščine oz. sedmine.
-

3. ODLOMEK (Krščanstvo postane državna vera)

- a) Kaj in kdaj izdala cesar Licij in Konstantin?
Leta **313 n.š.** izdala **Milanski edikt**.
- b) Kakšen pomen ima to za kristjane?
Kristjanom je omogočeno svobodno opravljanje verskih obredov.

Priloga 18: učno delavni listi – ponavljanje (Krščanstvo)

PONAVLJANJE – KRŠČANSTVO

1. Poveži črke in številke:

				rešitve
A	Mesija	1	Jezusov učenec	A 3
B	Apostol	2	Starokrščanska podzemna pokopališča	B 1
C	Papež	3	odrešenik	C 5
Č	Katakombe	4	Matej, Marko, Luka, Janez	Č 2
D	Evangelisti	5	Vrhovni poglavar katoliške cerkve	D 4

2. Iz katere knjige je odlomek?

˜V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo. Zemlja pa je bila prazna in pusta. Vse je bilo temno in duh božji je vel nad vodami. Bog je rekel: »Bodi svetloba!« in je bila svetloba. Bog je videl, da je svetloba dobra, in je ločil svetlobo od teme. In Bog je imenoval svetlobo dan in temo je imenoval noč. In bil je večer in bilo je jutro, prvi dan. ˜

Iz Svetega pisma ali Biblije.

3. Izberi pravilen odgovor!

Sveto pismo se deli na:

- a) Prvo in Drugo zavezo,
- b) se ne deli,
- c) **Staro in Novo zavezo.**

Kršćanstvo se je najprej širilo med:

- a) najbogatejšim slojem,
- b) srednjim slojem,
- c) **najrevnejšim slojem.**

Trije cesarji, ki so najhujše preganjali kristjane so bili:

- a) cesarji Konstantin, Licij in Decij;
- b) **cesarji Neron, Decij in Dioklecijan;**
- c) cesarji Avgust, Oktavijan in Vespazijan.

Kršćanska vera postane leta 391 n.š.?

- a) **Uradna državna vera.**
- b) Prepovedana.
- c) Del islamske vere.

FILOZOFSKA FAKULTETA
Oddelek za zgodovino
Didaktika zgodovine

UČNA PRIPRAVA:

LIBERALNA IN NARODNA GIBANJA

DATUM: 10. 4. 2006

IME IN PRIIMEK: Katarina Rogelj

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Osnovna Šola Nove Jarše
Razred: 8. b
Datum: 10. 4. 2006
Predmet: zgodovina
Učna tema: Vzpon meščanstva (1. polovica 19. stoletja)
Učna enota: Evropa 1815 - 1848: liberalna in nacionalna gibanja
Učne oblike: • netradicionalna frontalna učna oblika• delo v dvojicah• individualna učna oblika
Učne metode: • Metoda razlage• Metoda razgovora• Metoda slikovne demonstracije• Metoda besedne demonstracije• Metoda dela s slikovnim gradivom• Metoda dela z zvočnimi posnetki
Učne tehnike: Rebus, križanka, glasba
Učna sredstva: - <i>učila:</i> učno-delovni listi, slikovne prosojnice, zgoščanka, učbenik, slike- <i>učni pripomočki:</i> grafoskop, projekcijsko platno, CD predvajalnik
Didaktične etape učnega procesa: • Uvajanje• Obravnavanje• Ponavljanje (začetno, sprotno in končno)
Didaktična načela: • Nazornost• Sistematičnost• Postopnost• Ustreznost• Aktivnost• Vzgojnost• Socializacija
Medpredmetne povezave: • <u>Slovenščina</u> (Pri četrtem poudarku učenci ugotovijo pomen ljubljanskega kongresa leta 1821, o katerem je pisal tudi Ivan Tavčar v romanu Izza kongresa.)• <u>Umetnostna vzgoja</u> (Pri prvem poudarku učenci spoznajo nov pojem »bidermajer«, ki označuje tudi umetnostni slog 19. stoletja, katerega značilnosti ugotovijo ob slikovnem gradivu. Prav tako so na delovno-učnih listih vključene tri umetniške slike iz 19. stoletja: Schmulzerjev »Ples« in Delacroixova »Pokol Grkov na Hiosu« ter

»Svoboda vodi ljudstvo«.)

- Glasbena vzgoja (Pri prvem poudarku učenci s pomočjo avdio posnetka - Na lepi modri Donavi - ugotovijo, kakšno glasbo so takrat poslušali in katere plesne so plesali, spomnijo pa se tudi na »kralja valčka« - Johanna Straussa ml.)
- Geografija (Pri četrtem poudarku učenci s pomočjo zemljevida v parih ugotovijo, kje so se v času po dunajskem kongresu razplamtele revolucije, ter sklepajo, katere so bile uspešne in katere ne.)

Novi pojmi:

- Avtonomija (= pravica do samostojnega upravljanja ozemlja v okviru (druge) države)
- Bidermajer (= veder in preprost življenjski in umetnostni slog, ki je v 19. stoletju prevladoval med meščanstvom)
- Liberalizem (=gibanje, ki poudarja osebno, politično in gospodarsko svobodo kot temelj napredka)
- Narod (=skupnost ljudi, ki jo povezuje isti jezik, ozemlje, skupni običaji, kultura in zgodovina)

Literatura:

- Žvanut, M., Vodopivec, P. (2000). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Modrijan.
- Žvanut, M., Vodopivec, P. (1996). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 7. razred osnovne šole. Ljubljana: Modrijan.
- Cvirn, J., Hriberšček-Balkovec, E., Studen, A. (2000). Novi vek. Zgodovina za 7. razred osemletke. Ljubljana: DZS.
- Granda, S., Rozman, F. (1999). Zgodovina 3. Učbenik za tretji letnik gimnazije. Ljubljana: DZS.
- Cvirn, J., Studen, A. (2004). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS.
- Škraba, G. (2001). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 7. razred osnovne šole. Zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Delovni zvezek. Ljubljana: Modrijan.
- Rode, M. (2001). Zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Delovni zvezek. Ljubljana: DZS.
- Mali zgodovinski atlas. (1999). Ljubljana: Modrijan.
- Illustrated history of Europe. (1998) Ed. Frederich Delouche. London: Phoenix Illustrated.
- Velika ilustrirana enciklopedija: doba prevratov. (1983) Ed. Marjan Krušič. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Veliki skladatelji. (1995) Ed. Pavla Uršič Kunej. Ljubljana: DZS.
- <http://www.pbase.com/image/26562914>. (5.4.2006)
- http://www.maurice-abravanel.com/strauss_johan_english.html. (5.4.2006)
- <http://web.ng-slo.si/ngslo/exhibit/arh1998/bider/bidermaj.htm>. (5.4.2006)
- CD: The ultimate Strauss album, Wiener philharmoniker / Willi Boskovsky. (1998) London: The Decca record Company Limited.

UČNI CILJI:

URNI CILJI

Glavni ali kompleksni cilj:

Učenci spoznajo in ugotovijo glavne značilnosti liberalnih in narodnih gibanj ter poznajo in primerjajo njihove uspehe v različnih evropskih državah.

Delni ali precizni cilji:

Uvodni del:

Učenci ponovijo že obravnavano učno snov (poudarek je na dunajskem kongresu) ter ugotovijo vsebino današnje učne ure.

Glavni del:

1) MEŠČANSKO ŽIVLJENJE

Učenci s pomočjo slikovnega gradiva ter avdio posnetka ugotovijo značilnosti življenja meščanov.

2) LIBERALNA GIBANJA

Učenci spoznajo značilnosti liberalnega gibanja ter s pomočjo slikovnega gradiva sklepajo, kakšnih ukrepov se je posluževala Sveta zveza, da bi zaščitila svoje interese.

3) NARODNA GIBANJA

Učenci spoznajo značilnosti in narodnih gibanj in znajo opredeliti njihov pomen.

4) VSTAJE IN REVOLUCIJE

Učenci s pomočjo zemljevida opredelijo uspeh vstaj in revolucij v posameznih evropskih državah.

Zaključni del:

Učenci s pomočjo križanke ponovijo temeljne poudarke in nove pojme obravnavane učne snovi.

KONČNI CILJI:

Vsebinski:

Učenci navedejo glavne značilnosti meščanskega življenja v prvi polovici 19. stoletja, navedejo dve poglavitni gibanji tistega časa in opišejo njune težnje, opredelijo uspeh posameznih vstaj in revolucij tistega časa.

Procesni:

Učenci s pomočjo slikovnega gradiva sklepajo, kakšno je bilo življenje meščanov v prvi polovici 19. stoletja ter razberejo in ovrednotijo uspeh revolucij v posameznih evropskih državah s pomočjo zemljevida.

Vzgojni:

Učenci poznajo pomen liberalnih in narodnih gibanj za današnjo družbo ter kažejo pozitiven odnos do tega zgodovinskega procesa.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
5 min			
1. predstavitev	Učencem se predstavim in jim povem, da bom to učno uro vodila jaz.		Netradicionalna frontalna oblika
2. uvodno ponavljanje prejšnje učne snovi	Učencem postavljam vprašanja, ki se nanašajo na temo Dunajski kongres: Kdaj je bil dunajski kongres? Katere države so imele glavno besedo na kongresu? Katero načelo je prevladovalo med voditelji? Kaj je to pomenilo? Kaj so sklenili? Zakaj so prišli do takih sklepov? Ali so vsi podpirali novi evropski red? Zakaj, mislite, da je bilo tako? Kaj mislite, da so meščani storili, da bi si pridobili več pravic?	Leta 1815. Avstrija, Velika Britanija, Prusija, Rusija, Francija. Načelo »mir in čim manj sprememb«. Med državami naj vlada ravnovesje. Na novo razdelijo Evropo, uveljavijo legitimizem (= vladajo vladarji starih dinastij in te pravice jim ne sme nihče vzeti). Da ne bi ponovno prišlo do revolucij. Podpirali so ga veliki zemljiški posestniki, visoko plemstvo in duhovščina. Nasprotovali so mu predvsem meščani. Ker niso imeli nobenih pravic. Začeli so se povezovati, uprli so se.	Metoda razgovora
3. napoved naslova učne ure	Nastala so različna gibanja, ki so zagovarjala neke nove ideje, bila so proti stari ureditvi Evrope. Rešite tale rebus in ugotovili bomo, katera so bila ta gibanja. Danes bomo torej spoznali, kaj se je dogajalo	Učenci rešijo rebus in povejo rešitev - naslov: Liberalna in narodna gibanja.	Metoda slikovno-grafičnih izdelkov grafoskop, platno <u>priloga 1: Rebus</u> metoda razlage

4. napoved vsebine učne ure	v Evropi po dunajskem kongresu, torej v prvi polovici 19. stoletja. Najprej si bomo ogledali, kako so živeli meščani, ki so upoštevali ideje vladarjev. Nato bomo spoznali, za kaj so se zavzemali pripadniki liberalnih gibanj - torej tisti, ki so bili proti stari ureditvi. Pogledali bomo še, kaj so zahtevali pripadniki narodnih gibanj. Nato pa se bomo osredotočili še na vstaje in revolucije, ki so v tistem času izbruhnile po Evropi.		

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI/ URJENJE/SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
1. MEŠČANSKO ŽIVLJENJE 9 min Poslušanje zvočnega posnetka	Učencem razdelim učno-delovne liste in jim dam navodila: Prosim, da liste sproti izpolnujete, ob koncu vsake točke pa bomo vaše rešitve tudi pregledali. Naj vam služijo kot zapis učne snovi - ne bo vam treba nič pisati v zvezek. Najprej pogledajmo, kakšno je bilo življenje meščanov, ki so se strinjali z navodili svojega vladarja. Pokažem prosojnico: Koga vidite na sliki? Kaj počnejo? Kaj lahko sklepate iz tega? Kaj jim je bilo pomembno? Kaj so počeli v prostem času? Sedaj bomo poslušali odlomek nekega znanega glasbenega, vi pa poskušajte ugotoviti, za katero skladbo gre.	Poslušajo navodila. Meščane, premožne ljudi. Sprehajajo se, družijo se, zabavajo se... Očitno so imeli veselo, brezskrbno življenje. Pomembna jim je bila zabava, ples,... Poslušajo odlomek. Skladba je valček, in sicer Na lepi modri Donavi, avtor je Johann Strauss ml.	Netradicionalna frontalna učna oblika Metoda razlage Učno-delovni list Metoda dela s slikovnim gradivom Grafoskop, platno <u>Priloga 2: Meščansko življenje</u> Metoda dela z zvočnimi posnetki

2 min	Poznate skladatelja? Morda veste, kakšen vzdevek ima? Pokažem Straussovo sliko, nad katero je zapisano ime, da ga lahko prepišejo. V prostem času so zelo radi plesali. Valček je takrat osvojil Evropo. Posebej srednje premožnim meščanom - državni uradniki, odvetniki, profesorji, mali trgovci in obrtniki - je postalo vzor mirno in brezskrbno življenje. V prostem času so veliko brali in se ukvarjali z glasbo, družili so se s prijatelji in hodili na sprehode v mestno okolico in naravo. Veder in preprost način meščanskega življenja v prvi polovici 19. stoletja, pa tudi umetnostni slog tistega časa imenujemo bidermajer. Bidermajer je značilni slog notranje opreme - pohištva, ki je bilo bogato oblazinjeno, značilne so številne mizice. Stanovanja niso bila razkošna, a zelo udobna. Pokažem slike z značilnim pohištvom. Sedaj pa preverimo vaše odgovore. Naglas preberem vprašanje.	»Kralj valčka«. Gledajo sliko, prepišejo ime (Johann Strauss ml.) na učno delovne liste. Poslušajo razlago Rešujejo učno-delovne liste Na učne liste prepišejo definicijo pojma bidermajer. Povedo odgovor, če jim kaj manjka zapišejo.	<u>CD predvajalnik, zgoščanka:</u> Strauss, ml.: Na lepi modri donavi metoda slikovne demonstracije <u>Priloga 3: Johann Strauss ml.</u> metoda razlage metoda pisno-grafičnih izdelkov Metoda slikovne demonstracije <u>Priloga 7: Novi pojmi</u> Metoda pisno-grafičnih izdelkov Priloga 8: slike - Umetnostni slog bidermajer Metoda razgovora
2. LIBERALNA GIBANJA 8 min	Vsi pa niso bili zadovoljni, kot smo že ugotovili. Kdo je odločal o davkih, urejal upravo? Rekli smo, da so vladarji uveljavili načelo legitimizma. Kdo, mislite, se ni strinjal s	Vladar. Izobraženci, meščanstvo, tudi del plemstva. Ker jim ni bilo všeč, da oni nimajo nobene besede v državni	Metoda razgovora

	tem? Zakaj? Kaj so želeli, da se spremeni? Kaj so zahtevali? Nasprotniki legitimizma - izobraženci - so vedno glasneje poudarjali, da zakonodaja, davki in uprava ne morejo biti le zadeva vladarja, ampak tudi ljudstva. Predlagali so, da bi skupaj z vladarjem vladali izvoljeni predstavniki ljudstva. Kako jim rečemo? Kje delujejo? Kaj delajo? Menili so, da so vsi državljani enaki pred zakonom in da država ne bi smela omejevati osebne svobode ljudi. Zavzemali so se za to, da se vse te temeljne pravice zapišejo v ustavo. Kakšno ime so dobili ti zagovorniki svobode, parlamenta in ustave? (Sklepate lahko iz besedice liberalna gibanja.) To so bili liberalci (po latinski besedi liber = svoboden). So imeli takrat vsi sloji prebivalstva enake pravice v politiki in javnem življenju? In tudi temu liberalci nasprotovali - posebnim pravicam plemstva in cerkve v politiki ter javnem življenju. Čigava naloga pa je bilo šolanje mladih? Naloga države? Liberalci so zavračali cerkveni vpliv na šolstvo. Menili so, da sta vzgoja in šolanje mladih predvsem	ureditvi. Želeli so, da se oblast prerazporedi. Poslušajo razlago. Izpolnjujejo učno-delovni list. Poslanci. V parlamentu sprejemajo zakone. Zagovorniki svobode, ustave in parlamenta so dobili ime liberalci. Ne. Plemstvo in Cerkev sta imela posebne pravice. Šolanje je bilo naloga Cerkve.	Metoda razlage Metoda pisno-grafičnih izdelkov Metoda razgovora Metoda razlage

	naloga države in ne Cerkve. Prav tako so se zavzemali za gospodarsko svobodo in napredek: država se ne bi smela vtikati v gospodarstvo, ampak bi morala trgovcem, podjetnikom in bančnikom pustiti, da med seboj svobodno tekmujejo. Tako bi se uveljavili in ostali le najsposobnejši. Kaj vi mislite - je to dobro ali slabo? Kako je s tem danes? Vendar pa niso bili v vsem tako napredni: volilne pravice namreč ne bi podelili vsem. Kdo, mislite, da bi po njihovem mnenju moral dobiti volilno pravico? Koga so torej izpustili? So se vladarji / Sveta zveza strinjali s temi novimi idejami? Kako so reagirali? Sveta zveza je seveda ostro nastopila proti tem novim idejam. Oglejte si karikature na prosojnici in na list zapišite, kaj menite, da pomenijo. Pokličem nekaj učencev, da povejo svoje zamisli ob karikaturah. Liberalci so zahtevali odpravo strogih policijskih ukrepov ter svobodo tiska in govora. Če torej povzamemo: Kaj je liberalizem? - izraz zapišem na tablo. Sedaj pa preverimo vaše	Dobro. Tudi danes je tako. Bogati in izobraženi moški. Izpustili so ženske in siromake. Niso se strinjali, ni jim bilo všeč. Želeli so ohraniti stari sistem, zato so želeli liberalce utišati. Vladarji so prepovedali svobodo govora, tiska, poostrili so cenzuro, sumljive posameznike so strogo nadzorovali... Gibanje, ki poudarja osebno, gospodarsko in politično svobodo kot temelj napredka. Povedo odgovor, če jim	Metoda razgovora Metoda dela s slikovnim gradivom Grafoskop, platno <u>Priloga 4: Karikature</u> Metoda razgovora Metoda dela s pisno-grafičnimi izdelki Metoda slikovne demonstracije <u>Priloga 7: Novi pojmi</u> Metoda razgovora

	odgovore. Naglas preberem vprašanje.	kaj manjka zapišejo.	
3. NARODNA GIBANJA 5 min	Osvobodilne vojne proti Napoleonu, v katerih je sodelovalo tudi ljudstvo, so močno okrepile nacionalno zavest. Ljudje po vsej Evropi so začeli spoznavati, da niso le državljani nekega kraljestva ali prebivalci neke pokrajine, temveč tudi pripadniki narodov. Kaj jim je skupno? Narod je skupnost ljudi, ki jih povezuje isti jezik, ozemlje, skupni običaji, kultura in zgodovina. Ali so taki ljudje živeli vsak v svoji državi? Tako so ljudje, ki so govorili isti jezik, imeli isto kulturo in skupno zgodovino, želeli živeti skupaj v svoji državi. Pri katerih narodih, mislite, da so se narodna gibanja najbolj razvila? Pri tistih, ki so že živeli skupaj v svoji državi? Kateri narodi so bili to? Pomagajte si z zemljevidom v učbeniku na strani 137. Pojavila so se narodna gibanja, ki so se v začetku	Govorijo isti jezik, živijo skupaj na nekem področju, imajo iste običaje in kulturo ter zgodovino. Ne. Živeli so v več različnih državah ali pa v okviru drugih držav. Pri tistih narodih, ki so živeli v več državah ali v državah v okviru drugih držav. Srbi in Grki v Turčiji, Italijani deloma pod avstrijskim cesarstvom in razdeljeni na več držav (Kraljestvo dveh Sicilij, Sardinsko kraljestvo, Papeška država), Poljaki razdeljeni med Rusijo, Prusijo in Avstrijo, Belgijci v Nizozemskem kraljestvu.	Metoda razlage Metoda slikovne demonstracije <u>Priloga 7: Novi pojmi</u> Metoda razgovora Metoda dela s slikovnim gradivom <u>Učbenik</u> (vir: Žvanut, M., Vodopivec, P. (2000). Str. 137.) Metoda razlage

	posvečala predvsem izdajanju knjig in ustvarjanju književnosti v narodnem jeziku. Ponekod pa so že nastopala odločnejše in so začejala s političnim bojem za osvoboditev izpod tujih vladarjev in oblasti. Sedaj pa preverimo vaše odgovore. Naglas preberem vprašanje.	Povedo odgovor, če jim kaj manjka zapišejo.	Metoda razgovora
4. VSTAJE IN REVOLUCIJE 13 min delo v dvojicah 4 min	Liberalna in narodna gibanja so sprožila oborožene vstaje in revolucije. Oglejte si zemljevid z naslovom Vstaje in revolucije v letih 1815 - 1847. Nato pa v parih ugotovite, v katerih državah je bila vstaja uspešna in v katerih se je bolj klavrno končala. Svoje ugotovitve zapišite na učno-delovne liste. Medtem ko delajo, pripravim prosojnico z istim zemljevidom. Nadzorujem njihovo delo in pomagam, če je potrebno. Kaj ste ugotovili? V katerih državah so bile vstaje uspešne? Kako so se končale? Kdaj so te države dosegle neodvisnost? Ali so vse postale neodvisne? GRČIJA Leta 1821 so se Turkom uprli tudi Grki. Boj se je spremenil v krvavo vojno, ki se je končala leta 1830. Ob pomoči Anglije, Francije in Rusije je Grkom	Poslušajo razlago Gledajo zemljevid. V parih sklepajo, katere vstaje so bile uspešne in katere ne. Izpolnjujejo učno-delovni list Uspešne so bile vstaje v Grčiji - ta je dosegla neodvisnost leta 1830. Srbija je istega leta dosegla avtonomijo. Uspešna je bila revolucija na južnem Nizozemskem - leta 1831 je bila razglašena neodvisna država Belgija.	Metoda razlage Delo v dvojicah Metoda dela s slikovnim gradivom Metoda pisno-grafičnih izdelkov Učno-delovni listi <u>Priloga 5: Zemljevid - Vstaje in revolucije</u> Netradicionalna frontalna oblika Metoda razgovora Metoda razlage

Besedna demonstracija - 1 min	uspelo razglasiti samostojno grško državo. Grčija je postala prva samostojna država na Balkanu. Prebrala vam bom odlomek iz govora Aleksandra Ypsilantija, ki je bil vodja grške vstaje. SRBIJA Srbi so se leta 1815 že drugič uprli Turkom (prvi upor leta 1804 je prinesel le kratkotrajen uspeh) in leta 1830 so dosegli avtonomijo. Kaj je to avtonomija? Avtonomija pomeni samoupravo; to je pravica neke dežele, da samostojno rešuje notranja vprašanja in vlada po svojih zakonih. Lahko so sami volili svoje kneze in sami pobirali davke. To je dosegla Srbija, ki je bila s Turčijo povezana le še tako, da je imela istega vladarja. Kako že rečemo turškemu vladarju? Zamenjam prosojnico. Kaj pa ostale revolucije? Ali so ostale države prav tako dosegle svoj cilj: neodvisnost? Kaj torej lahko sklepamo? Vse ostale revolucije so bile zadušene. V katerih državah so bile torej neuspešne? Ali poleg teh okvirčkov, v katerih so navedene	Poslušajo odlomek. Avtonomija pomeni, da so imeli notranjo neodvisnost. Prepišejo definicijo avtonomije na učno-delovne liste. Sultan. Ne. Sklepamo lahko, da so bile vstaje neuspešne. V neapeljskem kraljestvu, v severni Italiji, v Španiji, v Franciji, na Poljskem, v Rusiji.	Metoda besedne demonstracije; odlomek govora <u>Aleksandra Ypsilantija</u> (vir: Cvirn, J., Studen, A. (2004)) Metoda slikovne demonstracije <u>Priloga 6: Grška vstaja</u> Metoda razgovora Metoda razlage Metoda slikovne demonstracije <u>Priloga 7: Novi pojmi</u> Metoda pisno-grafičnih izdelkov Metoda razgovora <u>Priloga 5: Zemljevid - Vstaje in revolucije</u>

	revolucije, opazite še kakšen okvirček? Kaj pomeni? LJUBLJANSKI KONGRES: Leta 1821 so se v Ljubljani sestali voditelji Svete zveze. Kongres Svete zveze v Ljubljani leta 1821 je bil do tedaj najpomembnejše diplomatsko srečanje na slovenskem ozemlju. Med drugim sta se kongresa v Ljubljani udeležila ruski car in avstrijski cesar. Sestali so se zaradi liberalnih vstaj v Italiji: v neapeljskem in sardinskem kraljestvu. (pokažem na zemljevidu) Odločili so se, da bodo upor zadržali s silo. To se je tudi zgodilo. Po ljubljanskem kongresu se imenujeta Kongresni trg v Ljubljani in Cesta dveh cesarjev, nanj pa spominja tudi ime gostilne Pri ruskem carju - car se je namreč pred prihodom v središče Ljubljano ustavil v tej gostilni, da se je osvežil in preoblekel. O zanimivem dogajanju kongresa je pisal tudi naš pisatelj Ivan Tavčar. Morda veste v katerem romanu? ŠPANIJA Leta 1823 je francoska vojska pomagala zadržati še revolucijo v Španiji. POLJSKA Kako pa je bilo s Poljsko v času po dunajskem kongresu leta 1815? Je bila enotna država? Med katere velesile je bila razdeljena? Kaj je bil torej cilj Poljakov?	Leta 1821 je bil ljubljanski kongres. Poslušajo razlago. Izpolnjujejo učno-delovne liste. To je roman Izza kongresa. En del Poljske je spadal pod Avstrijo, drugi pod Prusijo in tretji del pod Rusijo. Združiti se v enotni	Metoda razlage Metoda slikovne demonstracije <u>Priloga 5:</u> <u>Zemljevid -</u> <u>Vstaje in</u> <u>revolucije</u> Metoda razgovora

	Zahtevali so obnovitev poljskega kraljestva. Poljaki so se 1830 uprli Rusom, vendar jim ni uspelo doseči zastavljenega cilja. Ruska vojska je upor kruto zadušila in Poljaki so še naprej živeli razdeljeni med Rusijo, Avstrijo in Prusijo. Kje še je izbruhnila revolucija? Kdaj? Zakaj pa tam? Ta revolucija je bila v bistvu uspešna. Uporno meščanstvo je razširilo svoje pravice in oblast. Revolucij v Franciji je leta 1830 dokončno odpravila načelo legitimnosti kot temelja mednarodne politike. Sedaj pa preverimo vaše odgovore. Naglas preberem vprašanje.	državi. V Franciji leta 1830. Ker je meščanstvo hotelo več pravic in oblasti. Povedo odgovor, če jim kaj manjka zapišejo.	Metoda razlage Metoda razgovora Metoda razlage Metoda razgovora

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE/PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
5 min			
Zaključno ponavljanje	Sedaj pa je čas, da ponovimo, kar smo se danes naučili. Obrnite učne liste na zadnjo stran, kjer je križanka. Vsak sam naj prosim reši križanko. Kličem učence, da vsak pove eno rešitev, na koncu pa še geslo križanke.	Rešujejo križanko Povedo rešitve	Individualna učna oblika Metoda pisno-grafičnih izdelkov Učno-delovni list Metoda razgovora
poslovitev	Upam, da ste danes uživali in da ste se veliko naučili. Lepo popoldne vam želim.		

PRILOGE:

1. prosojnica 1: Rebus - VIRI:
 - <http://www.woodlandsphuket.com/phuket-real-estate.htm>. (5.4.2006)
 - http://coreacademy.usu.edu/04_Materials/Clip_Art/girl-reading.gif. (5.4.2006)
 - http://members.tripod.com/bob_smythe/. (5.4.2006)
2. prosojnica 2: Meščansko življenje - VIRI:
 - Žvanut, M., Vodopivec, P. (1996). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 7. razred osnovne šole. Ljubljana: Modrijan.
 - Veliki skladatelji. (1995) Ed. Pavla Uršič Kunej. Ljubljana: DZS.
 - Žvanut, M., Vodopivec, P. (2000). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 8. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Modrijan.
3. prosojnica 3: Johann Strauss ml. - zlati kip na Dunaju - VIR:
 - <http://www.pbbase.com/image/26562914>. (5.4.2006)
4. prosojnica 4: Karikature - VIRI:
 - Človek in čas. 19. stoletje, začetek 20. stoletja. (1998) Ed. Miha Kovač. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
 - Cvirn, J., Hriberšček-Balkovec, E., Studen, A. (2000). Novi vek. Zgodovina za 7. razred osemletke. Ljubljana: DZS.
 - Žvanut, M., Vodopivec, P. (1996). Vzpon meščanstva. Zgodovina za 7. razred osnovne šole. Ljubljana: Modrijan.
5. prosojnica 5: zemljevid - Vstaje in revolucije - VIR:
 - Mali zgodovinski atlas. (1999). Ljubljana: Modrijan.
6. prosojnica 6: Grška vstaja - VIR:
 - Cvirn, J., Studen, A. (2004). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS.
7. prosojnica 7: Novi pojmi
8. slike: Umetnostni slog bidermajer - VIR:
 - <http://web.ng-slo.si/ngslo/exhibit/arh1998/bider/bidermaj.htm>. (5.4.2006)
9. učni-delovni list
10. izpolnjen učno-delovni list

IN

GIBANJA

1

+

2

(R = L)

? ZNAČKA (B)

3

? NOŠA

¹ <http://www.woodlandsphuket.com/phuket-real-estate.htm>

² http://coreacademy.usu.edu/04_Materials/Clip_Art/girl-reading.gif

³ http://members.tripod.com/bob_smythe/

BIDERMAJER = veder in preprost življenjski in umetnostni slog, ki je v 19. stoletju prevladoval med meščanstvom

LIBERALIZEM = gibanje, ki poudarja osebno, politično in gospodarsko svobodo kot temelj napredka

NAROD = skupnost ljudi, ki jo povezuje isti jezik, ozemlje, skupni običaji, kultura in zgodovina

AVTONOMIJA = pravica do samostojnega upravljanja ozemlja v okviru (druge) države

LIBERALNA IN NARODNA GIBANJA

1. MEŠČANSKO ŽIVLJENJE

- ☺ srednje premožni meščani: uradniki, trgovci, obrtniki, profesorji, odvetniki
- ☺ ideal: mirno in brezskrbno življenje
- ☺ delo, družina, prijatelji
- ☺ preživljanje prostega časa: ples, branje, sprehodi, druženje s prijatelji
- ☺ **bidermajer** = življenjski in umetnostni slog meščanstva v 19. stoletju

Slika 1⁴: L. Schmulzer: Ples

Slika 2⁵: »kralj valčka« Johann Strauss ml.

2. LIBERALNA GIBANJA

- ☞ Kdo? izobraženci, meščanstvo, del plemstva
- ☞ ZA: enakopravnost ljudi, svobodno gospodarstvo, sobodo tiska in govora, parlament, ustavo, volilno pravico moških
- ☞ PROTI: strogim policijskim ukrepom, cenzuri, posebnim pravicam Cerkve in plemstva, cerkvenemu vplivu na šolstvo
- ☞ volilno pravico priznajo le izobraženim moškim, ne pa tudi ženskam in siromašnim

⁴ VIR: Veliki skladatelji. (1995) Ed. Pavla Uršič Kunej. Ljubljana: DZS. Str. 123.

⁵ VIR: http://www.maurice-abravanel.com/strauss_johan_english.html.

☞ delovanje Svete zveze proti liberalizmu: strogo nadzoruje državljane, posega v zasebno življenje, okrepi cenzuro, nadzira univerze

☞ **liberalizem** = gibanje, ki poudarja osebno, gospodarsko in politično svobodo kot temelj napredka

3. NARODNA GIBANJA

☞ okrepi se narodna zavest

☞ razvijejo se zlasti pri narodih, ki živijo v več državah ; v okviru drugih držav

☞ dejavnosti: ustvarjanje književnosti in izdajanje knjig, vstaje

☞ **narod** = skupnost ljudi, ki jih povezuje isti jezik, ozemlje, skupni običaji, kultura in zgodovina

4. VSTAJE IN REVOLUCIJE

☛ USPEŠNE ✓

Srbija: avtonomija 1830; Grčija: neodvisnost 1830;

Belgija: neodvisnost 1831; Francija: revolucija 1830

☛ NEUSPEŠNE ✗

neapeljsko in sardinsko *Slika 3⁶: Eugene*

Delacroix: Pokol Grkov na Hiosu

kraljestvo (1821); Španija (1823);

Poljska (1830), Severna Italija (1920-1831); Rusija (1825)

☛ Ljubljanski kongres (leta 1821): voditelji Svete zveze sklenejo, da bodo upor v Italiji zadušili s silo

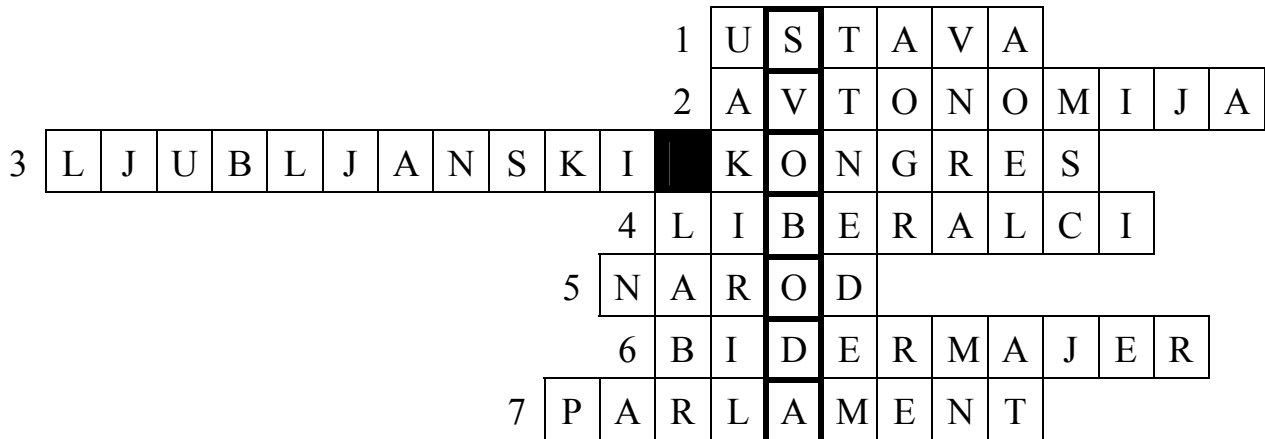
☛ **avtonomija** = pravica neke dežele v okviru druge države, da po svoje in samostojno upravlja s svojim ozemljem

⁶ VIR: Velika ilustrirana enciklopedija: doba prevratov. (1983) Ed. Marjan Krušič. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 79.

KRIŽANKA ZA PONOVIŠTEV

Reši tole križanko in dobi boš geslo, ki ponazarja glavno idejo obeh gibanj prve polovice 19. stoletja – liberalnega in narodnega. Geslo pa tudi ponazarja žensko na spodnji sliki znanega francoskega slikarja iz 19. stoletja.

- 1) temeljni zakon države, kjer so zapisane temeljne pravice
- 2) pravica do samostojnega upravljanja ozemlja v okviru (druge) države
- 3) srečanje predstavnikov raznih držav na slovenskem ozemlju leta 1821
- 4) zagovorniki svobode, parlamenta in ustave
- 5) skupnost ljudi, ki jo povezuje isti jezik, ozemlje, skupni običaji, kultura in zgodovina
- 6) življenjski in umetniški slog, ki je v 19. stoletju prevladoval med meščanstvom
- 7) skupščina / najvišji izvoljeni državni organ, kjer so poslanci

Slika 4⁷: Eugene Delacroix: Svoboda vodi ljudstvo

⁷ VIR: Illustrated history of Europe. (1998) Ed. Frederich Delouche. London: Phoenix Illustrated. Str. 286.

FILOZOFSKA FAKULTETA
Oddelek za zgodovino
Didaktika zgodovine

UČNA PRIPRAVA:

SLOVENEK PROTI SLOVENCU
(Državlјanska vojna med drugo svetovno vojno)

Datum: 13. 3. 2006

Ime in priimek: MOJCA BERGANT

OSNOVNI PODATKI

Šola: Osnovna šola Savsko naselje
Razred: 9. b
Datum: 13. 3. 2006
Predmet: Zgodovina
Učna tema: Slovenci med drugo svetovno vojno
Učna enota: Državlјanska vojna
Učne oblike: frontalna, individualna in parna učna oblika
Učne metode: metoda razlage, metoda razgovora, metoda slikovne demonstracije, metoda dela s pisnimi viri
Učne tehnike: listki za ponavljanje
Učna sredstva: - učila: učno-delovni list, slikovne prosojnice, prosojnice z delnim zapisom učne snovi, knjiga <i>S Štirinajsto divizijo</i> , knjiga <i>20. stoletje v zgodovinskih virih, besedi in slikah</i> - učni pripomočki: grafoskop, projekcijsko platno
Didaktične etape učnega procesa: uvajanje, obravnava nove snovi, zaključno ponavljanje
Didaktična načela: nazornost, postopnost, sistematičnost, ustreznost, socializacija, ekonomičnost, aktivnost
Medpredmetne povezave: <i>geografija</i> (geografska opredelitev razdeljenosti slovenskega ozemlja)
Novi pojmi: <i>KPS</i> (Komunistična partija Slovenije), <i>OF</i> (osvobodilna fronta/osvobodilno gibanje), <i>partizan</i> (borec na strani OF), <i>sabotaža</i> (namerno uničevanje sovražnikove lastnine), <i>Slovenska zaveza</i> (zveza ustanovljena s strani meščanskih strank kot konkurenca OF), <i>VOS</i> (varnostno obveščevalna služba), <i>vaške straže</i> (povezovanje v bran partizanom), <i>četniki</i> (uporniško gibanje na strani meščanskih strank), <i>belogardist</i> (vaški stražar), <i>plavogardist</i> (četnik), <i>sredina</i> (politiki na sredini – med komunisti in meščanskimi strankami)
Literatura: • Čepič, Z., idr. (2005): <i>Podobe iz življenja Slovencev v drugi svetovni vojni</i>. Ljubljana: MK založba, str. 149. • Dolenc, E., idr.: (2002): <i>Koraki v času. 20.stoletje</i>, Zgodovina za 8. razred osemletke in 9. razred devetletke. Ljubljana: DZS. • Drnovšek, M., idr. (1997): <i>Slovenska kronika XX. stoletja (1941-1995)</i>. Ljubljana: Nova revija, str. 31. • Kern, A. N., Nećak, D., Repe, B. (2005): <i>Naše stoletje</i>. Zgodovina za 9. razred osnovne šole. Ljubljana: Modrijan. • Petek, J., Škrabar-Braškar, S. (1979): <i>S Štirinajsto divizijo</i>. Ljubljana: DZS. • Razpotnik, J., Snoj, D. (2005): <i>Raziskujem preteklost 9</i>. Učbenik za zgodovino za 9. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus. • Repe, B. (1998): <i>Sodobna zgodovina</i>. Zgodovina za 4. letnik gimnazije. Ljubljana: Modrijan. • Repe, B. (2005): <i>Sodobna zgodovina</i>. Zgodovina za 4. letnik gimnazije. Ljubljana: Modrijan. • Rode, M. (2003): <i>Koraki v času. 20. stoletje</i>. Delovni zvezek za 8. razred osemletke in 9. razred devetletke. Ljubljana: DZS. • Weber, T., Novak, D. (1998): <i>20. stoletje v zgodovinskih virih, besedi in slikah</i>. Ljubljana: DZS. • http://www.titoville.com/images/tito-biggest.jpg (ogled strani: 6. 3. 2006)

UČNI CILJI

URNI CILJI

Glavni ali kompleksni cilj: Učenci spoznajo obdobje državljanske vojne med Slovenci.

Delni ali precizni cilji:

Uvodni del:

Učenci, s pomočjo zemljevida, ponovijo kako je bilo razkosano slovensko ozemlje.

Učenci, s pomočjo učiteljevih vprašanj, ugotovijo temo učne ure.

Glavni del:

1. vsebinski poudarek:

Učenci, s pomočjo učiteljeve razlage, spoznajo delovanje KPS in osvobodilnega gibanja pod njenim okriljem.

Učenci spoznajo kdo so bili partizani in kako so delovali.

Učenci spoznajo kako je potekalo partizansko osvobajanje okupiranega ozemlja.

Učenci spoznajo italijansko protiofenzivo.

2. vsebinski poudarek:

Učenci, s pomočjo razlage, spoznajo dva politična pola prisotna v slovenskem prostoru.

Učenci spoznajo glavni vzrok zakaj se je na slovenskih tleh razplamtela državljanska vojna.

Učenci spoznajo Slovensko zavezo in njen namen.

3. vsebinski poudarek:

Učenci, s pomočjo parnega dela, ugotovijo glavne vzroke za nastajanje protipartizanskega vzdušja.

Učenci spoznajo delovanje VOS.

Učenci spoznajo kaj so to vaške straže in kdo so bili četniki, ter njihovo povezanost z Italijani.

Učenci spoznajo MVAC.

Učenci spoznajo še tretji, vmesni tabor – sredino.

4. vsebinski poudarek:

Učenci spoznajo kapitulacijo Italije in ugotovijo kaj je kapitulacija prinesla Slovencem.

Zaključni del:

Učenci, s pomočjo listkov, na bolj zabaven način ponovijo pomembna dejstva iz obdobja državljanske vojne.

KONČNI CILJI:

Vsebinski:

Učenci poznajo način delovanja osvobodilnega gibanja v Sloveniji.

Učenci poznajo dva politična pola, ki sta prisotna v Sloveniji med drugo svetovno vojno.

Učenci vedo, zakaj se je razplamtela državljanska vojna med dvema poloma.

Učenci poznajo različne skupine, ki so sodelovale v vojni.

Učenci vedo kakšen pomen ima kapitulacija Italije na vojno.

Procesni:

Učenci znajo v parih analizirati dva pisna vira in ugotoviti vzroke za protipartizansko vzdušje.

Učenci znajo individualno rešiti učno-delavne liste.

Vzgojni:

Učenci se zavedajo pomena svoje polpretekle zgodovine.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
(5 min)	Vsem skupaj lep pozdrav! Moje ime je Mojca, sem študentka zgodovine na Filozofski fakulteti, in bom tole uro zgodovine preživela z vami. <i>Pokažem prosojnico: razdelitev slovenskega ozemlja med okupatorje, ter z učenci, s pomočjo vprašanj, ponovim že znana dejstva o Sloveniji med drugo svetovno vojno. Učencem razložim, da jim bom med uro postavljala kar nekaj vprašanj, in da ne bo nemira v razredu, jih prosim, če lahko za odgovarjanje dvigujejo roke.</i> Kaj predstavlja ta zemljevid? Med katere okupatorje pa je bilo razdeljeno slovensko ozemlje? Kako pa so Italijani poimenovali ozemlje, ki so ga okupirali v Sloveniji? Kdaj pa je sploh prišlo do razkosanja slovenskega ozemlja med okupatorje? Kakšno pa mislite, da je bilo življenje pod okupatorjem v tem času? Pa je bil odnos vseh treh okupatorjev do slovenskega prebivalstva enak?	Učenci poslušajo. Učenci pogledajo prosojnico in z dvigom rok odgovarjajo na postavljena vprašanja. Možni odgovori: »Slovensko ozemlje, ki je bilo med drugo svetovno vojno razdeljeno na okupirane cone.« »Gorenjska in Štajerska sta bili okupirani s strani Nemcev, Prekmurje so dobili Madžari, Ljubljano, Notranjsko in Dolenjsko pa Italijani.« »Ljubljanska pokrajina.« »Po nemškem napadu na Jugoslavijo, 6. aprila 1941.« »Razmere so bile težke, saj so okupatorji začeli potujčevati slovensko prebivalstvo in pri tem uporabljali različne metode.« »Da, vsi trije so si nameravali priključiti okupirano ozemlje k svojim državam, vendar	• frontalna učna oblika • metoda razlage • metoda dela s slikovnim gradivom: prosojnica (VIR: Repe, B. (1998): Sodobna zgodovina, str. 150) • grafoskop in platno (skozi celotno učno uro) • metoda razgovora

	Kako pa mislite, da so ljudje, prej ali slej, reagirali na okupatorjevo politiko? Pa mogoče veste, katera je bila tista prva skupina, ki je začela pozivati k odporu? Tako je. In ravno o odporu proti okupatorju bomo danes govorili. Poudarek današnje ure pa bo še na nečem. Ste mogoče že slišali, da sta v Sloveniji v tem času prisotni dve različno politično usmerjeni skupini? Kateri dve in kakšno vlogo imata? Pa mogoče veste kaj se je med drugo svetovno vojno zgodilo med tema dvema skupinama? Tako je. Danes bomo torej govorili ravno o tej državljanski vojni, še prej pa bomo malce поблиžje spoznali obe strani, ki sta si stali nasproti. V prvem delu ure bomo spoznali osvobodilno gibanje, hkrati pa bomo spoznali tudi politične razmere v Sloveniji v času druge svetovne vojne. Omejili se bomo na čas do kapitulacije Italije, leta 1943. Geografsko pa se bomo osredotočili predvsem na Ljubljansko pokrajino.	so Italijani (vsaj na začetku), v primerjavi z Nemci in Madžari, uporabljali milejšo raznarodovalno politiko.« »Z pobudami k odporu.« »Komunistična partija Slovenije (KPS), s svojo organizacijo Osvobodilne fronte (OF).« »Komuniste, ki imajo povelje nad OF in njihove nasprotnike, katoliško-liberalne usmerjene pripadnike, ki začnejo organizirati vaške straže proti njim.« »Zanetila se je t.i. državljanska vojna.«	• metoda razlage

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI/ URJENJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
1. OSVOBODILNO GIBANJE (10 min)	Kmalu po okupaciji je v Sloveniji prišlo do upora, oz. želje po osvoboditvi izpod vladavine okupatorja. Glavni nasprotnik okupatorja je bila Komunistična partija Slovenije – KPS, ki	Učenci poslušajo.	• frontalna oblika • metoda razlage • prosojnic a z glavnimi

	je začela razvijati osvobodilno gibanje, imenovano tudi Osvobodilna fronta (OF). Težnja po osvoboditvi se je razmahnila zlasti v Ljubljanski pokrajini, ki je bila pod italijanskim nadzorom, kjer je bil režim (kot smo že povedali) milejši, zato so bile razmere za odpor lažje. Mogoče veste kako so se imenovali borci pod OF? Da si boste partizane malce lažje predstavljali, sem vam prinesla knjigo z naslovom <i>S Štirinajsto divizijo</i>, ki vam v slikah predstavlja življenje ene partizanske enote. (<i>Knjigo dam okoli po razredu</i>). Na prosojnici jim pokažem kako je izgledal eden od partizanskih odredov. Kako pa so izgledale partizanske akcije? Kaj so počeli? Ste že slišali za sabotaže? Kaj je to? Do spomladi 1942 so si partizani izbojevali že kar obsežno osvobojeno ozemlja – <i>od Kolpe do predmestij Ljubljane</i>. (<i>Za lažjo predstavo jim pokažem zemljevid osvobojenega ozemlja</i>.) Pa mislite, da je bilo Italijanom všeč, da so imeli partizane praktično pred pragom? In kaj menite, da so storili? <i>Učencem pokažem sliko Ljubljane, obdane z bodečo žico</i>. Italijani so od julija do novembra 1942 organizirali t.i. roško ofenzivo, v kateri so <i>ponovno osvojili večji del ozemlja</i>, a vodstva OF niso uničili. Ofenziva je bila zelo okrutna – veliko je bilo žrtev tudi med civilisti. Partizani so se uspešno umaknili v	»Partizani.« »Uničevali so prometne povezave – zlasti železniške proge, minirali so mostove, uničevali ceste, itd.« »Sabotaže so namerna uničevanja sovražnikove lastnine. »Ne.« »Uveljavljali so vedno strožji nadzor nad prebivalstvom in organizirali napade na partizane.«	vsebinskimi poudarki • metoda razgovora • metoda slikovne demonstracije (VIR: Petek, J. (1979): <i>S Štirinajsto divizijo</i>) • metoda slikovne demonstracije: prosojnica (VIR: Čepič, Z. (2005): <i>Podobe iz življenja Slovencev v drugi svet. vojni</i>, str. 149) • metoda razlage • metoda slikovne demonstracije: prosojnica (VIR: Repe, B. (1998): <i>Sodobna zgodovina</i>, str. 162) • metoda razgovora • metoda slik. demonstracije: prosojnica (VIR: Repe, B. (1998): <i>Sodobna zgodovina</i>, str. 157;

2. DVA POLITIČNA POLA (5 min)	Polhograjsko hribovje, nato pa so se premaknili na osvobojeno ozemlje v Kočevski Rog. Do leta 1943 so se partizani od okupatorja že marsikaj naučili in začeli izvajati večje akcije – marca 1943 so premagali italijansko divizijo v <i>Jelenovem žlebu nad Ribnico</i> in ji povzročili veliko škode. <i>Učencem razdelim učne liste in jim naročim naj samostojno rešijo prvo nalogo. Časa imajo 3 minute, nato bomo rešitve skupaj pregledali.</i> <i>Skupaj preverimo odgovore – začnemo v prvi vrsti, vsak učenec prebere en odgovor.</i> V začetku smo rekli, da sta v tem času na slovenskem prisotni <u>dve glavni</u>, različno politično usmerjeni, <u>skupini</u>, ki imata <i>drugačne poglede na okupatorjevo politiko.</i> <i>Učence opozorim, da imajo na svojih učno-delovnih listih oba politična pola grafično predstavljena.</i> Prva skupina so bili torej <i>levo</i> usmerjeni komunisti s KPS, ki so ustanovili OF in se zavzemali za čimprejšnjo osvoboditev izpod nadvlade okupatorja. Drugi pol, <i>desnico</i>, pa predstavljajo meščanske stranke (v večini so bile katoliške, liberalne in socialistične stranke), ki so se zavzemale za taktiziranje z okupatorjem, s čimer naj bi dosegli popustljivejšo politiko do Slovencev. Oba pola pa sta imela eno glavno skupno točko – željo po zavladanju nad državo po koncu vojne. Meščanske stranke so močno nasprotovale komunizmu in njihovem načrtu po prevzemu oblasti – očitale so jim, da izrabljajo OF za to. Konec marca 1942 so zato ustanovile Slovensko zavezo, ki naj bi povezala vse Slovence in bila konkurenca OF. Zagovarjala je program londonskih točk (torej so podpirali jugoslovansko vlado, ki je bila izgnana v London). Tudi njihov glavni cilj je bil namreč <i>prevzem oblasti po vojni.</i> Vendar so bili sami premalo močni, da bi se postavili po	Učenci samostojno rešujejo prvo nalogo na učno-delovnem listu. Učenci poslušajo. Učenci poslušajo in na svojem učnem listu spremljajo razlago o dveh političnih polih.	Drnovšek, M. (1997): Slovenska kronika XX. st., str. 31) • metoda razlage • učno-delovni listi (1. del) • individualna učna oblika • metoda razgovora • frontalna učna oblika • metoda razlage • prosojnic a z glavnimi vsebinskimi poudarki • učno-delovni listi (2. del)

3. DRŽAVLJAN-SKA VOJNA 3. 1. Razvoj protipartizanskega vzdušja	sami premalo močni, da bi se postavili po robu OF, zato so začeli iskati pomoč pri okupatorju. Nesoglasja med partizansko in desničarsko stranjo so vedno bolj naraščala. Vedno bolj se je krepil razvoj protipartizanskega vzdušja. Na vašem učnem listu imate dva vira, ki na kratko opisujeta nekaj vzrokov za protipartizansko vzdušje. Preberite, nato pa v parih poiščite štiri glavne vzroke. Časa imate 2 minuti.	Učenci v parih preberejo vira na delovnem listu in rešijo nalogo.	• prosojnic a z glavnimi vsebinskimi poudarki
(5 min)	<i>Skupaj pregledamo odgovor. Učencem pokažem kopijo časopisnega članka, ki govori o smrti Erlicha.</i> Vzroki za strah pred partizani so torej bili <i>poboji političnih nasprotnikov, preganjanje ljudi, kraje in zaplembe in grožnje po izselitvi.</i> Pri tem moramo omeniti, da je bila za usmrnitve političnih nasprotnikov predvsem kriva dejanja VOS (varnostno obveščevalna služba), ki je bila organizirana s strani OF. VOS je predstavljala neke vrste tajno policijo, njena naloga pa ni bila le <i>obračunavanje z okupatorjem</i>, pač pa <i>tudi s političnimi nasprotniki</i>. Komunistični voditelji so namreč že mislili na hitri konec vojne ter s tem na revolucijo in prevzem oblasti – potrebno je bilo odstraniti vse morebitne nasprotnike.	Eden od učencev prebere odgovor. Učenci poslušajo.	• parna učna oblika • metoda dela s pisnimi viri • učno-delovni list (3. del) • metoda slikovne demonstracije (VIR: Weber: 20. stoletje, str. 59) • frontalna učna oblika • metoda razlage
3. 2. Vaške straže & četniško gibanje (6 min)	<i>Učence opozorim, da naj med mojo razlago dopolnjujejo svoje učne liste.</i> Z vsem tem je v katoliškem (desnem) taboru prihaja do vse večjega prepričanja, da so komunisti večja nevarnost kot okupator, zato so se še bolj začeli približevati okupatorju. Po vaseh so začeli ustanavljati t.i. vaške straže, katerega namen je bila <i>obramba podeželskega prebivalstva pred</i>	Učenci poslušajo in dopolnjujejo učne liste.	• učno-delovni list (3. del)

	<i>revolucionarnim nasiljem OF</i> (npr. odvzemom hrane, neupravičenim usmrtnitvam) <i>in nasiljem posameznih članov partizanskega gibanja</i>. Hkrati pa naj bi vaške straže <i>uničile tudi partizansko gibanje</i>, in tako preprečile, da bi komunisti po vojni prevzeli oblast. Prva vaška straža je bila ustanovljena v Št. Joštu nad Vrhniko, 17. 7. 1942. (<i>Pokažem prosojnico.</i>) Vaškim stražam so pomagali tudi Italijani – s tem, da so jim pomagali z oborožitvijo, zagotavljali pa so jim tudi obleko in hrano. Priznavali so jih za svoje prostovoljne protikomunistične milice (po italijansko: Milizie volontarie anticomunista = <i>MVAC</i>). Partizani so pripadnike vaških straž imenovali <i>belogardisti</i> Poleg vaških straž, so na slovenskem ozemlju delovale tudi četniške enote (partizani jih imenujejo <i>plavogardisti</i>). Bili so del širšega četniškega gibanja, ki se je razvilo po večjem delu Jugoslavije, ter so na začetku sodelovali s partizani v boju proti okupatorju. Sčasoma pa so se tudi sami povezali z Italijani in napadli partizane. <i>Pokažem sliko četnikov.</i> To stanje, ko so se na eni strani borile slovenske enote v okviru vaških straž ter četnikov, na drugi strani pa partizani, imenujemo državljska vojna, ki je bila do italijanske kapitulacije omejena predvsem na Ljubljansko pokrajino. Kakšen pa mislite, da je bil glavni cilj tega bojevanja? (To smo danes že kar nekajkrat omenili.) Tako je. Kdo pa bi lahko prevzel oblast? Pri državljanski vojni pa moramo omeniti še eno stran, ki se je v tem času začela pojavljati. In sicer tretji, vmesni tabor ali t.i. sredina, od koder so prihajale pobude, da na se spopadi med Slovenci končajo. Toda	Učenci si ogledajo primer vaških straž. Učenci si ogledajo primer četnikov. »Prevzem oblasti po vojni.« »KP ali pa t.i. Londonska vlada, ki je bila v izgnanstvu.«	metoda slikovne demonstracije: prosojnica (VIR: Čepič, Z. (2005): Podobe, str. 95) metoda slikovne demonstracije: prosojnica (VIR: Čepič, Z. (2005): Podobe, str. 98) metoda razgovora

4. KAPITULACIJA ITALIJE (4 min)	naj se spopadi med Slovenci končajo. Toda med vodilnimi na obeh straneh za to ni bilo prave volje. Pripadniki tega tabora so bili združeni predvsem okoli vidnih osebnosti kulturnega ali političnega življenja (npr. Fran Saleški Finžgar). Pa pogledjmo spet malce vaše delovne liste. 8. septembra 1943 pa je prišlo do nekega odločilnega dogodka. Katerega? Tako je, in s kapitulacijo Italije so se tudi v državljanski vojni v Sloveniji stvari malce obrnile. Kdo mislite, da je z italijansko okupacijo pridobil? Res je. Ob kapitulaciji Italije, so se partizani zelo okrepili, saj sedaj Italijani niso več mogli pomagali četnikom in vaškim stražam. Partizani so v zameno za varen prehod od italijanske vojske dobili tudi težko oborožitev in to izkoristili za <i>obračun z vojaškimi nasprotniki</i>. Na sliki imate dva partizana pred zaplenjenim tankom. Na spodnjih dveh prosojnicah imate prikazano, kako so partizani <i>pri Grčaricah na Kočevskem</i> najprej obračunali s četniki, ter <i>na gradu Turjak</i> obračunali z vaškimi stražarji. Pa preglejmo še odgovore na vaših učnih listih.	Učenci berejo odgovore na učnih listih. »Italija je kapitulirala.« »Partizani.« Učenci poslušajo in ob razlagi dopolnjuje 4. del učnega lista. Učenci berejo odgovore.	• metoda razlage • metoda razgovora • metoda razlage • prosojnica a z glavnimi vsebinskimi poudarki • učno-delovni list (4. del) • metoda slik. demonstracije: prosojnica (VIR: Petek, J. (1979): S Štirinajsto divizijo, str. 19) • metoda slik. demonstracije: prosojnica (VIR: Dolenev, E. (2002): Koraki v času. str. 96; Repe, B. (1998): Sodobna zgodovina, str. 160) • metoda razgovora (učni list)

ZAKLJUČNI DEL: PONAVLJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
(10 min)	Da pa vam bo današnja snov ostala v glavi, jo bomo sedaj še ponovili. Za vsakega izmed vas, sem pripravila takle listič, na katerem je zapisan nek dogodek, datum, oz. kaj podobnega, kar je povezano z današnjo učno snovjo. Vsak zase pogledjte kaj imate na listkih napisano in malce pomislite pod katerega od dveh glavnih sklopov mislite, da vaš listek spada. Ali spada pod sklop osvobodilnega gibanja, ali pod sklop državlanske vojne do kapitulacije Italije? <i>Na prosojnici sta napisana dva glavna sklopa ure.</i> <i>Nato sama na glas preberem prvi sklop in prosim vse učence, ki imajo na listkih napisano nekaj v zvezi s tem sklopom, da vstanejo.</i> <i>Nato jih prosim, da ostalim učencem na glas povedo kaj imajo na svojem listku napisano, ter utemeljijo oz. ostalim sošolcem razložijo zakaj ta listek spada pod določen sklop.</i> <i>Nato vsi skupaj preverimo, če je imel prav in ga ob morebitni napaki popravimo.</i>	Učenci najprej poslušajo, nato preberejo kaj piše na njihovem listku in sledijo mojim navodilom. Učenci sodelujejo pri ponavljanju.	• frontalna učna oblika • metoda razlage • listki za ponavljanje • prosojnica (z 2 sklopoma ure) • metoda razgovora

PRILOGE

- Uporabljene prosojnice s slikovnim gradivom
- Uporabljene besedne prosojnice z glavnimi vsebinskimi poudarki
- Prazen učno-delovni list
- Izpolnjen učno-delovni list
- Listki za zaključno ponavljanje

ODPOR PROTI OKUPATORJU

KPS – KOMUNISTIČNA PARTIJA SLOVENIJE

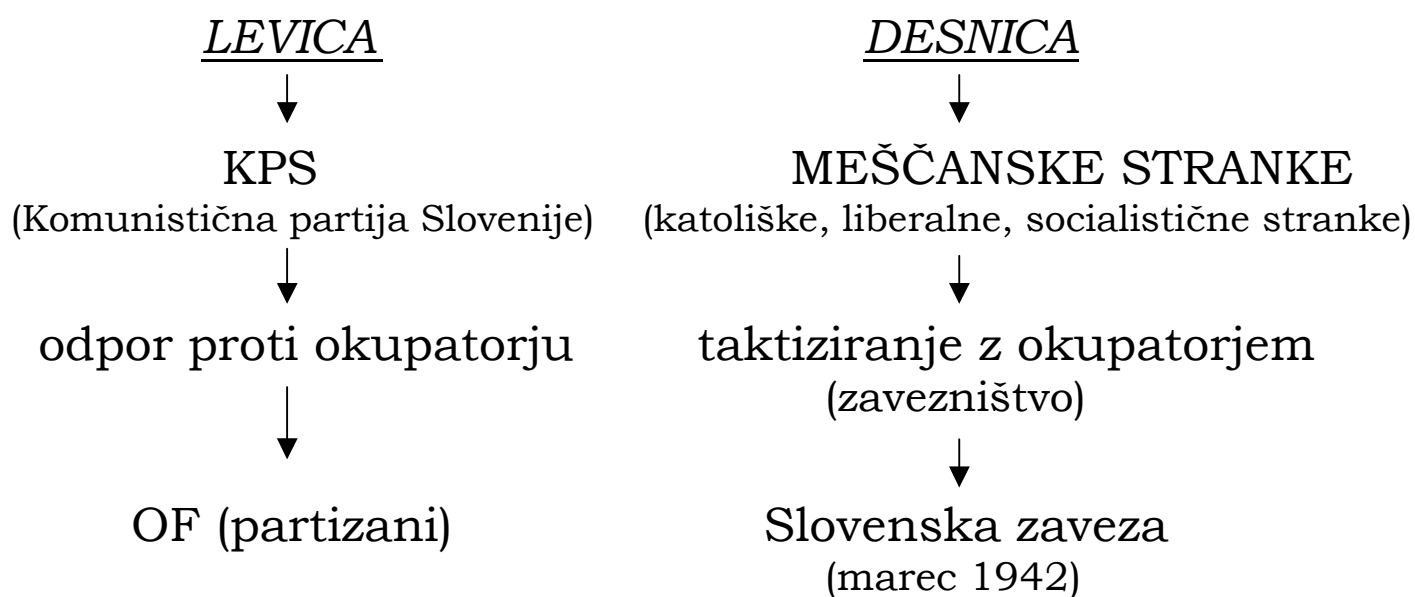
- ❖ osvobodilno gibanje (OF)
- ❖ zlasti v Ljubljanski pokrajini
- ❖ partizani
- ❖ sabotaže

- ❖ spomlad 1942 – uspehi (Kolpa – Ljubljana)
- ❖ odgovor: strožji nadzor na prebivalstvu
roška ofenziva (november 1942)

- ❖ novi partizanski uspehi, marec 1943 – *Jelenov žleb nad Ribnico*

DVA POLITIČNA POLA

prikrit boj za prevzem oblasti po vojni

DRŽAVLJANSKA VOJNA

VZROKI RAZVOJ PROTI PARTIZANSKEGA VZDUŠJA:

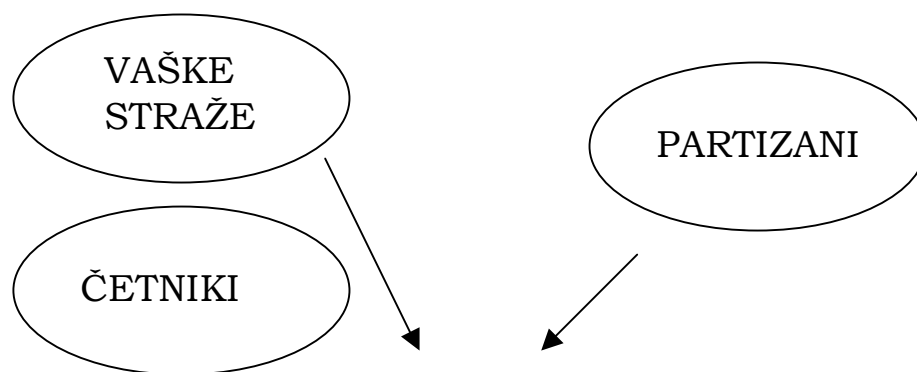
- ❖ poboji političnih nasprotnikov
- ❖ preganjanje ljudi
- ❖ kraje in zaplembe
- ❖ grožnje po izselitvi

VOS ~ varnostno obveščevalna služba

VAŠKE STRAŽE ~ *belogardisti*

- ❖ obramba podeželskega prebivalstva pred revolucionarnim nasiljem
- ❖ *italijanska pomoč* → prostovoljne protikomunistične milice (*Milizie volontarie anticomunista = MVAC*)

ČETNIŠKO GIBANJE ~ *plavogardisti*

DRŽAVLJANSKA VOJNA

SREDINA – za prenehanje spopadov med Slovenci

KAPITULACIJA ITALIJE ~ 8. 9. 1943

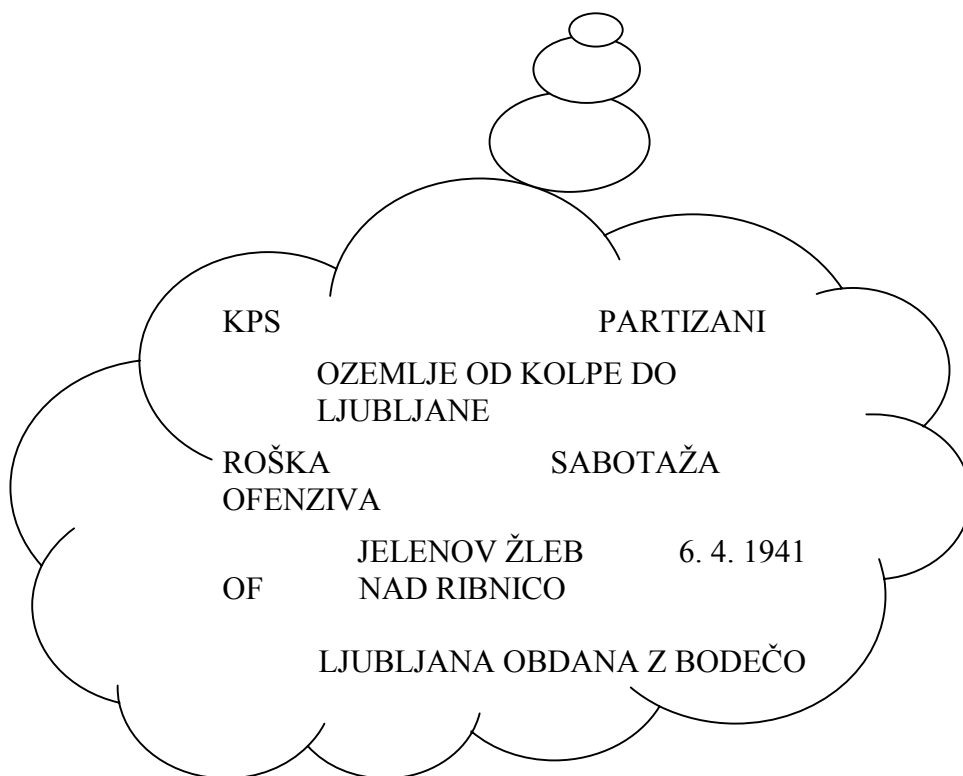
PRIDOBITVE PARTIZANOV

italijansko orožje → *obračun s političnimi nasprotniki:*

- ❖ obračun s četniki pri Grčaricah na Kočevskem
- ❖ obračun z vaškimi stražarji na gradu Turjak

KPS	OF	PARTIZANI	SABOTAŽA
OZEMLJE OD KOLPE DO PREDMESTIJ LJUBLJANE	ROŠKA OFENZIVA	JELENOV ŽLEB NAD RIBNICO	LJUBLJANA OBDANA Z BODEČO ŽICO
6. 4. 1941	ŽELJA PO ZAVLADANJU NAD DRŽAVO PO KONCU VOJNE	SLOVENSKA ZAVEZA	VOS
VAŠKE STRAŽE	MVAC	ČETNIŠKE ENOTE	SREDINA
POBOJI POLITIČNIH NASPROTNIKOV	DESNO USMERJENI POLITIČNI POL	LEVO USMERJENI POLITIČNI POL	KAPITULACIJA ITALIJE

OSVOBODILNO GIBANJE

DRŽAVLJANSKA VOJNA DO KAPITULACIJE ITALIJE

SLOVENEK PROTI SLOVENCU ~ DRŽAVLJANSKA VOJNA MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

1. OSVOBODILNO GIBANJE ~ OF

Kmalu po okupaciji in razdelitvi slovenskega ozemlja med Nemce, Madžare in Italijane (po napadu na Jugoslavijo - 6. 4. 1941), se je razvilo t.i. OSVOBODILNO GIBANJE, za katerim je stala Komunistična partija Slovenije, ali krajše KPS. Prostovoljne enote osvobodilnega gibanja so sestavljali PARTIZANI. Partizansko gibanje se je najhitreje razširilo v LJUBLJANSKI pokrajini, zaradi MILEJŠEGA OKUPACIJSKEGA REŽIMA. Prve akcije so izvajali že julija 1941, predvsem v obliki SABOTAŽ (uničevanje sovražnikove lastnine, uničevanje prometnih zvez). Do pomladi leta 1942, so partizani izbojevali že kar veliko ozemlje, od KOLPE do PREDMESTIJ LJUBLJANE. Kot odgovor so Italijani izvedli ROŠKO ofenzivo in partizane za nekaj časa zaustavili. Že marca 1943 pa so partizani spet uspešno razbili

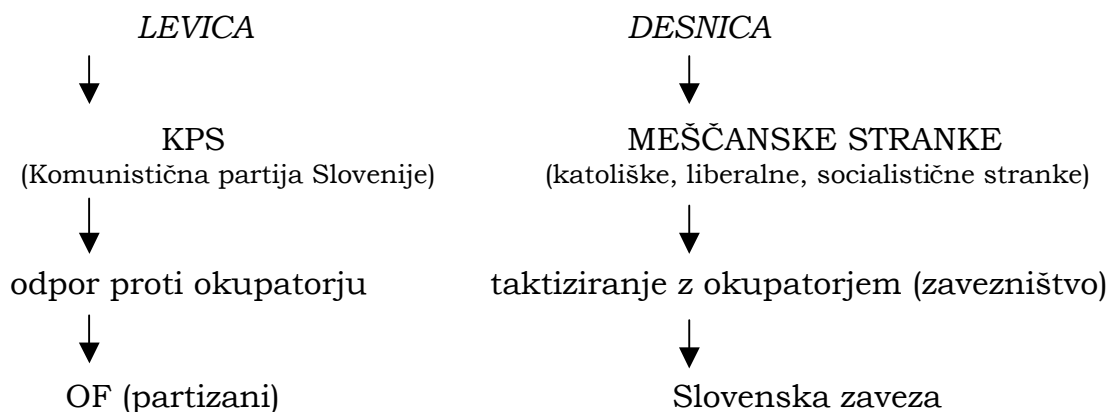
italijansko divizijo v JELENOVEM ŽLEBU pri Ribnici.

JOSIP
BROZ
TITO

<http://www.titoville.com/images/tito-biggest.jpg>

2. DVA POLITIČNA POLA (prikrit boj za prevzem oblasti po vojni)

3. DRŽAVLJANSKA VOJNA

❖ RAZVOJ PROTI PARTIZANSKEGA VZDUŠJA

Preberi vira (odlomek iz časopisa Slovenec in odlomek iz pričevanja na kočevskih procesih) in poišči vzroke za protipartizansko vzdušje:

»Danes zjutraj okrog osme ure je Gospod življenja in smrti dopustil, da je padel pod bratomorilskimi krogli protislovenskih komunističnih morilcev vseučiliški profesor g. dr. Lambret Ehrilch...«

(VIR: Koraki v času. 20. stoletje, DZ, str. 70)

»Bili smo vsi proti partizanom, ker so preganjali ljudi in kradli. Zaradi tega, ker je bil moj brat pri Legiji, so dostikrat grozili (partizani), da jo bodo izselili.«

(VIR: Koraki v času. 20. stoletje, DZ, str. 72)

Vzroki za strah pred partizani so bili POBOJI POLITIČNIH NASPROTNIKOV, PREGANJANJE LJUDI, KRAJE in ZAPLEMBE in GROŽNJE PO IZSELITVI.

Glavni krivec za mnoge smrti protikomunistično usmerjenih Slovencev je bila VOS (varnostno obveščevalna služba), organizirana s strani OF.

❖ VAŠKE STRAŽE & ČETNIŠKO GIBANJE

Katoliški (desni) tabor se je zaradi vse večjega partizanskega nasilja začel obračati na okupatorja.

Po vaseh so začeli ustanavljati VAŠKE STRAŽE (partizani jih imenujejo *belogardisti*), katerih namen je bil OBRAMBA PODEŽELJSKEGA PREBIVALSTVA PRED REVOLUCIONARNIM NASILJEM OF in uničenje partizanskih čet.

Vaške straže so podpirali tudi ITALIJANI, ki so jim pomagali z OBOROŽITVIJO ter z zagotavljanjem hrane in obleke. Priznali so jih za svoje PROSTOVOLJNE PROTIKOMUNISTIČNE MILICE (MVAC).

Poleg vaških straž proti partizanom delujejo tudi ČETNIŠKE ENOTE (ali *plavogardisti*).

Stanje, ko so se na eni strani borile slovenske enote v okviru vaških straž in četnikov, na drugi strani pa kot partizani, imenujemo DRŽAVLJANSKA VOJNA. Glavni cilj pa je bil BOJ ZA PREVZEM OBLASTI NAD DRŽAVO PO VOJNI.

Poleg teh dveh taborov, pa je prisotna tudi t.i. *sredina*, ki si prizadeva, da bi se boji med Slovenci končali. Vendar brez večjega uspeha.

4. KAPITULACIJA ITALIJE (8. 9. 1943)

Ob kapitulaciji Italije, so se partizani zelo okrepili – v zameno za varen prehod, so od italijanske vojske dobili tudi težko oborožitev in to izkoristili za OBRAČUN Z VOJAŠKIMI NASPROTNIKI.

↓
pri Grčaricah na
Kočevskem so obračunali s
ČETNIKI

↘
na gradu Turjak so
obračunali z
VAŠKIMI STRAŽARJI

FILOZOFSKA FAKULTETA
Oddelek za zgodovino
Didaktika zgodovine

UČNA PRIPRAVA:
DUHOVNI SVET SREDNJEGA VEKA

DATUM: 27. 2. 2006

IME IN PRIIMEK: Meta Černigoj

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: BIC Gimnazija in veterinarska šola
Razred: 1 VE
Datum: 27. 2. 2006
Predmet: zgodovina
Učna tema: Visoki in pozni srednji vek
Učna enota: Duhovni svet srednjega veka
Učne oblike: frontalna učna oblika, individualna učna oblika
Učne metode: metoda razlage, metoda razgovora, metoda slikovne demonstracije, metoda besedne demonstracije, metoda dela s slikovnim gradivom, metoda ponavljalnega razgovora, metoda dela z besedilom
Učne tehnike: odkrivanka, mreža, delo z glasbo
Učna sredstva:
- učila: slikovne prosojnice, učno-delovni listi, glasbeni zgoščenki, knjige: Gotika v Sloveniji: Ljubljana, 1. junij–1. oktober 1995. (1995)., Semenzato, C. (1979)., Kako prepoznati umetnost. Romanika. (1983)., Alighieri, D. (2005)., ter učbenik Berzelak, S. (1996). - učni pripomočki: grafoskop, platno, CD predvajalnik, lepilni trak, tabla
Didaktične etape učnega procesa: uvajanje, obravnavanje, urjenje ali vadenje, ponavljanje
Didaktična načela: postopnost, sistematičnost, nazornost, aktualizacija, ustreznost, aktivnost
Medpredmetne povezave: geografija (zemljevid Evrope z vrisanimi kraji s prvimi univerzami), umetnost (gotika, romanika), filozofija (sholastika), glasba (srednjeveška glasba, Carmina Burana), kemija (razlike med kemijo in alkimijo), fizika (kako nastane zlato), književnost (srednjeveška književnost, Dolce stil novo, Dante Alighieri)
Novi pojmi: sholastika (filozofija, ki temelji na dogmah in se navezuje na cerkvene očete, cerkvene verske stavbe skuša učvrstiti tudi z umskimi dokazi), dogma (temeljni verski nauk, ki ne dopušča dvoma, temelji na avtoriteti in ne na znanstvenih dokazih), alkimija (eksperimentiranje s kemijskimi snovmi, prepleteno z magičnimi predstavami), krivoverstvo (kriva vera, odstopanje od edine prave vere ali prepričanja), jacquerie (kmečki upori v Franciji, upori revnih Jakobov), skriptorij (prostor za pisanje ali prepisovanje v srednjeveških samostanih), inkvizicija (nekdanje cerkveno sodišče v katoliški cerkvi, ki naj bi odkrivalo in preganjalo krivoverce, papeževa ustanova za boj proti heretikom, izrekli so tudi telesne kazni, ki so jih izvrševale državne oblasti), iniciala (z okrasom poudarjena začetna črka v starih rokopisih in tisku), gotika (stil v evropski umetnosti v poznem srednjem veku, med sredino 12. in koncem 15. stoletja), romanika (stil v evropski umetnosti v visokem srednjem veku od 11.

do 13. stoletja)

Literatura:

- Berzelak, S. (1996). Zgodovina 1 za tehniške in druge strokovne šole. Učbenik za 1. in 2. letnik tehniških in drugih strokovnih šol. Ljubljana: Modrijan.
- Berzelak, S. (2002). Srednji in novi vek. Učbenik za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: Modrijan.
- Hozjan, A., Potočnik, D. (2000). Zgodovina 2. Učbenik za drugi letnik gimnazije. Ljubljana: DZS.
- Grobelnik, I., Voje, I. (1990). Zgodovina 2. Ljubljana: DZS.
- Simonič Mervic, K. (2003). Stari svet: Zgodovina za 7. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Modrijan.
- Janša Zorn, O., Mihelič, D. (2005). Od prazgodovine skozi stari in srednji vek. Učbenik za 7. r. zgodovine devetletne osnovne šole. Ljubljana: DZS.
- Žvanut, M., Vodopivec, P. (2000) Vzpon Meščanstva. Zgodovina za 7. razred osnovne šole. Ljubljana: Založba M&N.
- Janša, O., Mihelič, D. (2001). Stari in Srednji vek. Zgodovina za 6. razred osnovne šole. Ljubljana: DZS.
- Alighieri, D. (2005). Božanska komedija. Pekel. Celje: Društvo Mohorjeva družba: Celjska Mohorjeva družba.
- Alighieri, D. (2005). Božanska komedija. Vice. Celje: Društvo Mohorjeva družba: Celjska Mohorjeva družba.
- Alighieri, D. (2005). Božanska komedija. Nebesa. Celje: Društvo Mohorjeva družba: Celjska Mohorjeva družba.
- LEKSIKON Cankarjeve ZALOŽBE. (1988). Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Gotika v Sloveniji: Ljubljana, 1. junij–1. oktober 1995. (1995). Ljubljana: Narodna galerija.
- Semenzato, C. (1979). Svet umetnosti. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Kako prepoznati umetnost. Romanika. (1983). Beograd: IRO »Vuk Karadžić«.
- Šolski zgodovinski atlas. (1994). Ljubljana: DZS.
- Tawitian, E., Rode, M. (2005). Od prazgodovine skozi stari in srednji vek. Delovni zvezek za 7. r. zgodovine devetletne osnovne šole. Ljubljana: DZS.
- Debicki, J., Favre, J.F., Grünwald, D., Pimentel, A. F. (2004). Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan.
- Orff, C. (2004). Carmina Burana. EMI Records LTD/Virgin Classics.
- Music of the Middle Ages. (2003). Classical Communications LTD/The gift of music.

UČNI CILJI:

URNI CILJI

Glavni ali kompleksni cilj: učenci spoznajo, razumejo in razložijo značilnosti srednjeveškega duhovnega sveta, miselnosti in umetnosti.

Delni ali precizni cilji:

Uvodni del:

- Učenci s pomočjo odkrivanke ponovijo razvoj srednjeveških mest in meščanstva in odkrijejo naslov učne enote.

Glavni del:

- **Prve evropske univerze:** učenci s pomočjo metode razlage, metode razgovora in metode slikovne demonstracije spoznajo razvoj prvih univerz v Evropi ter ugotovijo razlike med današnjimi univerzami in univerzami v srednjem veku.
- **Srednjeveška miselnost:** učenci s pomočjo metode razlage, metode razgovora, metode dela z besedilom spoznajo vpliv sholastike na srednjeveško miselnost, ugotovijo glavne značilnosti srednjeveške miselnosti in ovrednotijo njen vpliv na razvoj znanosti.
- **Naraščanje nezadovoljstva:** učenci s pomočjo metode razlage, metode razgovora in metode slikovne demonstracije spoznajo in ugotovijo razloge za nezadovoljstvo v srednjem veku, ugotovijo kako se je to nezadovoljstvo izražalo ter primerjajo vzroke za upor izobražencev in vzroke za upor ljudstva.
- **Književnost in umetnost v srednjem veku:** učenci s pomočjo metode razgovora, metode razlage, metode besedne demonstracije in metode dela s slikovnim gradivom spoznajo delo menihov v skriptorijih, ugotovijo glavne teme srednjeveške književnosti in spoznajo razvoj umetnosti v srednjem veku ter razlikujejo med gotiko in romaniko.

Zaključni del:

- Učenci s pomočjo mreže ponovijo ključne besede, ki so jih spoznali med učno uro.

KONČNI CILJI:

Vsebinski:

- Učenci znajo opisati razvoj univerz in naštetih glavne značilnosti univerz v srednjem veku, znajo opisati glavne značilnosti srednjeveške miselnosti ter pojasnijo vpliv sholastike na razvoj znanosti, znajo opisati in naštetih vzroke za nezadovoljstvo v srednjem veku ter pojasniti, kako se je to nezadovoljstvo izražalo, znajo naštetih vrste književnosti v srednjem veku, ter opisati in primerjati gotiko in romaniko.

Procesni:

- Učenci aktivno poslušajo, opazujejo in pišejo, odgovarjajo na učiteljeva vprašanja, komunicirajo, izražajo mnenja.

Vzgojni:

- Učenci razvijejo pozitiven odnos do kulture in umetnosti v srednjem veku, znajo vrednotiti kulturno dediščino in preteklost.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE (5 min)

UČNE OBLIKE, METODE	UČITELJ	UČENEC	UČNE TEHNIKE, UČILA, UČNI PRIPOMOČKI
Frontalna in individualna učna oblika. Metoda razgovora	- uvodna motivacijo z glasbo- predstavitev- odkrivanka	- s pomočjo vprašanj in odkrivanja polj ponovijo snov prejšnje učne ureSrednjeveška mesta in meščanstvo ter odkrijejo naslov učne enote.	- Odkrivanka- Zgoščenska Music of the Middle Ages. (2003).- CD predvajalnik, tabla, lepilni trak

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI/URJENJE/SPROTNO PONAVLJANJE (32 min)

1. VSEBINSKI Poudarek:

PRVE EVROPSKE UNIVERZE (7 min)

UČNE OBLIKE, METODE	UČITELJ	UČENEC	UČNE TEHNIKE, UČILA, UČNI PRIPOMOČKI
Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Ko odkrijemo naslov današnje ure, napovem vsebino ter cilje učne ure. Učencem razdelim učno-delovne liste ter jim razložim, da jih bomo reševali skupaj, med šolsko uro.	Poslušajo.	- učno–delovni list
Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Gospodarski napredek je prinesel drugačen odnos do znanja, predvsem pa potrebo po večjem številu pisemenih in izobraženih ljudi, zato so poleg samostanskih, začele nastajati tudi laične šole. Poučevanje je potekalo v enem jeziku.	Poslušajo.	
Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	<i>Ali veste, kateri je bil ta jezik, ki je tudi</i>	Odgovarjajo: -latinščina,	

Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	<i>veljal za jezik izobražencev? Ali bi mi znali razložiti tudi zakaj je tako?</i> Da, tako je! Na teh univerzah so poučevali tudi podobne programe in predmete, zato je bila njihova izobrazba povsod enako priznana in so se lahko zaposlili kjerkoli v Evropi. Danes se spet poskušajo približati temu idealu.	-zato, ker so jo vsi razumeli. Poslušajjo.	
Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	<i>Ali ste mogoče že slišali, da sedaj poteka reforma visokega šolstva?</i> <i>Ali veste, kako se ta reforma imenuje?</i>	Odgovarjajo: -Bolonjska reforma.	
Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Da, odlično! Bolonjska pa zato, ker je cesar Friderik I. Barbarossa omogočil v Bologni delujočim profesorjem in študentom gospodarsko in pravno svobodo. To pomeni, da so živeli po svojih pravilih in zakonih in da so bili pravzaprav mesto v mestu ter da niso plačevali dajatev.	Poslušajjo.	
Frontalna učna oblika. Metoda slikovne demonstracije.	Poglejmo si sedaj prosojnico z zemljevidom Evrope, na katerem so označene univerze, ki so delovale že v srednjem veku.		- Prosojnica P1: Zemljevid evropskih univerz do 1500 - Grafoskop, platno
Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	<i>Se vam zdi, da jih je bilo veliko ali malo?</i> Da, lahko rečemo, da	Odgovarjajo: -veliko.	

Frontalna učna oblika. Metoda preverjalnega razgovora.	jih je bilo kar precej in že iz tega nam je lahko jasno, da srednji vek le ni mogel biti tako temno obdobje, kot si ljudje večinoma predstavljamo. <i>Če sedaj malo pomislite in združite vse, kar ste že slišali o srednjem veku, ali bi mi znali povedati, kdo je poučeval na teh šolah?</i> Da, pravilen odgovor je duhovniki. Le oni so lahko poučevali na univerzah. <i>Ali veste, koliko fakultet deluje danes znotraj univerze, recimo Univerze v Ljubljani? Bi mi jih znali nekaj naštetih?</i> Takrat jih je obstajalo precej manj. Obstajale so le teološka, ki je bila najuglednejša, pravna, filozofska in medicinska. Zdaj bomo skupaj rešili prvo nalogo na delovnem listu.	Odgovarjajo: -profesorji, -duhovniki. Odgovarjajo: - deset, petnajst, osem..., - medicinska, pravna, strojna, veterinarska, filozofska... Izpolnjujejo delovni list.	- Učno–delovni list

**2. VSEBINSKI POUDAREK:
SREDNJEVEŠKA MISELNOST (10 min)**

UČNE OBLIKE, METODE	UČITELJ	UČENEC	UČNE TEHNIKE, UČILA, UČNI PRIPOMOČKI
Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	<i>Kateri je bil torej najbolj izobražen sloj v srednjem veku? Miselnost in znanost srednjega veka je obvladovala sholastika. To je filozofija, ki temelji na dogmah. Ali veste kaj so to dogme?</i>	Odgovarjajo: Duhovščina. Odgovarjajo: verske resnice, ki preprosto obstajajo in se o njih ne dvomi in se jih ne dokazuje.	
Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Tako je, odlično! Iskanje resnice torej ni potrebno, saj vam je dana od Boga! Potrebna je le verataka je bila srednjeveška miselnost. Njen utemeljitelj je bil Tomaž Akvinski. Njegovo sliko si lahko pogledate v vašem učbeniku, na strani 143. Zato je logično, da se znanost v takem okolju ni mogla razvijati.		- Slika Tomaža Akvinskega Vir: Berzelak, S. (1996), str.143.
Frontalna učna oblika. Metoda dela z besedilom.	Sedaj vam bom prebrala odlomek Francisa Bacona o tipični srednjeveški razpravi, da nam bo srednjeveški način razmišljanja postal bolj domač. <i>Glede česa so se sploh prerekali?</i>	Odgovarjajo:	Odlomek O1

Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	<i>Od kod so v srednjem veku črpali vse svoje znanje? Ali je bil tak način uspešen, ali so prišli do rezultatov na tak način?</i> Obstajala je npr. alkimija. <i>Ali kdo med vami ve, kaj je to alkimija? Na kaj vas spominja to ime?</i> Da, lahko bi rekli, da je to sorodnica kemije, le da je imela en sam cilj, iz nežlahtnih kovin izdelati zlato. <i>Ali mislite, da jim je to uspelo?</i> <i>Mimogrede, ali sploh veste, kako nastane zlato?</i> Zlato nastane ob eksploziji zares velike zvezd, ki jih imenujemo Supernove-ko bo naše Sonce eksplodiralo, zlato ne bo nastalo, ker je enostavno premajhno. Zato je tudi jasno, da alkimisti niso bili uspešni, so pa ob tem odkrili vrsto orodij in postopkov, ki so pomembno pripomogli k razvoju kemije.	- o številu konjskih zob - opirali so se na nauke velikih in pomembnih mislecev iz preteklosti, - tak način ni bil uspešen, niso prišli do rezultatov. Odgovarjajo: - da, ne, na kemijo. Odgovarjajo: ne Odgovarjajo: ne	
Frontalna učna oblika. Metoda ponavljalnega razgovora.	Sedaj bomo skupaj rešili drugo nalogo na delovnem listu.	Izpolnjujejo delovni list.	- Učno–delovni list

3. VSEBINSKI POUDAREK: NARAŠČANJE NEZADOVOLJSTVA (5 min)

UČNE OBLIKE, METODE	UČITELJ	UČENEC	UČNE TEHNIKE, UČILA, UČNI PRIPOMOČKI
Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Torej, predstavljajte si tako ozračje: cerkev obvladuje vse pore življenja, obstajajo dogme, o katerih je prepovedano dvomiti, oblast je v rokah peščice ljudi. <i>Kako menite, da so ljudje reagirali na take razmere?</i> Da, tako je! Izobražence, ki so mislili s svojo glavo in so se uprli, so označili za krivoverce. <i>Kaj mislite, kakšna je bila kazen za krivoverstvo?</i> <i>Ali veste, kako se je imenovala cerkvena institucija, ki je sodila krivovercem?</i> Da, tako je! Naloga inkvizicije pa ni bila, dokazati krivdo nekoga, ampak mu zgolj določiti kazen.	Odgovarjajo: upor nezadovoljstvo, revolucija, nasilje. Odgovarjajo: grmada, mučenje, razčetverjenje. Inkvizicija.	
Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Prvi, ki se je uprl je bil Anglež John Wycliff. Motilo ga je predvsem to, da je cerkev skrbela le za večanje lastnega premoženja, zanemarjala pa je svoje glavno poslanstvo. Trdil je, da bi moral vsak človek brati Sveto pismo samostojno in to v svojem jeziku. Lahko si mislite, da ni dočakal srečnega konca. Podobno se je dogajalo tudi Čehu Janu Husu. Njega so zaradi njegovih naukov	Poslušajo.	

Frontalna učna oblika. Metoda slikovne demonstracije. Frontalna učna oblika. Metoda razgovora. Frontalna učna oblika. Metoda ponavljalnega razgovora.	sežgali na grmadi. Pripravila sem vam nekaj njegovih podob, eno pa si lahko ogledate tudi v vašem učbeniku. <i>Vendar, ali mislite, da se nižji sloji niso upirali? Kako imenujemo upore nižjih slojev prebivalstva? Da, tako je, odlično! Najprej so se začeli v Franciji in jim pravimo jacquerije-upori revni Jakobov. Zakaj pa mislite, da so se upirali?</i> Sedaj bomo rešili tretjo nalogo na delovnih listih. Ogledali in dopolnili pa bomo tudi kratek povzetek snovi, ki smo jo spoznali do tega trenutka.	Gledajo. Odgovarjajo: da, so. Kmečki upori. Odgovarjajo: revščina, lakota, izkoriščanje. Izpolnjujejo delovni list. Dopolnjujejo povzetek učne snovi.	- Prosojnica P2: Jan Hus, slika iz učbenika Berzelak, S. (1996)., str. 144. - Grafoskop, platno - Učno–delovni list - Povzetek učne snovi

**4. VSEBINSKI POUDAREK:
KNJIŽEVNOST IN UMETNOST V SREDNJEM VEKU (10 min)**

UČNE OBLIKE, METODE	UČITELJ	UČENEC	UČNE TEHNIKE, UČILA, UČNI PRIPOMOČKI
Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Torej, rekli smo že, da je bila duhovščina najbolj izobražen in praktično tudi edini pismen sloj. Menihi v samostanih-njihove delavnice so se imenovalle skriptoriji-knjige so sicer večinoma le prepisovali in okraševali, vendar je tudi to za nas izrednega pomena, saj so tako rešili velik del književnosti iz antike.	Poslušajo.	-Povzetek učne snovi
Frontalna učna oblika. Metoda slikovne demonstracije.	Oglejmo si sliko okrašenega rokopisa, da si boste lažje predstavljali, zakaj je bilo njihovo delo tako zelo zahtevno.	Gledajo, opazujejo.	- Prosojnica P3: Liber pontificalis - Grafoskop, platno
Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	<i>Kakšna je bila po vašem mnenju vsebina tekstov? O čem so pisali? Koga so opevali v poeziji?</i> No, sedaj bomo poslušali kratek odlomek iz skladbe Carmina Burana – glasbo ste gotovo že slišali, če ne drugje, pa gotovo v kakšni reklami. Poslušajmo!	Odgovarjajo: cerkvena, posvečena bogu. Poslušanje.	- učna tehnika dela s glasbo - CD Carmina Burana. (2004). - CD predvajalnik

Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	<i>Kaj bi rekli, o čem pojejo?</i>	Odgovarjajo: o Bogu, veri.	
Frontala učna oblika. Metoda besedne demonstracije.	Ne, vidite, ravno to je zanimivo-to so pesmi z izrazito posvetno vsebino. V resnici je vsebina teh pesmi naslednja. (preberem odlomek O2).	Poslušajo.	Odlomek O2.
Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Pojejo o vinu, užitkih, svobodni ljubezni. Zato lahko rečemo, da že oznanjajo neko novo dobo... Razvijalo se je tudi več vrst književnosti. V tem obdobju so nastale epske pesnitve, trubadurska lirika, nastajala je viteška književnost, pasjonska dela z nabožno vsebino. Srednjeveška književnost pa doživi vrhunec s poezijo »Sladkega novega stila« (Dolce stil novo) in Dantejem Alighierijem v Firencah. <i>Ste gledali otvoritev Olimpijskih iger v Torinu?</i> Kdor je gledal, je slišal, kako zveni Dante v italijanščini. Njegovo najznamenitejše delo je ep Božanska komedija. V njem lepo prikazuje svet onostranstva, kot ga je videl srednjeveški človek, saj je ep razdeljen na nebesa, vice in pekel. To delo je neprecenljiv spomenik	Odgovarjajo: da, ne	

Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	srednjeveški družbi, njeni miselnosti, predvsem pa je lepo viden njihov odnos do greha. S seboj sem prinesla slovenski prevod Božanske komedije. Kot vidite je v treh delih in lahko jih prelistate. Zadnja stvar, ki si jo bomo danes ogledali, je umetnost v srednjem veku. O tem nekaj piše v povzetku, ki sem vam ga razdelila. V tem obdobju sta obstajala dva sloga: gotika in romanika. S seboj imam tudi knjige, ki jih lahko prelistate in si v njih ogledate slike. Knjige naj kar krožijo po razredu, na koncu ure pa mi jih, prosim, vrnite. Dve fotografiji stavb pa si lahko pogledate tudi v vašem učbeniku na strani 146.	Poslušajo. Poslušajo.	- knjige Alighieri, D. (2005). -povzetek učne snovi - Semenzato, C. (1979), str.179–252. - Gotika v Sloveniji. (1995). - Berzelak, S. (1996), str. 146.
Frontalna učna oblika. Metoda slikovne demonstracije.	Romanika se razvija v Zahodni Evropi med 11. in 13. stoletjem. To je zelo preprost, zelo masiven slog, ki ohranja zasnovo starokrščanskih bazilik. Poglejmo si to na prosojici. Gotika nastaja od	Opazujejo.	- Prosojnica P4: Romanika - Grafoskop, platno

Frontalna učna oblika. Metoda dela s slikovnim gradivom.	sredine 12. do konca 15. stoletja. Stavbe so večje, širše, prevladujejo šilasti loki. Pojavlja se tudi pri gradnji mestnih stavb. Poglejmo si tudi to na prosojnici. Poglejmo si sedaj prosojnico, kjer so primeri obeh stilov. Poskušajmo ugotoviti, h kateremu slogu spada katera stavba.	Opazujejo. Opazujejo. Razvrščajo stavbe po slogu.	- Prosojnica P5: Gotika - Grafoskop, platno. - Prosojnici P6 in P7: Romanika in Gotika - Grafoskop, Platno
Frontalna učna oblika. Metoda ponavljalnega razgovora.	Tako, najprej poskušajmo dopolniti vaše povzetke učne snovi, rešiti pa moramo še četrto nalogo na delovnem listu.	Dopolnjujejo povzetke učne snovi. Izpolnjujejo delovni list.	-Povzetek učne snovi - Učno–delovni list

ZAKLJUČNI DEL:
ZAKLJUČNO PONAVLJANJE/PREVERJANJE (5 min)

UČNE OBLIKE, METODE	UČITELJ	UČENEC	UČNE TEHNIKE, UČILA, UČNI PRIPOMOČKI
Frontalna učna oblika. Individualna učna oblika.	Ponovili bomo snov današnje ure tako, da si bomo osvežili pomembnejše pojme. Razdelila vam bom mrežo, ki jo boste samostojno rešili. Rešitve bomo na koncu pregledali. Mreža je kratka, časa imate 3 min.	Rešujejo mrežo.	- Mreža - prosojnica P8 z rešitvijo mreže - grafoskop, platno,

PRILOGE:

1. Prosojnice:

- **P1 (slikovna prosojnica) Zemljevid evropskih univerz do 1500.** Vir: Janša Zorn, O., Mihelič, D. (2005). Od prazgodovine skozi stari in srednji vek. Učbenik za 7. r. zgodovine devetletne osnovne šole. Ljubljana: DZS, str. 131.
- **P2 (slikovna prosojnica) Jan Hus.**
 - **Slika 1.** Vir: Grobelnik, I., Voje, I. (1990). Zgodovina 2. Ljubljana: DZS, str.78.
 - **Slika 2.** Vir: Berzelak, S. (2002). Srednji in novi vek. Učbenik za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: Modrijan, str. 45.
- **P3 (slikovna prosojnica) Liber pontificalis.** Vir: Gotika v Sloveniji: Ljubljana, 1. junij–1. oktober 1995. (1995). Ljubljana: Narodna galerija, str. 366.
- **P4 (slikovna prosojnica) Romanika.**
 - **Slika 1.** Vir: Semenzato, C. (1979). Svet umetnosti. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 179.
- **P5 (slikovna prosojnica) Gotika.**
 - **Slika 1.** Vir: Semenzato, C. (1979). Svet umetnosti. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 205.
- **P6 (slikovna prosojnica) Romanika.**
 - **Slika 1. Pogled na apsidalni del milanske cerkve S. Ambroggio.** Vir: Semenzato, C. (1979). Svet umetnosti. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 180.
 - **Slika 2. Cerkev San Zeno v Veroni.** Vir: Semenzato, C. (1979). Svet umetnosti. Ljubljana: Mladinska knjiga, str.181.
- **P7 (slikovna prosojnica) Gotika.**
 - **Slika 3. Pročelje desnega transepta stolnice v Reimsu.** Vir: Semenzato, C. (1979). Svet umetnosti. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 207.
 - **Slika 4. Zunanjščina stolnice v Leonu.** Vir: Semenzato, C. (1979). Svet umetnosti. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 217.
- **P8 Rešitev mreže.**

2. Odlomki:

- **O1.** Vir: Hozjan, A., Potočnik, D. (2000). Zgodovina 2. Učbenik za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, str. 87–88.
- **O2.** Vir: Tawitian, E., Rode, M. (2005). Od prazgodovine skozi stari in srednji vek. Delovni zvezek za 7. r. zgodovine devetletne osnovne šole. Ljubljana: DZS, str. 100.

3. Učno-delovni listi, rešeni in nerešeni.

4. Zapis učne snovi v obliki povzetka za učence.

5. Vprašanja in odgovori za uvodno ponovitev.

VPRAŠANJA ZA UVODNO PONOVI TEV:

- **A1:** Kako imenujemo združenje obrtnikov iste stroke za medsebojno zaščito lastnih interesov?
- **A2 :** Kako imenujemo trgovinsko združenje severnonemških mest, ustanovljeno 1241
- **A3:** Pojasni izraz »Mestni zrak osvobaja«.
- **A4:** S katerima letnicama omejujemo srednji vek in kaj se je takrat zgodilo?
- **A5:** Kako delimo srednji vek?
- **A6:** Naštej nekaj vrst blaga, s katerim so trgovali v sredozemskem področju.

ODGOVORI:

- **A1:** ceh
- **A2:** Hansa
- **A3:** Podložnik, ki je pribežal v mesto in ga zemljiški gospod v enem letu ni zahteval nazaj, je postal svoboden.
- **A4:** 476-1492, Propad rimskega imperija, Kolumb odkrije Ameriko
- **A5:** Zgodnji, Visoki in Pozni
- **A6:** sol, zelišča, vino, južno sadje, svila, olje...

ODLOMEK 1 (O1):

Hozjan, A., Potočnik, D. (2000). *Zgodovina 2. Učbenik za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, str. 87–88.*

»Leta Gospodovega 1432 se je razvila med brati redovniki burna razprava glede vprašanja o številu zob v konjskem gobcu. Celih trinajst dni je besnela razprava brez konca. Na dan so privlekli stare knjige in kronike in pri tem pokazali čudovito in globokoumno učenost kot še nikoli na tem področju. V začetku štirinajstega dne poprosi mlad redovnik uglednega rodu svoje učene predstojnike za dovoljenje, da tudi on reče katero in – v veliko začudenje diskutantov, katerih velika modrost je bila vznemirljiva – zaprosi, naj rešijo stvar na vulgaren in nezaslišan način, odpro naj namreč gobec kakemu konju, preštejejo zobe in odkrijejo rešitev hudega problema. Nato drugi, čuteč se globoko prizadete v svojem dostojanstvu, navalijo nanj z velikim hrupom in truščem, ga pretepejo in vržejo ven. Kajti, kot so rekli, gotovo je sam satan nagovoril tega norega zelenca, da omeni nezaslišano in brezbožno pot za ugotovitev resnice, pot, ki je v nasprotju z vsemi nauki cerkvenih očetov. Po mnogih dneh divjega prepira in razprave se je golob miru spustil na naš zbor in vsi kot eden so razglasili, da bo ta problem ostal večna skrivnost zaradi žalostnega pomanjkanja zgodovinskih in teoloških podatkov o tem, ter so ukazali, da se to zapiše.«

ODLOMEK 2(O2):

Tawitian, E., Rode, M. (2005). *Od prazgodovine skozi stari in srednji vek. Delovni zvezek za 7. r. zgodovine devetletne osnovne šole. Ljubljana: DZS.*

Pivska

(...) pije revež in izgnanec,
pije bolni in neznanec,
pije starček ob opatu,
pije dečko ob prelatu,
pijejo sestre in brati,
pije babica in mati,
pijejo čez vsako mero,
pije sto jih, tisočero (...)

DUHOVNI SVET SREDNJEGA VEKA

1. PRVE EVROPSKE UNIVERZE

a) Označi, ali je trditev pravilna, ali nepravilna.

- Laične šole so se pojavile v 7. stoletju. DA NE
- Na vseh evropskih univerzah so poučevali v latinščini. DA NE
- Na prvih univerzah so obstajale teološka, pravna, filozofska, veterinarska, medicinska in strojna fakulteta. DA NE
- Vsi učitelji na univerzah so bili duhovniki. DA NE

b) Primerjaj univerzo nekoč in danes.

*Predavanja na univerzi, miniatūra iz sredine 15. stol.
Mazarinova knjižnica, Pariz
E. J. Vigne*

Vir: Debicki, J., et al. (2004). Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, str. 84.

2. SREDNJEVEŠKA MISELNOST

a) Pojasni kaj je to DOGMA.

b) Opiši sholastiko in oceni njen vpliv na srednjeveško miselnost.

c) Primerjaj kemijo in alkimijo.

3. NARAŠČANJE NEZADOVOLJSTVA

Dopolni besedilo!

V poznem srednjem veku je nezadovoljstvo množic postajalo vedno bolj očitno. Prvi kmečki upori so se začeli v _____, ter jih imenujemo _____. Postopno pa so se razširili po celotni Evropi. Uporne izobražence so označili za _____, preganjalo jih je posebno cerkveno sodišče ali _____. Proti bogatenju cerkve je prvi nastopil Anglež _____, sledil pa mu je Čeh _____, ki je bil začetnik _____ gibanja. Zaradi svojih naukov je bil obsojena in sežgan na grmadi.

4. KNJIŽEVNOST IN UMETNOST V SREDNJEM VEKU

a) Opiši delo menihov v samostanskih skriptorijih in oceni pomen njihovega dela.

b) Oglej si stavbe na slikah in ugotovi, ali pripadajo gotiki ali romaniki.

Vir: Debicki, J., et al. (2004). Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, str. 90.

Vir: Semenzato, C. (1979). Svet umetnosti. Ljubljana: MK, str.180.

Vir: Debički, J., et al. (2004). Zgodovina slikarstva, kiparstva in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, str. 84.

Vir: Debički, J., et al. (2004). Zgodovina slikarstva, kiparstva in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, str. 72.

Vir: Debički, J., et al. (2004). Zgodovina slikarstva, kiparstva in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, str. 76.

REŠITVE NALOG

1. a) NE, DA, NE, DA.

b) Na univerzah nekoč so lahko poučevali le duhovniki, kar danes ne drži več. Poučevanje je potekalo le v latinščini, danes pa ne obstaja en sam jezik, ki bi veljal za jezik izobražencev. Univerza je predstavljala mesto v mestu, profesorji in študenti so živeli skupaj, po lastnih pravilih. Programi in predmeti so bili povsod enaki, zato je bila njihov izobrazba priznana povsod. Danes se z bolonjsko reformo spet trudijo vzpostaviti takšno stanje. Včasih so obstajale le teološka, pravna, filozofska in medicinska fakulteta, danes pa jih obstaja precej več.

2. a) Dogma je verska resnica, o kateri ni dovoljeno dvomiti in je ne dokazujemo, ker je dana od Boga.

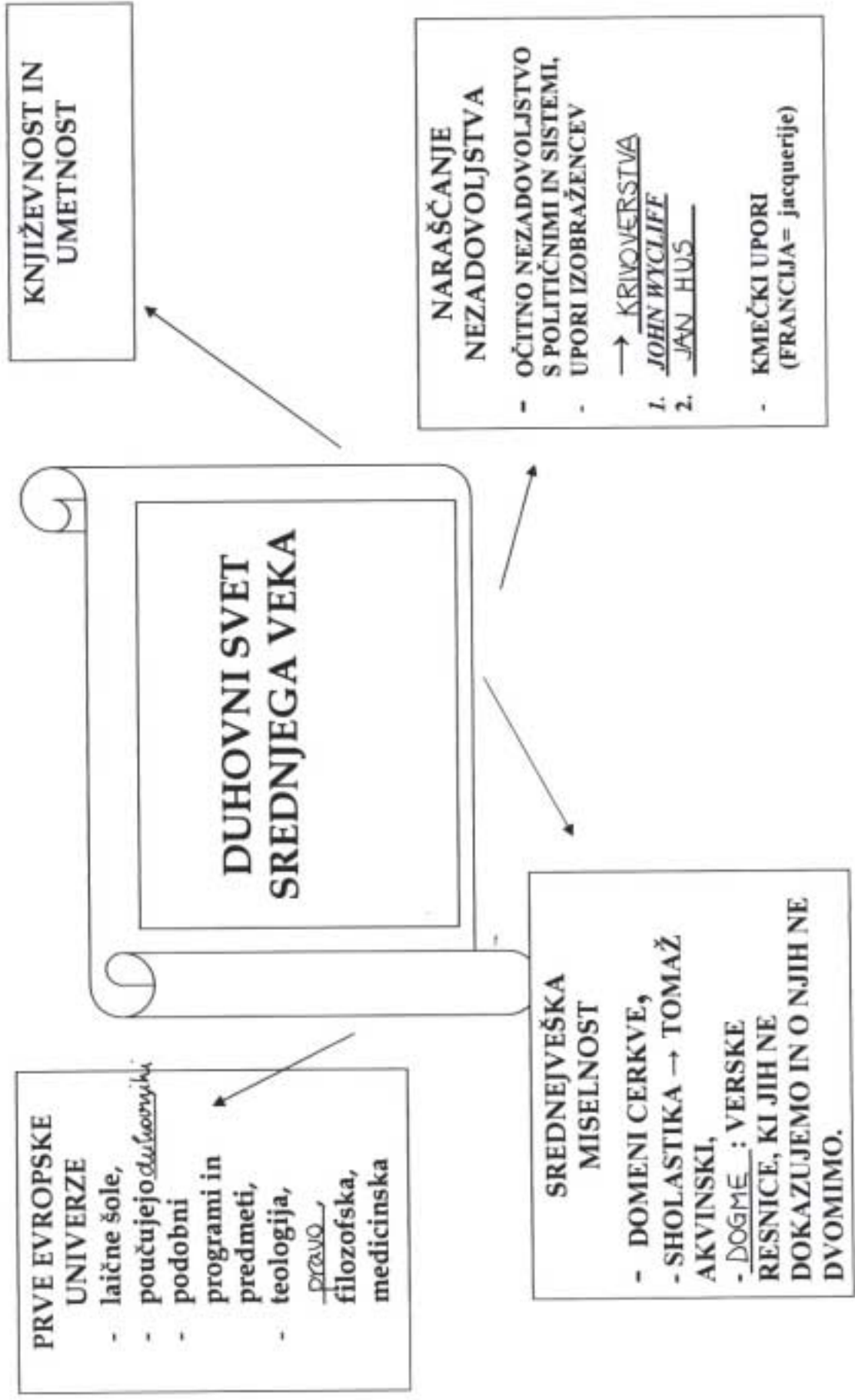
b) Scholastika je bila vodilna filozofija v srednjem veku, ki je obvladovala miselnost in znanost. Temeljala je na dogmah. Utemeljil jo je Tomaž Akvinski.

c) Edini cilj alkimije je bil iz nežlahtnih kovin izdelati zlato. Postala je osnova za razvoj znanstvene kemije, saj je odkrila bistvene kemične procese in pripomočke.

3. Franciji, jacquerije, krivoverce, inkvizicija, John Wycliff, Jan Hus, husitskega.

4. a) Menihi v samostanih so prepisovali in okraševali rokopise v posebnih delavnicah, ki so se imenovale skriptoriji. Glavni pomen njihovega dela je, da so ohranili velik del antičnega vedenja in ga rešili pred pozabo.

b) 1. Gotika, 2. Romanika, 3. Romanika, 4. Gotika, 5. Romanika, 6. Gotika

KNJIŽEVNOST IN UMETNOST

NARAŠČANJE NEZADOVOLJSTVA

- OČITNO NEZADOVOLJSTVO S POLITIČNIMI IN SISTEMI, UPORI IZOBRAŽENCEV
- → KRIVOVERSTVA
 1. JOHN WYCLIFF
 2. JAN HUŠ
- KMEČKI UPORI (FRANCIJA = jacquerije)

DUHOVNI SVET SREDNJEGA VEKA

PRVE EVROPSKE UNIVERZE

- laične šole,
- poučujejo *de laicis*
- podobni programi in predmeti,
- teologija,
- pravo, filozofska, medicinska

SREDNEJVEŠKA MISELNOST

- DOMENI CERKVE,
- SHOLASTIKA → TOMAŽ AKVINSKI,
- DOGME : VERSKE RESNICE, KI JIH NE DOKAZUJEMO IN O NJIH NE DVOMIMO.

KNJIŽEVNOST

- SKRIPTORIJI,
- EPSKE PESNITVE,
- CERKVENA POEZIJA,
- POSVETNA POEZIJA →
CARMINA BURANA
- VITEŠKA KNJIŽEVNOST,
- TRUBADURSKA
LIRIKA
- PASJONSKA DELA.

KNJIŽEVNOST IN UMETNOST V SREDNJEM VEKU

UMETNOST

- **ROMANIKA** →
 - Zahodna Evropa,
 - 11. – 13. stoletje,
 - stavbe preproste in masivne,
 - zasnova starokršćanski bazilik,
 - polkrožni loki.
- **GOTIKA** →
 - sredina 12. do konca 15. stoletja,
 - stavbe so večje, višje,
 - šlasti loki,
 - mestne stavbe, slikarstvo, kiparstvo.

VIŠEK: DOLCE STIL NOVO
Dante Alighieri

PONOVITEV

Izpolni mrežo in prenesi črke pod simboli v spodnjo vrstico. Če boš mrežo rešil pravilno, se ti bo izpisalo ime vodilnega srednjeveškega teologa in filozofa.

					♥												
				B	O	L	O	G	N	A							
F	🏰						⚡		★								
	S	H	O	L	A	S	⏪										
					×		⋮										
			J	A	N	H	U	S									
B	O	🏰					⋮		▪								
			Ž	A	N	S	K	A	K	O	M	E	D	I	J	A	
									•								
					G	O	T	I	K	A							

⏪	♥	▪	★	🏰
T	O	M	A	Ž

★	●	□	🏰	×	⚡	●	🏰
A	K	V	I	N	S	K	I

1. Kraj s prvo univerzo v Evropi.
2. Fakulteta, kjer so poučevali sedem svobodnih umetnosti.
3. Vodilna filozofska misel srednjega veka.
4. Ime češkega revolucionarja, ki so ga sežgali na grmadi.
5. Glavno delo italijanskega pesnika Danteja Alighierija.
- 6. Vodilni umetnostni slog v Evropi od sredine 12. do konca 15. stoletja.**

FILOZOFSKA FAKULTETA
Oddelek za zgodovino
Didaktika zgodovine

UČNA PRIPRAVA :

Duhovni svet srednjega veka

DATUM: 5. 4. 2006

IME IN PRIIMEK: Mirka Milovančev

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana
Razred: 2. e
Datum: 13. 3. 2006
Predmet: Zgodovina

DIDAKTIČNO-METODIČNI PODATKI:

Učna tema: Evropa v visokem in poznem srednjem veku.
Učna enota: Duhovni svet srednjega veka.
Učne oblike: tradicionalna in netradicionalna frontalna učna oblika, individualno delo, delo v dvojicah.
Učne metode: metoda razlage, metoda razgovora, metoda dela s slikovnim gradivom, metoda slikovne demonstracije, metoda besedne demonstracije, metoda dela s pisnim virom, metoda pisno-grafičnih izdelkov, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije.
Učne tehnike: glasba, križanka.
Učna sredstva: - učila: delovni listi (priloga 1), PowerPoint prosojnice (priloga 3-13). - učni pripomočki: računalnik, platno, projektor.
Didaktične etape učnega procesa: uvajanje, obravnavanje nove učne snovi in ponavljanje.
Didaktična načela: nazornost, aktivnost, sistematičnost, aktualizacija, ustreznost, socializacija.
Medpredmetne povezave: • Umetnostna zgodovina – celotna učna ura vsebuje mnogo slikovnega gradiva, umetnostna zgodovina pa še posebej pride do izraza pri petem poudarku, ko morajo učenci na podlagi delovnega lista, bogatega s slikovnim gradivom, določiti značilnosti dveh temeljnih umetnostnih slogov visokega in poznega srednjega veka – romanike in gotike.• Slovenski jezik – pri obravnavi srednjeveške književnosti (četrti poudarek) se od učencev pričakuje poznavanje italijanskega avtorja Danteja Alighierija in njegovega glavnega dela – Božanske komedije.• Glasba – v uvodu in pri četrtem poudarku učenci poslušajo Carmino Burano, katero so zagotovo omenili (morebiti tudi poslušali) že v prvem letniku pri glasbeni vzgoji.• Filozofija – pri prvem poudarku učenci spoznajo značilnosti sholastične filozofije in njenega glavnega predstavnika Tomaža Akvinskega.• Kemija – učenci se pri drugem poudarku srečajo s pojmom 'alkimija', za katerega so morda slišali pri kemiji, vsekakor pa je ta pojem s kemijo tesno povezan.

Novi pojmi:

- **inkvizicija** – cerkveno sodišče; poseben organ katoliške cerkve, ustanovljen v 13. stoletju za boj proti krivovercem.
- **sholastika** – srednjeveška filozofska metoda, ki je skušala verske resnice (dogme) utemeljiti z razumskimi dokazi.
- **skriptorij** – pisalnica, prostor v srednjeveških samostanih, gradovih ali mestnih hišah, v katerem so pisali in prepisovali rokopise.
- **alkimija** – srednjeveška veda, ki je nameravala s praktičnimi kemijskimi metodami spreminjati nežlahtne kovine v zlato in srebro.
- **vagantska poezija** – posvetno pesništvo potujočih šolnikov v srednjem veku. Odlikujejo ga privlačni opisi doživljanj in poljudnost. Parodistične poteze so naperjene proti kleru in nezdravim političnim razmeram.
- **romanika** – prvo enotno umetnostno obdobje v zahodnoevropski umetnosti, ki traja približno od leta 1000 do 1250.
- **gotika** – ime izhaja iz it. gotico in pomeni »barbarsko, neantično«. To je evropski umetnosti slog, ki traja od sredine 12. do konca 15. stoletja.

Literatura:

- Berzelak, S. (2002). Srednji in novi vek. Zgodovina za 2. letnik gimnazij. Ljubljana: Modrijan, str. 41-50.
- Debicki, J. idr. (1998). Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, str. 73-88.
- Hozjan, A., Potočnik D. (2000). Zgodovina 2. Učbenik za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, str. 84-91.
- http://en.wikipedia.org/wiki/Image:Michelino_DanteAndHisPoem.jpg#file, 5. 4. 2006.
- http://encyclopedia.laborlawtalk.com/wiki/images/thumb/0/0f/250px-Jan_Hus.jpg, 4. 4. 2006.
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/cs/thumb/c/c4/Jan_Hus_na_hranici.jpg/250px-Jan_Hus_na_hranici.jpg, 4. 4. 2006.
- <http://web.comlab.ox.ac.uk/oxinfo/univ-col/photos.html>, 4. 4., 2006.
- <http://www.kaashoek.com/book/oud1small.jpg>, 3. 4. 2006.
- <http://www.websophia.com/faces/pictures/aquino1.gif>, 5. 4. 2006.
- <http://www.wycliff.de/neu/images/wycliff.jpg>, 4. 4. 2006.
- Šifrer, V. (2001). Zgodovina 2. Delovni zvezek za 2. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, str. 61-64.
- www.churchofsaginaw.org/church/cluny.jpg, 3. 4. 2006.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI UČNI CILJI:

URNI CILJI

Glavni ali kompleksni cilj:

Učenci se seznanijo z duhovnim svetom srednjega veka.

Delni ali precizni cilji:

Uvodni del:

Učenci ugotovijo kakšna bo tema učne ure.

Glavni del:

Učenci spoznajo tri nove meniške redove, ki so nastali v visokem in poznem srednjem veku.

Učenci spoznajo značilnosti sholastične filozofije in njenega glavnega predstavnika Tomaža Akvinskega.

Učenci spoznajo osnovne značilnosti srednjeveških univerz in kraje nastanka prvih univerz.

Učenci s pomočjo pisnega vira na delovnem listu ugotovijo, kako so živeli študentje v srednjem veku.

Učenci ugotovijo kakšen je bil položaj Cerkve v poznem srednjem veku in obenem tudi vzroke za nastanek novih duhovnih gibanj.

S pomočjo pisnega vira učenci spoznajo kako je potekal Husov sežig na grmadi.

Učenci spoznajo pomen skriptorijev in Cerkve za nastanek in razvoj srednjeveške književnosti.

Učenci spoznajo različne vrste srednjeveške književnosti in njen vrhunec z Dantejem Alighierijem.

Učenci ob glasbeni podlagi spoznajo nov pojem 'vagantska poezija', njene značilnosti in osrednjo zbirko takšne poezije – Carmino Burano.

Ob pomoči s slikovnim gradivom obogatenega delovnega lista učenci ugotovijo kakšne so značilnosti dveh srednjeveških umetnostnih slogov – romanike in gotike.

Zaključni del:

Učenci s pomočjo križanke samostojno ponovijo snov, ki je bila obravnavana v učni uri.

KONČNI CILJI:

Vsebinski:

Učenci znajo naštetih tri meniške redove, ki so nastali v visokem srednjem veku in povedati nekaj osnovnih značilnosti vsakega izmed njih.

Učenci znajo razložiti pojem 'sholastika' oz. 'sholastična filozofija' in imenovati njenega najpomembnejšega predstavnika.

Učenci znajo navesti splošne značilnosti srednjeveških univerz in imenovati kraje ter čas nastanka vsaj treh začetnih evropskih univerz.

Učenci znajo opisati življenje srednjeveških študentov in ga primerjati z življenjem današnjih študentov.

Učenci znajo povedati kaj je to skriptorij in obrazložiti pomen skriptorijev za razvoj srednjeveške književnosti.

Učenci znajo navesti različne zvrsti srednjeveške književnosti in povedati s katerim avtorjem srednjeveška književnost doživi vrhunec.

Učenci znajo na podlagi slikovnega gradiva določiti ali je bila neka stavba zgrajena v umetnostnem slogu romanike ali gotike. Nato znajo učenci naštetih glavne značilnosti vsakega izmed slogov.

Procesni:

Učenci znajo na podlagi pisnega vira in lastnega predznanja sklepati o resničnosti pisnega vira.

Učenci znajo na podlagi delovnega lista s slikovnim gradivom in predznanja pridobljenega pri umetnostni zgodovini sklepati o značilnostih umetnostnih slogov romanike in gotike.

Vzgojni:

Učenci znajo medsebojno sodelovati in se spoštovati.

Učenci vedo kakšna je vrednost šole oz. izobrazbe.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
0 – 3 min.	Učencem se predstavim in povem, kaj počnem v njihovem razredu. Nato začnem s predstavitvijo v PowerPointu. Učencem naročim, naj pozorno prisluhnejo glasbi in opazujejo slike, ki se bodo prikazale na prvi PowerPoint prosojnici (priloga št. 3). Ko je prve PowerPoint prosojnice konec učence vprašam: Ste morda prepoznali skladbo, ki je igrala v ozadju? Ste prepoznali katero izmed stavb oz. oseb, ki so bile prikazane? Ne. Tudi če niste natančno prepoznali stavb, mi lahko poveste kaj so predstavljale. Ali ste videli kakšno cerkev, samostan, šolo? Mi lahko na podlagi tega poveste, o čem bo tekla današnja ura? Odlično. Naslov današnje učne ure je <i>Duhovni svet srednjega veka</i>. Na drugi PowerPoint prosojnici (priloga št. 4) pokažem naslov učne ure in pet temeljnih poudarkov (vsak ima zraven tudi	Učenci opazujejo slikovno gradivo in poslušajo glasbo v ozadju (priloga št. 3). Učenci odgovarjajo na moja vprašanja. Bila je Carmina Burana. Ne. Je bila morda na koncu katedrala Notre Dame? Videli smo samostan, katedralo, človeka na grmadi, knjigo ipd.. O kulturi srednjega veka. O književnosti, umetnosti, duhovnosti srednjega veka. Učenci poslušajo ter opazujejo PowerPoint prosojnico (priloga št. 4).	Netradicionalna frontalna učna oblika, glasba, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, projektor, platno, PowerPoint (priloga št. 3). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razgovora. Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda slikovne demonstracije,

	slikovno gradivo), ki bodo obravnavani v tej učni uri. Med govorom učencem razdelim delovne liste (priloga št. 1). Učencem naročim, da naj delovne liste dopolnjujejo ob moji razlagi, obenem pa naj jih pozorno shranijo, saj le-ti predstavljajo zapis učne snovi.		metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, projektor, platno, PowerPoint (priloga št. 4), delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis).

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI/ URJENJE/SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
1. podnaslov Papeštvo in meništvo 4 – 11 min.	Na začetku odprem tretjo PowerPoint prosojnico (priloga št. 5) z naslovom <i>Papeštvo in meništvo</i>. Nato poudarim pomen Cerkev v visokem in poznem srednjem veku in učence vprašam: Kateri dogodek, ki je ključnega pomena za zgodovino krščanstva, se je zgodil leta 1054? Povem, da je temu dogodku sledil preporod rimsko-katoliške Cerkev. Poudarim pomen benediktinske opatije v Clunyu in obenem pokažem prvo alinejo na tretji PowerPoint prosojnici (priloga št. 5). Razlago nadaljujem s četrtrim lateranskim koncilom in njegovimi glavnimi sklepi. Pokažem drugo alinejo na tretji PowerPoint prosojnici (priloga št. 5). Ob razlagi učence vprašam: Kdo vse menite, da se je	Učenci poslušajo in odgovorijo na vprašanje. V Cerkvu pride do razkola. Razcepita se katoliška in pravoslavna Cerkev. Učenci poslušajo, opazujejo tretjo PowerPoint prosojnico (priloga št. 5) in odgovarjajo na zastavljena vprašanja ter po potrebi dopolnjujejo delovni list (priloga št. 1). Papež, škofje, duhovniki,	Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda razgovora, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, projektor, platno, PowerPoint (priloga št. 5). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda razgovora, metoda pisno-grafičnih izdelkov, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, metoda slikovne demonstracije, računalnik, projektor, platno, PowerPoint (priloga št. 5),

	udeležil tega koncila? O čem menite, da so se pogovarjali na koncilu? Kaj menite, da so sklenili storiti s krivoverci? Ali poznate pojem inkvizicija? Razlago pojma jim pokažem ne tretji PowerPoint prosojnici (priloga št. 5). Razlago tudi naglas preberem. Razlago nadaljujem z nastankom novih meniških rodov (kartuzijanci, dominikanci in frančiškani) in njihovimi značilnostmi. Med razlago pokažem tretjo alinejo na tretji PowerPoint prosojnici (priloga št. 5). Ob razlagi učence tudi sprašujem: Ali poznate kakšen znan slovenski kartuzijanski samostan? Kje stoji najbolj znana frančiškanska cerkev v Ljubljani? Pri omembi dominikancev dam posebno težo Tomažu Akvinskemu. Ob razlagi učencem pokažem sliko Tomaža Akvinskega in jih vprašam: Ali je Tomaž Akvinski svetnik? Vodilni mislec katere filozofije je bil Tomaž Akvinski? Pomagajte si s prosojnico (priloga št. 5) ali z delovnim listom (priloga št.	kralji ipd.. O teoloških vprašanjih. Da jih bodo preganjali. Ne. Učenci razlago pojma napišejo na prvo stran delovnega lista (priloga št. 1). Učenci zbrano poslušajo in odgovarjajo na učiteljeva vprašanja in gledajo tretjo PowerPoint prosojnico (priloga št. 5) in izpolnjujejo delovni list (priloga št. 1). Samostan v Pleterjah. Na Prešernovem trgu. Da. Sholastike.	delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda razgovora, metoda pisno-grafičnih izdelkov, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, metoda slikovne demonstracije. računalnik, projektor, platno, PowerPoint (priloga št. 5), delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis).

	1). Nadaljujem z razlago sholastične filozofije. Prvi poudarek zaključim z dejstvom, da so bili samostani zelo pomembni tudi za književnost tistega časa. Na tretji PowerPoint prosojnici (priloga št. 5) pokažem četrto alinejo in povem, da so v samostanih delovali skriptoriji. Učence vprašam: Kaj si predstavljate pod besedo skriptorij? Kaj bi to bilo? Pomagajte si s prosojnico (priloga št. 5). Kaj menite, da so v njih delali? Kdo menite, da je v njih pisal oz. prepisoval? Povem še, da so tu pisali tudi kronike in letopise (o pomembnih vladarjih, papežih, škofih). Čisto za konec izvedem še kratko ponovitev prvega poudarka. Učencem prikažem četrto PowerPoint prosojnico (priloga št. 6) na kateri je naloga povezovanja. Učence vprašam: Kaj je to sholastika? Kdo ve, kaj je to skriptorij? Kdo so kartuzijanci?	Učenci poslušajo, gledajo tretjo PowerPoint prosojnico (priloga št. 5), sodelujejo v pogovoru z učiteljem in dopolnjujejo delovni list (priloga št. 1). To so pisalnice. Pisali, prevajali in prepisovali rokopise. Menihi. Učenci berejo četrto PowerPoint prosojnico (priloga št. 6) in odgovarjajo na vprašanja. Srednjeveška filozofska metoda, ki skuša verske resnice utemeljiti z razumskimi dokazi. Prostor v srednjeveških samostanih, gradovih ali mestnih hišah, v katerem so pisali in prepisovali rokopise. Strog meniški red, ki je zelo	Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda razgovora, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, metoda pisno-grafičnih izdelkov, računalnik, projektor, platno, PowerPoint (priloga št. 5), delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razgovora, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, platno, projektor, PowerPoint (priloga št. 6).

	Kdo so dominikanci? Kateri srednjeveški mislec je izhajal iz reda dominikancev?	znan tudi na naših tleh. Ubožni meniški red, ki je nastal kot odpor proti krivoverskim gibanjem. Tomaž Akvinski.	
2. podnaslov Prve evropske univerze 12 – 21 min.	Na začetku učence vprašam: Kakšne ljudi potrebuje gospodarski napredek? Kje pa se ljudje izobražujemo? Kaj torej menite, da je nastalo v 12. stoletju? Da, natančneje prve evropske univerze. S klikom učencem pokažem naslov <i>Prve evropske univerze</i> na peti PowerPoint prosojnici (priloga št. 7). Nadaljujem z razlago o nastanku srednjeveških univerz in ob tem odprem prvi dve alineji na peti PowerPoint prosojnici (priloga št. 7). Nato učence vprašam: Naštejte mi nekaj fakultet, ki danes delujejo v Sloveniji. Ali menite, da so že v	Učenci poslušajo in odgovarjajo na zastavljena vprašanja. Pametne, izobražene ljudi. V šolah. Šole. Učenci poslušajo razlago, opazujejo peto PowerPoint prosojnico (priloga št. 7) in ob razlagi dopolnjujejo delovni list (priloga št. 1). Učenci odgovarjajo na vprašanja. Pravna fakultete, ekonomska, filozofska, strojna, medicinska ipd.. Najbrž ne.	Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razgovora. Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, metoda pisno-grafičnih izdelkov, računalnik, platno, projektor, PowerPoint (priloga št. 7), delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razgovora, metoda razlage, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske

	srednjem veku poznali toliko različnih fakultet? Katere fakultete pa menite, da so imeli? Pravilno. In tudi filozofsko fakulteto. Učencem pokažem tretjo alinejo na peti PowerPoint prosojnici (priloga št. 7) in nato vprašam: Glede na obstoječe fakultete, kako mislite, da je bila razvita naravoslovna znanost v srednjem veku? Da, srednjeveška naravoslovna znanost je bila slabo razvita in zastopana. Še najbolj priljubljena je bila alkimija. Ali poznate ta pojem? Ste se z njim že srečali, morda pri kemiji? Pokažem peto alinejo na peti PowerPoint prosojnici (priloga št. 7) in razložim nov pojem <i>alkimija</i>. Na koncu drugega poudarka učence vprašam: Kdaj pa menite, da so nastale prve evropske univerze? V katerem stoletju? Spomnite druge PowerPoint prosojnice, kjer ste imeli sliko Oxfordske univerze. Katera letnica je bila napisana ob njej? V katerem stoletju torej menite, da so nastale prve evropske univerze?	Teološko, pravno, medicinsko. Bolj slabo. Slišali smo že za alkimijo. Učenci aktivno poslušajo, sodelujejo v razgovoru in dopolnjujejo delovni list (priloga št. 1). Ne vemo natančno. Letnica 1249. V 13. stoletju.	tehnologije, računalnik, platno, projektor, PowerPoint (priloga št. 7). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razgovora, metoda razlage, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, metoda pisno-grafičnih izdelkov, metoda slikovne demonstracije, računalnik, platno, projektor, PowerPoint (priloga št. 7), delovni list

Da, glavnina prvih evropskih univerz res nastane v 13. stoletju, nekatere pa so bile ustanovljene že v 12. stoletju. Kdaj pa smo Slovenci dobili svojo univerzo? Tik po prvi svetovni vojni. Nato prikažem še zadnjo alinejo na peti PowerPoint prosojnici (priloga št. 7). Naglas preberem kraje in letnice nastanka nekaterih prvih evropskih univerz ter povem, da slikovno gradivo prikazuje univerzo v Oxfordu. Na koncu drugega poudarka učencem povem, da bodo sedaj sami rešili eno nalogo na delovnem listu (priloga št. 1). Preberem navodila in rečem, da naj nalogo rešijo individualno. Ko končajo, izberem poljubne učence in jih sprašujem (ob vsakem odgovoru pokažem možno pravilno rešitve na 6. PowerPoint prosojnici - (priloga št. 8)): Katri je bil učni jezik na univerzah? Katera univerza je bila ustanovljena l. 1206 in katera l. 1249? Kdo je avtor besedila? Življenje koga opisuje zgornji odlomek? Ali so bile opisane osebe dvočlane in zakaj?	Ne vemo. Leta 1919. Učenci poslušajo in dopolnjujejo delovni list (priloga št. 1). Učenci izpolnjujejo delovne liste (priloga št. 1). Učenci odgovarjajo na vprašanja s pomočjo delovnega lista (priloga št. 1) in jih obenem preverjajo na 6. PowerPoint prosojnici (priloga št. 8). Latinščina. Pariška, Oxfordska. R. Friedenthal. Življenje študentov. Da. V javnosti so izkazovali veliko pobožnost, na skrivaj	(priloga št. 1, tabelski zapis). Individualno delo, metoda pisno-grafičnih izdelkov, metoda dela s pisnimi viri, delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda dela pisno-grafičnih izdelkov, metoda razgovora, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, platno, projektor, delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis), PowerPoint (priloga št. 8).

	Ali je situacija v današnji Sloveniji podobna? Ko preverimo vse odgovore, učencem naročim, naj po potrebi doma delovni list (priloga št. 1) uredijo. Zopet poudarim, da le-ta namreč predstavlja zapis učne snovi.	pa so se Cerkvi in visoki duhovščini posmehovali. Študentje ne živijo pri učiteljih in njihove bivalne razmere so boljše od tistih v srednjem veku. Tudi higienske razmere so dandanes neprimerno boljše. Vseeno pa je podobnost med takratnimi in današnjimi študenti. Tako eni kot drugi se namreč radi zabavajo. Učenci poslušajo.	Tradicionalna frontalna učna oblika, metoda razlage.
3. podnaslov Naraščanje nezadovoljstva 22 – 28 min.	V uvodu učence nagovorim: Malo razmislite in mi povejte kakšen je bil odnos ljudi do politike in duhovnega sistema v poznem srednjem veku. Če odgovora ne veste takoj, malo pomislite na kasnejše obdobje (Trubar, prva knjiga v slovenskem jeziku). Na sedmi PowerPoint prosojnici (priloga št. 9) pokažem naslov tretjega poudarka - <i>Naraščanje nezadovoljstva</i>. Učencem povem, da je Cerkev v srednjem veku zašla v krizo. S klikom pokažem prvo alinejo na sedmi PowerPoint prosojnici (priloga št. 9). Razlago nadaljujem z nastankom novih duhovnih gibanj. S klikom pokažem drugo alinejo na sedmi	Učenci poslušajo, razmišljajo in odgovorijo na vprašanje. Ljudje s cerkvijo in politiko niso bili zadovoljni. Učenci poslušajo, opazujejo sedmo PowerPoint prosojnico (priloga št. 9) in izpolnjujejo delovni list (priloga št. 1).	Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razgovora. Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda pisno-grafičnih izdelkov, metoda slikovne demonstracije, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, platno, projektor. PowerPoint

	PowerPoint prosojnici (priloga št. 9). Ko končam z Janom Husom pokažem na sedmi PowerPoint prosojnici (priloga št. 9) kratek odlomek o Husovem koncu na grmadi prosim. Enega izmed učencev prosim, da naglas prebere ta odlomek. Po odlomku učence vprašam: Kateri je bil že tisti organ, ki je bil odgovoren za preganjanje krivovercev? Učencem pokažem osmo PowerPoint prosojnico (priloga št. 10) in povem, v čem se je inkvizicijski postopek razlikoval od navadnega kazenskega postopka in da so ljudi pozivali naj ovadijo krivoverce. Nato vprašam: Ali menite, da je pri ovadbah prišlo do zlorab? Kako? Kakšen učinek torej menite, da je imela inkvizicija na številne vernike?	Učenci poslušajo in berejo odlomek na sedmi PowerPoint prosojnici (priloga št. 9). Učenci opazujejo slikovno gradivo, izpolnjujejo delovni list (priloga št. 1), poslušajo učitelja in odgovarjajo na zastavljena vprašanja: Inkvizicija. Da. Ljudje so ovajali svoje osebne sovražnike. Strah, odvrčanje od katoliške cerkve.	(priloga št. 9), delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda besedne demonstracije, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, platno, projektor, PowerPoint (priloga št. 9). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda razgovora, metoda slikovne demonstracije, metoda pisno-grafičnih izdelkov, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, platno, projektor, PowerPoint (priloga št. 10), delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis).

	Tretji poudarek zaključim tako, da pokažem še zadnjo alinejo osme PowerPoint prosojnice (priloga št. 10) in razložim, da so bili v poznem srednjem veku nezadovoljni tudi kmetje. Učence vprašam: Kako menite, da se je kazalo nezadovoljstvo kmetov? Pomagajte si z zadnjo alinejo. Ali veste, kdaj je bil na našem ozemlju prvi kmečki upor? Vsaj v katerem stoletju? Da, leta 1478. Ali to obdobje še spada pod srednji vek? Kdaj se konča srednji vek? Kako pa se imenuje to obdobje, ki sledi srednjemu veku? Za ponovitev tretjega poudarka pokličem poljubnega učenca in ga prosim, da prebere kaj je zapisal na delovnem listu (priloga št. 1).	Učenci opazujejo zadnjo alinejo osme PowerPoint prosojnice (priloga št. 10), poslušajo razlago in odgovarjajo: Kmetje so se uprli. V 15. stoletju. Da. Leta 1492, ko Kolumb odkrije Ameriko. Novi vek. Učenci berejo in preverjajo odgovore na delovnih listih (priloga št. 1).	Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda razgovora, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, platno, projektor, PowerPoint (priloga št. 10). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razgovora, metoda pisno-grafičnih izdelkov, delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis).
4. podnaslov Srednjeveška književnost 29 - 36 min.	Učence vprašam: Kakšna pa menite, da je bila pismenost v srednjem veku? Kateri sloj menite, da je bil še najbolj pismen in zakaj? Pomislite malo na naš prvi današnji poudarek. Kaj vse so počeli v skriptorijih? Kdo pa menite, da so bili	Učenci poslušajo in odgovarjajo na vprašanja. Nizka. Duhovščina, menihi. V samostanih si imeli pisarske delavnice - skriptorije. Knjige so prevajali, prepisovali in pisali. Cerkev.	Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razgovora.

	glavni naročniki knjižnih besedil v srednjem veku? Da. Pa tudi visoko plemstvo. V katerem jeziku pa menite, da so bila napisana ta dela? Po uvodnem razgovoru pokažem naslov devete PowerPoint prosojnice (priloga št. 11) - <i>Srednjeveška književnost</i> in tudi prvo alinejo. V nadaljevanju učencem povem, da se je poleg cerkvene poezije uveljavila tudi posvetna vagantska poezija. Ob razlagi pokažem drugo alinejo devete PowerPoint prosojnice (priloga št. 11) in učence vprašam: Ali ste že kdaj slišali za pojem <i>vagantska poezija</i>? Povem, da se tako imenuje posvetno pesništvo potujočih šolnikov v srednjem veku. Glavne teme vagantske poezije pa so bile vino, svobodna ljubezen in uživanje življenja. Po obrazložitvi novega pojma jih vprašam: Katera pesem je igrala na prvi PowerPoint prosojnici? Povem, da je ravno Carmina Burana osrednja zbirka vagantske poezije. Nato rečem učencem, naj se naslonijo nazaj in za nekaj trenutkov prisluhnejo Carmini Burani. Predvajam Carmino Burano.	V latinščini. Učenci pozorno spremljajo razlago in sodelujejo v razgovoru. Ne. Učenci (lahko) razlago pojma preberejo tudi na delovnem listu (priloga št. 1). Carmina Burana. Učenci poslušajo glasbo in se sproščajo.	Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda razgovora, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, platno, projektor, PowerPoint (priloga št. 11). Netradicionalna frontalna učna oblika, glasba, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije,

	Po kratkem predvajanju glasbe učencem povem, da so zelo znani tudi srednjeveški epi, ki so snov črpali predvsem iz zgodovine in mitologije. Učence vprašam: Se morda spomnite če ste pri katerem izmed drugih predmetov omenili kakšen srednjeveški ep? Če ne odgovorijo, jim povem, da sta prav gotovo med najbolj znanimi angleški ep Beowulf in francoska Pesem o Rolandu. Učencem pokažem tretjo alinejo devete PowerPoint prosojnice (priloga št. 11). Nato nadaljujem z razlago in povem, da je bila v tistem času pomembna tudi viteška književnost. Učencem pokažem četrto alinejo devete PowerPoint prosojnice (priloga št. 11) in razložim značilnosti viteških romanov. Dijake tudi vprašam: Najbolj znani viteški romani opisujejo nekega mitološkega kralja, ki je skupaj s svojimi vitezi vladal Camelotu. Ta kralj in njegovi vitezi so sestavni del angleške zgodovine in predvsem mitologije. O katerem kralju je govora? Nato učencem povem, da so bili v tistem času zelo priljubljeni tudi potujoči pevci – trubadurji in potujoči igralci. Ob razlagi delovanja	Učenci aktivno poslušajo, opazujejo 9. PowerPoint prosojnico (priloga št. 11), dopolnjujejo delovne liste (priloga št. 1) in odgovarjajo učitelju. Ne spomnimo se. Izpolnjujejo delovni list na strani 2 (priloga št. 1). O mitološkem kralju Arturju in vitezih okrogle mize. Učenci poslušajo razlago in gledajo deveto PowerPoint prosojnico (priloga št. 11).	računalnik, projektor, platno, PowerPoint (priloga št. 11). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razgovora, metoda razlage, metoda pisno-grafičnih izdelkov, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, projektor, platno, PowerPoint (priloga št. 11), delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda uporabe

	teh srednjeveških umetnikov učencem pokažem peto alinejo na deveti PowerPoint prosojnici (priloga št. 11). Četrty poudarek zaključim z obravnavo Danteja Alighierija. Ali morda veste s katerim avtorjem srednjeveška književnost doseže svoj vrhunec (in obenem tudi konec)? Prav gotovo ste ga natančno obravnavali pri slovenščini. Bil je Italijan. V katerem stoletju je živel? Katero je njegovo temeljno delo? Učencem pokažem zadnjo alinejo na deveti PowerPoint prosojnici (priloga št. 11) ob kateri se pojavi tudi slika Danteja, ki v rokah drži Božansko komedijo in stoji pred vrati pekla. Učencem povem, da je na sliki Dante, nato pa jih vprašam: Katero knjigo drži Dante v rokah? Natančno pogledjte sliko. Kje stoji Dante? Katero mesto je na njegovi levi strani in zakaj? Za ponovitev četrtega poudarka učence vprašam:	Učenci poslušajo, dopolnjujejo delovni list (priloga št. 1) ter odgovarjajo na vprašanja. Z Dantejem Alighierijem. V trinajstem in štirinajstem. Božanska komedija. Učenci opazujejo slikovno gradivo (priloga št. 11), poslušajo učitelja, izpolnjujejo delovni list (priloga št. 1) in odgovarjajo na zastavljena vprašanja. Božansko komedijo. Pred vhomom v pekel. Firence. Dante je bil rojen v Firencah, mesto pa je bilo tudi pomembno kulturno središče srednjega veka. Učenci berejo svoje odgovore z delovnega lista (priloga št. 1).	informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, projektor, platno, (priloga št. 11). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razgovora, metoda pisno-grafičnih izdelkov, delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razgovora, metoda dela s slikovnim gradivom, metoda pisno-grafičnih izdelkov, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, projektor, platno, PowerPoint (priloga št. 11), delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda

	Kaj ste dopolnili pri četrti zvezdici? Kaj ste si zapisali o Danteju Alighieriju?	Viteška književnost. Živel je v Italiji v 13. in 14. stoletju. Z njim srednjeveška književnost doseže vrhunec in obenem tudi konec. Njegovo najbolj znano delo je Božanska komedija.	razgovora, metoda pisno-grafičnih izdelkov, delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis).
5. podnaslov Umetnost romanike in gotike 37 - 42 min	Učencem povem, da je za razliko od knjižnih del, ki jih je bilo ustvarjenih dokaj malo, v tem čas nastalo ogromno umetniških stvaritev. Povem, da je tudi pri umetnosti odločilno vlogo odigrala Cerkev, ki je naročila večino del in podpirala umetnike. V obdobju visokega in poznega srednjega veka sta prevladovala dva sloga: romanika in gotika. Po tem uvodu učence nagovorim, da pogledajo tretjo stran na delovnem listu (priloga št. 1). Ko ima vsak pri sebi delovni list naglas preberem navodilo. Učencem rečem, da naj delajo v paru s svojim sosedom. Za pomoč jim na deseti PowerPoint prosojnici (priloga št. 12) pokažem velike slike vseh petih stavb, ki jih imajo na delovnem listu. Ko končajo, izberem poljubno dvojico, da prebere in utemelji svoje odgovore.	Učenci pozorno poslušajo. Učenci v dvojicah izpolnjujejo delovne liste na tretji strani (priloga št. 1) in po potrebi gledajo deseto PowerPoint prosojnico (priloga št. 12). Učenci berejo in obenem preverjajo svoje odgovore.	Tradicionalna frontalna učna oblika, metoda razlage. Delo v dvojicah, metoda dela s slikovnim gradivom, metoda pisno-grafičnih izdelkov, delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis), računalnik, projektor, prosojnica, PowerPoint (priloga št. 12). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razgovora, metoda pisno grafičnih izdelkov, delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis).

	Ko preverimo vse odgovore, učencem naročim, naj skrbno shranijo delovni list (priloga št. 1). Le-ta namreč predstavlja tabelski zapis učne snovi.	Učenci poslušajo in pospravijo delovne liste (priloga št. 1).	Tradicionalna frontalna učna oblika, metoda razlage, delovni list (priloga št. 1, tabelski zapis).

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE/PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
43 – 45 min.	Učencem rečem, da naj rešijo križanko na zadnji strani delovnih listov (priloga št. 1). Ko končajo prosim poljubne učence, da preberejo vprašanja in svoje odgovore ter končno geslo. Ko vse pregledamo učencem naročim, naj tudi križanko uredijo ter jo shranijo v šolskem zvezku. Za konec se jim zahvalim za sodelovanje in povem, da je učna ura končana. Ob tem pokažem še zadnjo - enajsto PowerPoint prosojnico (priloga št. 13).	Učenci rešujejo križanko na zadnji strani delovnih listov (priloga št. 1). Učenci berejo in preverjajo svoje rešitve. Učenci pozorno poslušajo in shranijo delovne liste.	Individualno delo, metoda pisno-grafičnih izdelkov, križanka, delovni list (priloga št. 1). Netradicionalna frontalna učna oblika, metoda razgovora, metoda uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije, računalnik, platno, projektor, PowerPoint (priloga št. 13), delovni list (priloga št. 1).

PRILOGE:

1. Delovni listi, ki jih učenci rešujejo ob razlagi, določene dele pa tudi samostojno oz. v dvojicah. Delovni listi obenem predstavljajo tudi tabelski zapis učne snovi.
2. Izpolnjeni delovni listi.
3. Prva PowerPoint prosojnica (slikovno gradivo):
 - Samostan Clunyju – [www.churchofsaginaw.org/ church/cluny.jpg](http://www.churchofsaginaw.org/church/cluny.jpg), 3. 4. 2006.
 - Univerza v Oxfordu – <http://web.comlab.ox.ac.uk/oxinfo/univ-col/photos.html>, 4. 4., 2006.
 - Jan Hus – http://upload.wikimedia.org/wikipedia/cs/thumb/c/c4/Jan_Hus_na_hranici.jpg/250px-Jan_Hus_na_hranici.jpg, 4. 4. 2006.
 - List iz srednjeveške knjige Book of Hours - <http://www.kaashoek.com/book/oud1small.jpg>, 3. 4. 2006.
 - Katedrala v Speyerju – Debicki, J. idr. (1998). Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, str. 77.
4. Druga PowerPoint prosojnica (slikovno gradivo je enako kot pri prvi prosojnici, izjema je le slika Jana Husa):
 - Jan Hus – http://encyclopedia.laborlawtalk.com/wiki/images/thumb/0/0f/250px-Jan_Hus.jpg, 4. 4. 2006.
5. Tretja PowerPoint prosojnica (slikovno gradivo):
 - Samostan Clunyju – [www.churchofsaginaw.org/ church/cluny.jpg](http://www.churchofsaginaw.org/church/cluny.jpg), 3. 4. 2006.
 - Tomaž Akvinski - <http://www.websophia.com/faces/pictures/aquino1.gif>, 5. 4. 2006.
6. Četrta PowerPoint prosojnica (kratka ponovitev snovi prvega poudarka)
7. Peta PowerPoint prosojnica (slikovno gradivo):
 - Univerza v Oxfordu – <http://web.comlab.ox.ac.uk/oxinfo/univ-col/photos.html>, 4. 4., 2006.
8. Šesta PowerPoint prosojnica (rešitve delovnega lista – poglavje o univerzah in študentih v srednjem veku).
9. Sedma PowerPoint prosojnica (slikovno gradivo):
 - John Wycliff - <http://www.wycliff.de/neu/images/wycliff.jpg>, 4. 4. 2006.
 - Jan Hus – http://encyclopedia.laborlawtalk.com/wiki/images/thumb/0/0f/250px-Jan_Hus.jpg, 4. 4. 2006.
10. Osmo PowerPoint prosojnica (slikovno gradivo):
 - Jan Hus – http://upload.wikimedia.org/wikipedia/cs/thumb/c/c4/Jan_Hus_na_hranici.jpg/250px-Jan_Hus_na_hranici.jpg, 4. 4. 2006.
11. Deveta PowerPoint prosojnica (slikovno gradivo):
 - Dante Alighieri - http://en.wikipedia.org/wiki/Image:Michelino_DanteAndHisPoem.jpg#file, 5. 4. 2006.

12. Deseta PowerPoint prosojnica (slikovno gradivo):

- Krstilnica, stolnica in poševni stolp v Pisi - Debicki, J. idr. (1998). Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, str. 77.
- Katedrala v Speyerju – Debicki, J. idr. (1998). Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, str. 77.
- Pročelje katedrale v Reimsu - Debicki, J. idr. (1998). Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, str. 84.
- Cerkev svetega Štefana v Vignoryju - Debicki, J. idr. (1998). Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, str. 73.
- Cerkev Sainte-Chapelle v Parizu - Debicki, J. idr. (1998). Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, str. 88.

13. Enajsta PowerPoint prosojnica (zaključek).

Duhovni svet srednjega veka: delovni list

1. Papeštvo in meništvo

- † Opatija v Clunyju je s svojim redom okrepila meništvo in uveljavila novo organiziranost. Vsak nov samostan je bil vezan na svojo matično hišo in prek nje neposredno na papeža.
 - † Inocenc III. je s sklepi 4. lateranskega koncila papeža postavil nad celotno krščanstvo.
 - † Inkvizicija: _____ **Poseben organ katoliške cerkve, ustanovljen v 13. stoletju za boj proti krivovercem** _____.
 - † Nastanek novih meniških redov (kartuzijanci, dominikanci, frančiškani).
 - † Dominikanec Tomaž Akvinski je bil glavni sholastični mislec. Sholastika je srednjeveška filozofska metoda, ki je skušala verske resnice utemeljiti z razumskimi dokazi.
- Skriptoriji: __ **Pisalnica, prostor v srednjeveških samostanih, gradovih ali mestnih hišah, v katerem so pisali in prepisovali rokopise** _____ .

2. Prve evropske univerze

- ‡ Evropske univerze je povezoval učni jezik (**_ latinščina _**), učni program in predmeti.
- ‡ Fakultete: teološka, pravna, filozofska in medicinska.
- ‡ Srednjeveška znanost: alkimija. Alkimija je srednjeveška veda, ki je nameravala s praktičnimi kemičnimi metodami spreminjati nežlahtne kovine v zlato in srebro.
- ‡ Najstarejše univerze: Bologna (1158), **_ Pariz _** (1206), **_ Oxford _** (1249).

☞ Navodilo: Pozorno preberi besedilo in odgovori na vprašanja.

[...] *Največkrat so stanovali v hiši katerega izmed učiteljev, v tesnih sobicah, po dva v eni postelji, večkrat revni in lačni, zelo umazani, polni uši in bolh. [...] Kakor jim je bilo predpisano, so javno izkazovali veliko pobožnost, hkrati pa divje psovali in preklinjali in skrivaj razširjali nadvse strupene posmehljivke in kvante v zvezi s Cerkvijo, menihi in visoko duhovščino. Ukvarjali so se z vseh vrst igrami, s kockanjem, kvartanjem, šahiranjem in ljubezenskimi igrami, kar je bilo vse hudo kaznivo in prav tako močno priljubljeno in izvajano. (Friedenthal, R. (1973) Mož na gmadi.)*

☒ *Kdo je avtor besedila? ...***R. Friedenthal**.....

☒ *Življenje koga opisuje zgornji odlomek?***Življenje študentov**.....

- ☒ *Ali so bile opisane osebe dvoletne in zakaj?.....***Da. V javnosti so izkazovali veliko pobožnost, na skrivaj pa so se Cerкви in visoki duhovščini posmehovali**
- ☒ *Ali je situacija v današnji Sloveniji podobna?.....* **Študentje ne živijo pri učiteljih in njihove bivalne razmere so boljše od tistih v srednjem veku. Tudi higienske razmere so neprimerno boljše. Vseeno pa je podobnost med takratnimi in današnjimi študenti. Tako eni kot drugi se namreč radi zabavajo**

3. Naraščanje nezadovoljstva

- † Cerkev je v poznem srednjem veku zašla v krizo.
- † Razvila so se nova duhovna gibanja: Anglež **John Wycliff** in Čeh **Jan Hus**. Kako je bil usmrčen Jan Hus? **Sežgan je bil na grmadi**
- † Nezadovoljstvo kmetov se je kazalo v prvih kmečkih uporih.

4. Srednjeveška književnost

- * Prepisovanje cerkvenih knjig v latinščini v skriptorijih.
- * Cerkvna in vagantska poezija. Vagantska poezija je posvetno pesništvo potujočih šolnikov v srednjem veku (primer: Carmina Burana).
- * Srednjeveški epi (Beowulf, Pesem o Rolandu).
- * **_Viteška književnost_** katere najbolj znan primer so zgodbe o angleškem mitološkem kralju Arturju in njegovih vitezih okrogle mize.
- * Trubadurska lirika.
- * Dante Alighieri: _____ **Živel je v Italiji v 13. in 14. stoletju. Z njim srednjeveška književnost doseže vrhunec in obenem tudi konec. Njegovo najbolj znano delo je Božanska komedija**

5. Umetnost romanike in gotike

☞ Navodila: Pozorno si oglejte slikovno gradivo in preberite besedilo ob njem. Nato na prazne črte vpišite črke z značilnostmi posameznega umetnostnega sloga, ki so navedene v tabeli.

ROMANIKA

Italijanska romanika, krstilnica, stolnica in poševni stolp v Pisi.

Nemška romanika, katedrala v Speyerju, 11. stoletje.

GOTIKA

Francoska gotika, pročelje katedrale v Reimsu, 13.-14. stol..

• b	• a
• c	• d
• f	• e
• i	• g
• j	• h
	• k

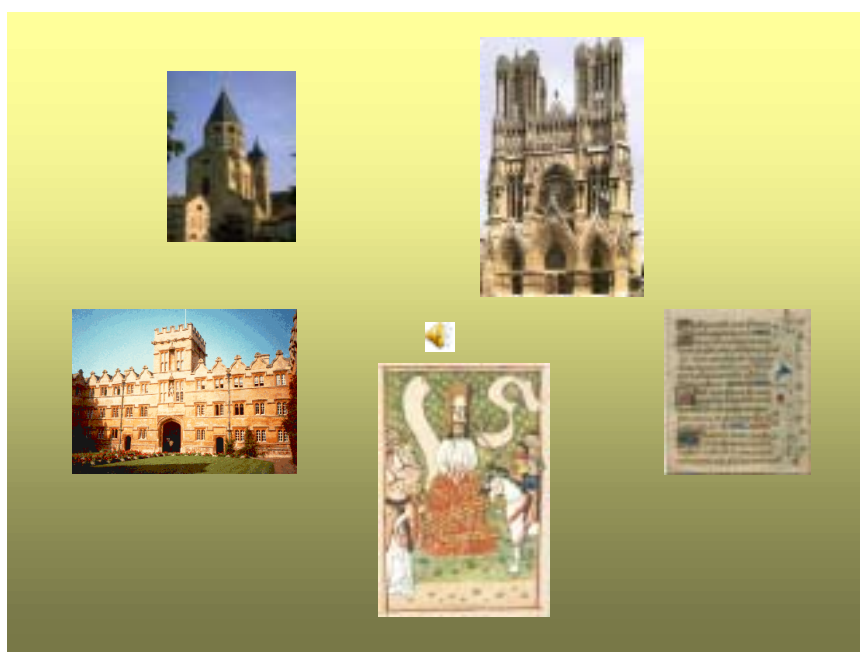
a) Ime za slog izhaja iz it. gotico in pomeni »barbarsko, neantično«. To je evropski umetnosti slog, ki traja od sredine 12. do konca 15. stoletja.	b) To je prvo enotno umetnostno obdobje v zahodnoevropski umetnosti, ki traja približno od leta 1000 do 1250.	c) Ta umetnostni slog je bil predvsem dobro razvit v Nemčiji in Italiji.
d) Umetnostni slog se razvije v Franciji, kjer še danes najdemo njegove najlepše primerke.	e) Stavbe tega umetnostnega sloga so zelo velike in predvsem visoke. Stavbe se dvigajo k nebu oz. Bogu.	f) Stavbe tega umetnostnega sloga so precej preproste in zelo masivne, ker naj bi predstavljale Božjo trdnjavo.
g) Značilen je zelo šilast lok.	h) Tu najdemo čudovita okna z barvnim steklom.	i) Značilen je polkrožni lok.
j) Notranjost <i>cerkve svetega Štefana</i> v Vignoryju, 11. stoletje.	k) Notranjost <i>Sainte-Chapelle</i> v Parizu, 13. stoletje.	

KRIŽANKA: Kaj vem o duhovnem svetu srednjega veka?

									M	E	D	I	C	I	N	S	K	A							
														B	E	O	W	U	L	F					
															R	O	M	A	N	I	K	A			
												A	L	K	I	M	I	J	A						
V	A	G	A	N	T	S	K	A	P	O	E	Z	I	J	A										
				T	O	M	A	Ž	A	K	V	I	N	S	K	I									

1. Poleg teološke, pravne in filozofske fakultete, je v srednjem veku delovala tudi ...**medicinska**... fakulteta, ki je bila le »nujno zlo«.
2. Najbolj znan angleški srednjeveški ep je ...**Beowulf**.....
3. V visokem in poznem srednjem veku sta prevladovala dva umetniška sloga: gotika in ...**romanika**... .
4. Kako se imenuje znanost, ki je nameravala s praktičnimi kemičnimi metodami iz nežlahtnih kovin narediti zlato? ...**Alkimija**.....
5. Kako se imenuje posvetno pesništvo potujočih šolnikov v srednjem veku (sem sodi tudi Carmina Burana)? ...**Vagantska poezija**....
6. Kdo je bil vodilni sholastični mislec? ...**Tomaž Akvinski**....

● **Geslo:** Kdo je odigral najpomembnejšo vlogo v duhovnem svetu srednjega veka?
 ...**Cerkev**.....

DUHOVNI SVET SREDNJEGA VEKA

Papeštvo in menišтво (samostan Cluny)

Prve evropske univerze (Oxford 1249)

Naraščanje nezadovoljstva (Jan Hus)

Srednjeveška književnost

Umetnost romanike in gotike (Katedrala v Speyerju)

Papeštvo in menišтво

† Opatija v Clunyju

† Inocenc III. in 4. lateranski koncil

↳ **Inkvizicija**: poseben organ katoliške cerkve, ustanovljen v 13. stoletju za boj proti krivovercem.

† Nastanek novih meniških redov (kartuzijanci, dominikanci, frančiškani)

↳ **Tomaž Akvinski** in **sholastika**

† **Skriptoriji**: pisalnice.

P apeštvo in meništvo - ponovitev

Povežite!

Sholastika

Skriptorij

Kartuzijanci

Dominikanci

- a) Prostor v srednjeveških samostanih, gradovih ali mestnih hišah, v katerem so pisali in prepisovali rokopise.
- b) Ubožni meniški red, ki je nastal kot odpor proti krivoverskim gibanjem.
- c) Srednjeveška filozofska metoda, ki skuša verske resnice utemeljiti z razumskimi dokazi.
- d) Strog meniški red, ki je zelo znan tudi na naših tleh.

P rve evropske univerze

- ‡ Skupnosti profesorjev in dijakov imenovane "universitas".
- ‡ Evropske univerze je povezoval učni jezik (latinščina), učni program in predmeti.
- ‡ Fakultete: **teološka, pravna, filozofska in medicinska.**
- ‡ Srednjeveška znanost: **alkimija.**
- ‡ Najstarejše univerze: **Bologna (1185), Paris (1206), Oxford (1249).**

R ešitve delovnega lista

- ✎ Latinščina.
- ✎ Pariz (1206), Oxford (1249).
- ✎ R. Friedenthal.
- ✎ Življenje študentov.
- ✎ Da. V javnosti so izkazovali veliko pobožnost, na skrivaj pa so se Cerкви in visoki duhovščini posmehovali.
- ✎ Študentje ne živijo pri učiteljih in njihove bivalne razmere so boljše od tistih v srednjem veku. Tudi higienske razmere so dandanes neprimerno boljše. Vseeno pa je podobnost med takratnimi in današnjimi študenti. Tako eni kot drugi se namreč radi zabavajo.

N araščanje nezadovoljstva

- ▀ Kriza Cerкve v poznem srednjem veku
- ▀ Nova duhovna gibanja: **John Wycliff** in **Jan Hus**

Usmrčitve so sodile med velike dogodke, pri katerih ni smel nihče manjkati. Ko je prišel Hus v sprevodu mimo pokopališča, je videl prvo grmado. Tam so sežigali njegove knjige. Medtem ko so rablji pripravljali drugo grmado, je Hus pokleknil in molil. [...] Postavili so ga na stolec in ga z zmočenimi vrvmi privezali na kol in mu vrat pritrdili še z verigo, ki je morala biti rjasta. Les in slamo so nakopičili okrog in okrog njega do brade. Rabelj je stal pripravljen z gorečo baklo. Maršal je v znamenju začetka plosknil v roke. Bakla se je primaknila h grmadi. (Friedenthal, R. (1973) Mož na grmadi.)

N aradžanje nezadovoljstva

- ▀ Kriza Cerkve v poznem srednjem veku
- ▀ Nova duhovna gibanja: **John Wycliff** in **Jan Hus**

Inkvizicija

- ▀ Nezadovoljstvo kmetov: kmečki upori

S rednjeveška književnost

- Prepisovanje cerkvenih knjig v latinščini v skriptorijih
- Cerkevna in vagantska poezija

Carmina Burana

- Srednjeveški epi (Beowulf)
- Viteška književnost
- Trubadurska lirika
- **Dante Alighieri**

FILOZOFSKA FAKULTETA
Oddelek za zgodovino
Didaktika zgodovine

UČNA PRIPRAVA:
2. znanstveno – tehnična revolucija

25. 3. 2006

MATJAŽ KRIŽNAR

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Gimnazija Jožeta Plečnika Ljubljana
Razred: 3.e
Datum: 28. 3. 2006
Predmet: zgodovina
Učna tema: Industrijska revolucija in njene posledice
Učna enota: 2. znanstveno - tehnična revolucija
Učne oblike: frontalna učna oblika, individualno delo.
Učne metode: metoda razlage, razgovora, besedne demonstracije, slikovno-grafične demonstracije.
Učne tehnike: asociacije
Učna sredstva:
- učila: slikovne ter grafične prosojnice, delovni list - učni pripomočki: grafoskop, projekcijsko platno
Didaktične etape učnega procesa: priprava oz. uvajanje, obravnava učne snovi, končno ponavljanje.
Didaktična načela: Načelo sistematičnosti, nazornosti, postopnosti, aktivnosti
Medpredmetne povezave: slovenščina (pravilen in govor in pisava), geografija (omenjanje držav, kamor so se preseljevali ljudje iz druge polovice 19. stoletja), zgodovina (navsezadnje na cehovska združenja).
Novi pojmi: znanost, tehnika, proizvodnja, kapital, mezda, pasterizacija.
Literatura: Berzelak, S. (2002) Zgodovina 2 za tehniške in druge strokovne šole. Ljubljana: Modrijan. Cvirn J., Studen A. (2005). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS Globočnik J., Globočnik M., Segalla A. (2001). Zgodovina na maturi 2001. Ljubljana: Gyrus, 2000. Kastelic, A. (2001) Zgodovina 3. Delovni zvezek za 3. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS. Pavliha B. (2001). Zgodovina na maturi 2001. Mengeš: ICO www1: http://inventors.about.com/library/inventors/bledison.htm , dostopno dne 24. 3. 2006. www2: http://inventors.about.com/library/inventors/blford.htm , dostopno dne 24. 3. 2006. www3: http://www.rqriley.com/WrightImgs/Wright1stFlight.jpg , dostopno dne 24. 3. 2006. www4: http://www.astrosurf.com/lombry/Radio/morse-telegraph-1844.jpg , dostopno dne 24. 3. 2006. www5: http://northernblue.ca/canchan/canpix/evenimag/18671900/BELLTEL1.JPG , dostopno

dne 24. 3. 2006

www6: <http://www.geocities.com/fdocch/pasteur.jpg>, dostopno dne 24. 3. 2006.

www7: http://www.charite.de/jpg/rk/rk_ma.jpg, dostopno dne 24. 3. 2006.

www8: http://www.biografiasyvidas.com/monografia/darwin/fotos/darwin_5.jpg, dostopno dne 24. 3. 2006.

www9: http://www.ntnu.no/gemini/2004-06/bilder/alfred_nobel.gif, dostopno dne 24. 3. 2006.

www10: <http://www.rhhct.org.uk/images/nobelp.jpg>, dostopno dne 24. 3. 2006.

www11: <http://dbhs.wvusd.k12.ca.us/webdocs/Gallery/Curie-M-1.GIF>, dostopno dne 24. 3. 2006.

www12: <http://utf.mff.cuni.cz/Relativity/SCAN/EINST05.JPG>, dostopno dne 24. 3. 2006.

UČNI CILJI:

URNI CILJI

Glavni ali kompleksni cilj: učenci spoznajo glavne značilnosti in pridobitve 2. znanstveno - tehnične revolucije ter poznajo značilnosti povezovanja kapitala, migracij ter položaja delavcev v takratnem času.

Delni ali precizni cilji:

Uvodni del: učenci ugotovijo temo učne ure; učenci ponovijo glavne značilnosti 1. industrijske revolucije.

Glavni del:

Prvi vsebinski poudarek: učenci spoznajo glavne značilnosti 2. znanstveno - tehnične revolucije ter nekatere glavne pridobitve takratnega časa,

Drugi poudarek: učenci spoznajo povezovanje kapitala, spoznajo razliko med trustom, kartelom in koncernom,

Tretji poudarek: spoznajo značilnosti takratnih migracij

Četrty poudarek: na primeru iz besedila uvidijo položaj delavcev in spoznajo njihove začetke združevanja.

Zaključni del: učenci ponovijo glavne značilnosti obravnavanega obdobja.

KONČNI CILJI:

Vsebinski: učenci poznajo lastnosti ter pridobitve 2. znanstveno - tehnične revolucije, znajo opisati položaj delavstva v 19. stoletju, vedo vzroke in posledice za migracije in znajo pojasniti razliko med trustom, kartelom in koncernom

Procesni: učenci uspešno primerjajo trust, kartel in koncern, učenci prepoznajo pomembnejšo pridobitev takratnega časa in jo kratko opisati, učenci znajo ovrednotiti prve oblike delavskega gibanja in to povezati z današnjim časom.

Vzgojni: učenci znajo ceniti delo znanstvenikov - pionirjev, učenci razvijejo zavest o finančnem ustroju družbe.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
5 minut	Se predstavi: Pozdravljeni, sem Matjaž, študent zgodovine in pedagogike. Danes bomo skupaj spoznali veliko novih in za marsikoga tudi zanimivih reči. Prosil bi vas za vaše sodelovanje, tako da bo naše druženje bolj prijetno. Za začetek sem pripravil dve sliki prek katerih boste poskušali ugotoviti, kaj bo glavna tema današnje ure. Prikaz prosojnice. No, pa poskusimo. Kaj je napisano na začetku? (pokaže na vrstilni števniki 2.) Pravilno, sedaj pa pogledjmo tole sliko (slika znanost in tehnika) Kaj vam pade v oči? Bodite pozorni na napis. Kaj tam piše? Aha, torej prva slika predstavlja znanost in tehniko. Kaj pa druga? Kateri družben pojav lahko zasledimo na sliki? Ja, imate prav (revolucija) Kaj pa dobimo, če damo vse tri pomene, ki smo jih ugotovili skupaj? Ne, poskusite čim bolj smiselno, saj ni težko. Bravo, pravilno - govorili bomo torej o drugi znanstveno tehnični revoluciji. Omenili bomo najpomembnejše značilnosti	Posluša, daje pripombe. Usmeri pogled na projekcijsko platno. Odgovarja: dve, drugi, drugo, druga... To je knjiga. Znanost in tehnika. Francoska revolucija. Revolucijo. Ugiba: dve znanost in tehnika revolucija Pravilno pove: druga znanstveno-tehnična revolucija.	frontalna učna oblika prosojnica št. 1 slikovna demonstracija razgovor

	in pridobitve, pogledali, kako so se združevala podjetja, kam so se preseljevali prebivalci ter kakšen je bil položaj delavstva. O prvi industrijski revoluciji ste že govorili? Skupaj na kratko ponovimo torej najbolj pomembne značilnosti prve industrijske revolucije 1. V kateri čas bi postavili prvo industrijsko revolucijo? 2. V kateri državi se je začela? 3. Kaj pa bi bilo značilno za to revolucijo? 4. Kateri je bil najpomembnejši izum takratnega časa? Kateri pa osnovni vir energije?	Da. Poslušaj. Konec 18. stoletja - prva desetletja 19. stoletja. V Angliji / Veliki Britaniji. -uporaba strojev namesto človeške delovne sile -nastajanje tovarn -masovna proizvodnja Parni stroj (James Watt 1769) Premog.	razgovor

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI/ URJENJE/SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
1. podnaslov (čas) Značilnosti in najpomembnejše pridobitve 2. znanstveno-tehnične revolucije 18 min	Pa poglejmo stanje v svetu v drugi polovici 19. stoletja. Takrat je bil čas 2. znanstveno - tehnične revolucije. Že samo poimenovanje nam lahko da nekaj vedeti o temeljnih značilnostih tega obdobja. Kaj bi bilo to? Še bolj kot prej je namreč šlo za tesno povezanost med znanostjo, tehniko in proizvodnjo. Potrebe proizvodnje so pospeševale raziskovalno delo, ki so ga izvajali znanstveniki v laboratorijih. Izumi znanstvenikov pa so izboljševali tehnično opremljenost podjetij.	Poslušaj. Revolucija v znanosti in tehniki. Poslušaj.	frontalna učna oblika razlaga razgovor (Globočnik idr. 2000, str. 184) razlaga

	Za to dobo je torej značilen hiter razvoj naravoslovnih znanosti. Ljudje so bili mnenja, da človek lahko s pomočjo teh znanosti vse izboljša in pojasni - znanstveni in tehnični napredek se je zdel vsemogočen, obenem pa ni nihče pomislil na morebitne negativne posledice napredka (onesnaženje) Pojavila sta se tudi nova vira energije, ki sta za sabo potegnili tudi nova pogonska stroja. Katera dva nova vira ter nova stroja so torej začeli izkoriščati? Na svetovnem zemljevidu so se zaradi hitre industrializacije dvignile nove gospodarske velesile - v prvi vrsti so bile to ZDA (velika koncentracija kapitala, vodstvo v svetovnem gospodarstvu na začetku 20. stoletja), Japonska na vzhodu ter Nemško cesarstvo v Evropi, ki je z razvojem elektrotehnične in kemične industrije prehitelo dosedanjo »tovarno sveta«, Veliko Britanijo. Prvo reševanje: DL, naloge 1, 2, 3. Skupaj preverimo rešitve. Pa si pogledjmo nekaj najpomembnejših pridobitev te dobe. Na področju električne energije je bil velik izumitelj američan Thomas Alva Edison. Morda kdo ve, kaj je dotični izumil? Nikola Tesla je med drugim izumil tudi transformator in stroje za večfazni tok. Tako je električna energija postajala	Elektrika, nafta, plin... Motor na notranje izgorevanje, elektromotor. Rešujejo naloge. Žarnico z ogljeno nitko (1878) ter več kot 900 patentov (generator, diktafon, mikrofoni...)	Cvirn in Studen, 2005, str. 114) razgovor (Cvirn in Studen 2005 str. 86) razlaga (Globočnik idr 2000, str. 184) delo s pisnim gradivom individualno delo slikovna demonstracija prosojnica št.2 razgovor razlaga

	splošno uporabna in s prvimi elektrarnami vedno bolj dostopna - postopno je izpodrinjala prejšnjo plinsko ali petrolejsko razsvetljavo, uporabljati pa so jo začeli tudi v prometu (električni tramvaji), ter industriji. Nadaljujmo s prometom. V takratnem času se je zelo razvila železnica. Železniška mreža se je po Evropi v 2. polovici 19. stoletja zelo hitro širila, še posebej v Angliji ter Belgiji in Franciji. Svojo železnico je dobila tudi Nemška zveza ter Habsburška monarhija, pod katero so takrat spadale tudi slovenske dežele. Veste, kako se je imenovala proga od Dunaja do Trsta? Zgrajene pa je bila tudi prva transkontinentalna železnica - ZDA 1869, ter znameniti Orient ekspres na razdalji Pariz - Carigrad (1888) ter Transsibirska železnica (1904) Kakšna pa je bila vloga železnice takrat? K čemu je prispevala? - primer Dunaj - Trst (z vozom več dni, z vlakom l. 1859 - približno 22 ur, l. 1884 slabih 14 ur. V 19. stoletju se je prav tako začela doaba avta. Izum motorja z notranjim izgorevanjem je pripeljal do prvega avtomobila . Mogoče veste, kdo je bil izumitelj prvega avta? Izumil ga je Karl Benz (1886). Po Henryju Fordu in njegovi množični industrijski proizvodnji avtomobilov na tekočem traku (1903) pa je avtomobilizem dosegel ogromen razvoj.	Južna železnica. -zmanjšanje razdalj -tovorni železniški promet (surovine, izdelki, blago) -potniški promet (hitrejša potovanja) -večja povezanost med ljudmi (pošta, časopis, potovanja). Poslušaj. Karl Benz.	(Cvirn in Studen 2005, str.115 - 116) razlaga (Cvirn in Studen 2005, str. 109-111) slikovna demonstracija prosojnica št. 2 razgovor razlaga (Cvirn in Studen 2005, str. 112) razgovor razlaga (Cvirn in Studen 2005, str. 116) slikovna demonstracija prosojnica št.3 razlaga

	Zanimivost: konec 19. stoletja so v Angliji določili maksimalno hitrost vožnje skozi mesto (3,2 km/h), zunaj mest pa (6,4) km/h. Kdo mislite, da je lahko takrat kupil avto? Res je, avti so postali cenejši in dostopnejši, kljub temu pa so ga bili tudi v začetku 20. stoletja sprva deležni zgolj premožnejši sloji. Človek pa je od nekdaj hotel tudi leteti. Želje so se mu uresničile prav v tem obdobju, ko sta brata Wright leta 1903 uspela z izvedbo prvega poleta z letalom. Kdo ve, koliko časa je trajal njun prvi polet? Letela sta zgolj 12 sekund, vendar pa sta s tem sprožila razvoj letalstva - že v 20. letih 20. stoletja se je začel letalski potniški promet. Mislite, da je bil takrat že tako zanesljiv kot danes? Za skrajševanje razdalj med ljudmi pa so poskrbela tudi nova komunikacijska sredstva. Katera sredstva so bila to? Telegraf je izumil Američan Samuel Morse (1837) - uporaba le-tega se je bliskovito razširila po svetu (sredi stoletja je bil prisoten tudi že v naših krajih). Kaj pa je izumil Graham Bell? Telefon (1876) je prav tako pomenil prelomnico v komunikaciji, saj se brez slednjega dandanes življenja skorajda ne znamo več predstavljati. Isto pa lahko trdimo tudi za izum radia, ki je bil plod dela Gugliema Marconija konec 19. stoletja.	Premožnejši ljudje. Malo? Ne, pogosta strmoglavljenja, nevarnost. Telegraf, telefon, radio.	razgovor (Berzelak 2002, str. 10) razlaga razlaga (Cvirn in Studen 2005, str. 116-117) slikovna demonstracija prosojnica št.4 razlaga (Cvirn in Studen 2005, str.113-115)

	Področje medicine, biologije, kemije in fizike je tudi zelo napredovalo. Kaj je odkril Luis Pasteur? Kaj je pasterizacija? Robert Koch je odkril povzročitelja vraničnega prisada, kolere ter tuberkuloze in s tem dal velik prispevek k zdravstvu. Kaj pa Charles Darwin? Kdo ve, kaj je pomembnega odkril Alfred Nobel? Po njem pa se imenujejo tudi... Kakšen je pomen nobelovih nagrad? Leta 1903 jo je dobila tudi Marie Curie. Kaj pa je odkrila? Njeno delo je še bolj neverjetno, saj so takrat ženske vrednotili kot umsko manj sposobne od moških. Opozoriti moramo tudi na Nielsa Bohra, ki je pojasnil zgradbo atoma in s tem odprl vrata atomskemu veku, zelo pomemben znanstvenik tistega časa pa je bil tudi Albert Einstein, ki je razvil svojo... in s tem utemeljil novo podobo fizike. Reševanje DL, naloga št. 4.	Pasterizacijo, prva cepiva. S toploto uničevati bakterije, npr. v mleku. Evolucijska teorija. Dinamit. ...nobelove nagrade. Nagrajevanje za izjemne dosežke na področju znanosti, književnosti in krepitve miru. Radij - medicinsko uporabnost radioaktivnosti. ...relativnostno teorijo	slikovna demonstracija prosojnica št 5 razgovor razlaga (Cvirn in Studen 2005, str. 117-118) slikovna demonstracija prosojnica št 6 razgovor razlaga
2. podnaslov (čas) Delniška organiziranost kapitala. 5 min	V tistem času je bilo zaradi drage tehnike in znanstvenih raziskav, potrebno za sodobno industrijo imeti veliko sredstev oz. kapitala. Iz tega vzroka je prišlo do pojava delnic - vrednostnih papirjev, ki so za vloženi kapital zagotavljale posamezniku ustrezen del letnega dobička. Prišlo je tudi do monopolnih	Poslušaj.	razlaga (Pavliha 2000, str. 237) slikovna

	združenj - povezovanja podjetij v kartele, truste in koncerne. Karteli so združenja podjetij iste panoge - s tem ohranijo svojo notranjo organizacijo in proizvodnjo samostojnost, lastniki pa se dogovarjajo o določanju cen proizvodov, o obsegu proizvodnje in razdelitvi tržišča. Poskušajo doseči monopol na trgu. (monopol - izključna oblast nad čim). Katere glavno posledico to potegne za sabo? S katerimi združenji v preteklosti lahko povežemo kartele? Trusti so prav tako združenja podjetij iste stroke, le da le-ta postanejo po združitvi zgolj obrati enotnega velepodjetja - trusta s skupnim vodenjem. Lastniki kapitala, vloženega v novo podjetje dobijo delnice ali vrednostne papirje ter s tem pravico do delitve dobička ob koncu poslovnega leta. Koncerni so najvišja oblika monopola - združenja trustov različnih proizvodnih panog, prodaje ter transporta. Konkurenca je tako izključena na vseh stopnjah oz. področjih. Reševanje DL, vprašanje 6.	Višanje cen - višji dobiček. S cehi - obrtniška združenja iste stroke. Poslušajo. Rešujejo vprašanje.	demonstracija prosojnica št. 7 razlaga (Pavliha 2000, str. 238-239) razgovor
3. podnaslov čas Migracije. 5 min.	Zaradi hitre industrializacije, ki je segla tudi na področje kmetijstva ter zaradi nekonkurenčnih cen kmetijskih pridelkov in drugih vzrokov, so mali kmetje, ki si novosti niso mogli privoščiti, začeli propadati. Kaj mislite, da so storili, da bi se rešili?	Preseljevali so se.	razlaga (Pavliha 2000, str 244-245)

	Zato so se pričeli preseljevati v mesta, kjer so iskali delo. Mesta so se tako naglo začela povečevati. Kje pa mislite, da so živel priseljanci v mestih? Skupaj z drugimi brezposelnimi (posledica demografske ekspanzije ter s tem povezanih premalo delavnih mest), političnimi ter verskimi izgnanci so iskali možnosti preživetja drugod - preseljevati so se začeli tudi v druge države, ki so obljubljale poceni zemljo, zagotovljeno zaposlitev (rudniki, tovarne), hitro obogatitev ter versko in politično svobodo. Kam so se preseljevali? Iz Evrope so se zlasti preseljevali v Severno Ameriko, deloma pa tudi v Južno Ameriko, Avstralijo ter nekatere predele Afrike. V 19. stol. se je tja preselilo kar 60 milijonov Evropejcev. Kaj je to potegnilo za sabo? Reševanje DL, vprašanji 7 in 8	V predmestjih - slabe razmere. Amerika (S+J), Avstralija, Afrika. Razširjanje evropske civilizacije in kulture in pol. vpliva evropskih držav, povezava sveta v celoto - oblikovanje svetovnega gospodarstva Reševanje vprašanj.	razlaga (Berzelak 2002, str 17) (Pavliha 2000, str 244-245) razgovor razgovor razgovor
4. podnaslov (čas) Položaj delavstva v evropskih industrijskih državah 10 min	Kakšen je bil položaj delavcev v 19. stoletju, nam dobro ilustrira sledeči odlomek Najprej ga preberite, nato pa boste poskušali odgovoriti na naslednja vprašanja: -v kakšnih razmerah so delali delavci? - kakšna je bila delovna disciplina? -koliko ur na dan so delali? Položaj delavcev je bil resnično zelo slab - zaradi presežka delovne sile, je tovarnar delavce lahko izkoriščal po mili volji - sam je hotel le čim več zaslužka.	Berejo odlomek (učni list) Neustrezne razmere, nevarno okolje Zelo stroga, kazni, odrejanje načina življenja, samovoljno ravnanje tovarnarjev Po 12.	Učni list besedna demonstracija pogovor razlaga

	Zato so delavci sprva morali delati tudi do 16 ur na dan, v tovarno pa so morale pogosto tudi ženske in otroci. Oboji so delali v tekstilnih tovarnah, otroke pa so še posebej izkoriščali s težkim delom, ki so ga opravljali v rudnikih premoga in železove rude (primer Anglije). V drugi polovici 19. stoletja so sicer v raznih državah sprejeli zakone, ki so prepovedovali izkoriščanje otrok za delo v najhujših razmerah ter do neke mere izboljšali položaj otrok, njihovo delo pa se je obdržalo še v 20. stoletju. Kakšna pa mislite, da je bila reakcija delavcev na tako slabo stanje? Zaradi težkih razmer pri delu, hudega izkoriščanja, bolezni, nesreč pri delu in slabih življenjskih razmer so se delavci pričeli upirati. Nastalo je delavsko gibanje, znotraj katerega so delavci, kot poseben, delavski razred - proletariat, nastopili proti komu? Vendar to ni veljalo za prve oblike delavskega gibanja. Tu delavstvo še ni bilo organizirano. Gibanje delavcev, ki so za svoje težave krivili stroje, se je imenovalo ludizem (Ned Ludd - domnevni vodja), razmahnilo pa se je v Angliji v prvih desetletjih 19. stoletja. Kaj mislite, kakšne so bile akcije ludistov? Zaradi tega so bili strogo preganjani od oblasti, v 30-ih letih, pa so tudi sami videli svojo zmoto - boriti se bi morali proti pravemu krivcu - podjetnikom. Prva organizirana politična akcija delavstva pa je bilo gibanje čartistov (charter -	Upori, stavke... Proti kapitalistom, podjetnikom. Razbijanje, uničevanje strojev.	(Cvirn in Studen 2005, str. 98 - 100) razgovor razlaga (Cvirn in Studen 2005, str. 99 - 102) razgovor razlaga (Cvirn in Studen 2005, str. 103) razgovor razlaga

	listina) v Angliji. Le-ti so s peticijami zahtevali od parlamenta, da uvede splošno in enako volilno pravico ter da se Anglija preobrazi v demokratično državo, česar pa niso nikoli dosegli. Ob koncu prve polovice 19. stoletja pa so dosegli delno izboljšanje položaja delavstva (10 urni delavnik, omejitev dela otrok). Zatem so se šele delavci začeli zavedati svoje pripadnosti in pomena združevanja v delavska organizacije. Ob njihovem političnem boju so nastajali še sindikati ter potrošniške in proizvodne zadruge. Reševanje DL, vprašanja 9, 10, 11.	Poslušaj.	Cvir in Studen 2005, str. 103-104

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE/PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
5 minut	Za konec bi vam postavil samo še eno vprašanje. V čem se je ta čas, druge polovice 19. stoletja razlikoval od prejšnjega obdobja?	Večja vloga znanosti, naravoslovnih ved. Najhitrejša industrializacija doslej. Povezanost med znanostjo, tehniko in proizvodnjo. Novi viri energije. Novi pogonski stroji. Novi izumi (veliko le-teh) Spremembe v prometu. Delnice. Monopolna združevanja.	frontalna učna oblika razgovor

PRILOGE:

1. Prosojnice (1-7).
2. Delovni list.
3. Učni list.

Delovni list: 2. znanstveno – tehnična revolucija

1. Druga znanstveno – tehnična revolucija je nastopila v DRUGI POL 19. stoletja. Njena temeljna značilnost je tesna povezanost med ZNANOSTJO, TEHNIKO in PROIZVODNJO.

2. Veliko vlogo so v tem času dobile NARAVOSLOVNE znanosti, pojavila pa sta se tudi nova **vira energije** ter nova **pogonska stroja**. Naštej ta dva vira in pogonska stroja.

- nova vira energije ELEKTRIKA, NAFTA
- nova pogonska stroja ELEKTROMOTOR, MOTOR NA NOTRANJE IZGOREVANJE

3. V času »zlate dobe industrije«, so se razvile tudi nekatere **novе** gospodarske velesile. Katera država je na začetku 20. stoletja prevzela vodstvo v svetovnem gospodarstvu? ZDA. Kateri dve vrsti industrije pa sta odlikovali Nemško cesarstvo? ELEKTROTEHNIČNA, KEMIČNA

4. Zaporednim številkam pred imeni izumiteljev pripiši številko ustrezne iznajdbe.

1 <u>Č</u> Karl Benz	a) dinamit
2 <u>C</u> Samuel Morse	b) cepiva
3 <u>B</u> Luis Pasteur	c) telegraf
4 <u>A</u> Alfred Nobel	č) avto
5 <u>D</u> Marie Curie	d) element radij
6 <u>H</u> Graham Bell	e) vzrok kolere, tuberkuloze, vraničnega prisada
7 <u>F</u> Henry Ford	f) proizvodnja avtov na tekočem traku
8 <u>G</u> Nikola Tesla	g) transformator,
9 <u>E</u> Robert Koch	h) telefon

5. Katera je bila po tvojem mnenju glavna prednost **železnice** pred ostalimi kopenskimi transportnimi sredstvi v takratnem času? Razloži.

HITROST (hitrejša potovanja – povezovanje sveta), zmožnost transporta velike količine tovora...

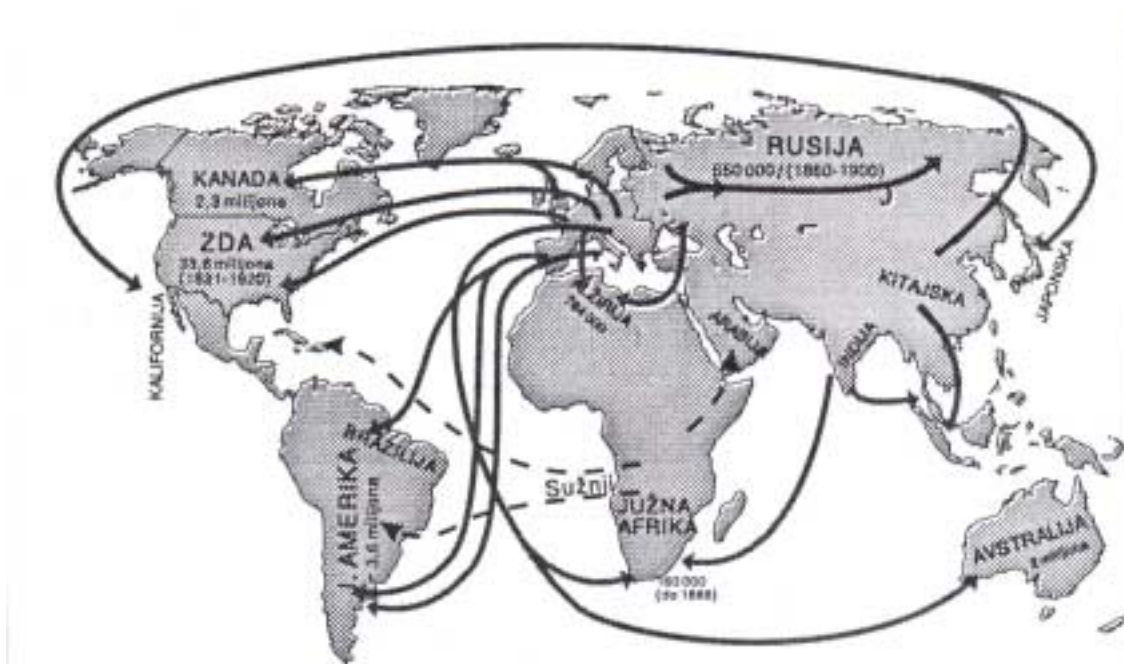
6. Z delniško organizacijo kapitala so začela nastajati tudi **monopolna združenja**. V okence vpišite ustrezno imen monopolnega združenja (na izbiro imaš besede KARTEL, TRUST in KONCERN).

- združenje podjetij iste stroke, le da le-ta postanejo po združitvi zgolj obrati enotnega velepodjetja s skupnim vodstvom. Lastniki kapitala, vloženega v novo podjetje dobijo delnice ali vrednostne papirje ter s tem pravico do delitve dobička ob koncu poslovnega leta.

- združenje podjetij iste panoge - s tem ohranijo svojo notranjo organizacijo in proizvodnjo samostojnost, lastniki pa se dogovarjajo o določanju cen proizvodov, o obsegu proizvodnje in razdelitvi tržišča.

- najvišja oblika monopola - združenje trustov različnih proizvodnih panog, prodaje ter transporta.

7. S pomočjo karte ugotovi, kam so se **preseljevali** Evropejci v 19. stoletju? Preseljevali so se v S Ameriko, J Ameriko, dele Afrike (Alžirija, J Afrika), ter v Avstralijo.

8. Kaj so države, v katere so se največ preseljevali izseljenci, le—tem **nudile**? Naštej vsaj dve stvari: zemljo, zagotovljeno delo, hiter zaslužek, versko in politično svobodo

9. Na kratko opiši **položaj delavstva** v 19. stoletju?

Položaj delavstva je bil slab. Dolg delavni čas, naporno ter nevarno delo, slabe življenjske razmere, absolutna oblast tovarnarjev – stroga disciplina, kazni, ni bilo pokojninskega ter zdravstvenega zavarovanja, izkoriščanje otrok v tovarnah

10. Preberi sledeči odlomek.

»...Pomembnejše peticije... iz let 1832, 1843 in 1847 je parlament zavrnil, a položaj delavstva se je kljub temu vsaj delno izboljšal. Njihova najpomembnejša dosežka sta zakon o deseturnem delavniku in o omejitvi dela otrok...«

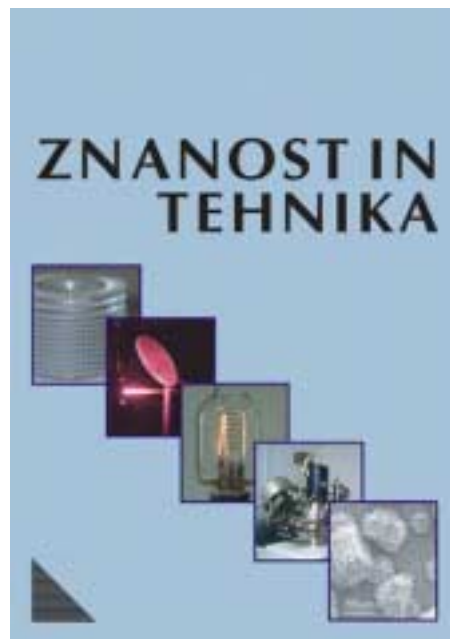
Zapiši, za katero obliko **delavskega gibanja** gre? ČARTIZEM

11. Primerjaj gibanje **ludistov** ter **čartistov**.

Ludisti: neorganizirani, niso videli pravih vzrokov izkoriščanja - razbijajo stroje, nič ne dosežejo, oblasti jih preganjajo.

Čartisti: politična organiziranost, dejanja so bolj smotrna – peticije parlamentu – dosežejo zakon o deseturnem delavniku, o omejitvi dela otrok, niso preganjani.

1.

2. ELEKTRIKA

Thomas Alva Edison

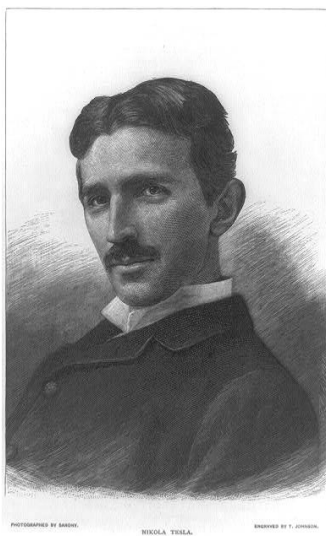
- žarnica z nitko iz oglja
- 900 drugih patentov (generator, diktafon, mikrofon)

(<http://inventors.about.com/library/inventors/bledison.htm>)

Nikola Tesla

- elektromotor na izmenični tok
- transformator – uporabnost elektrike.

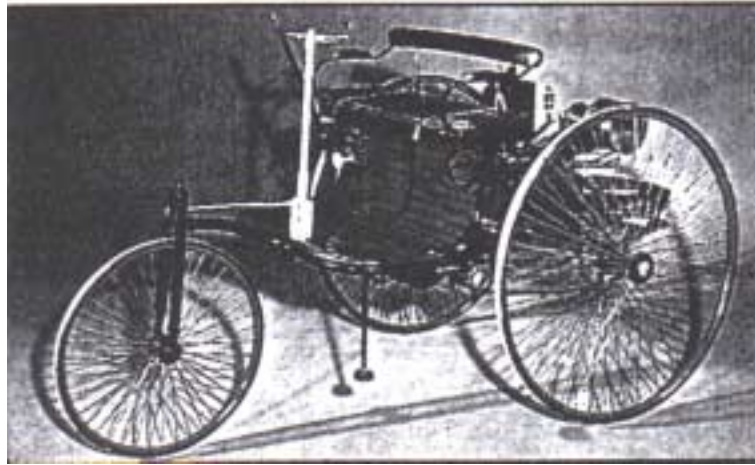

PROMET

Železniško omrežje v Evropi do 1870 (Kastelic 2000, str. 74)

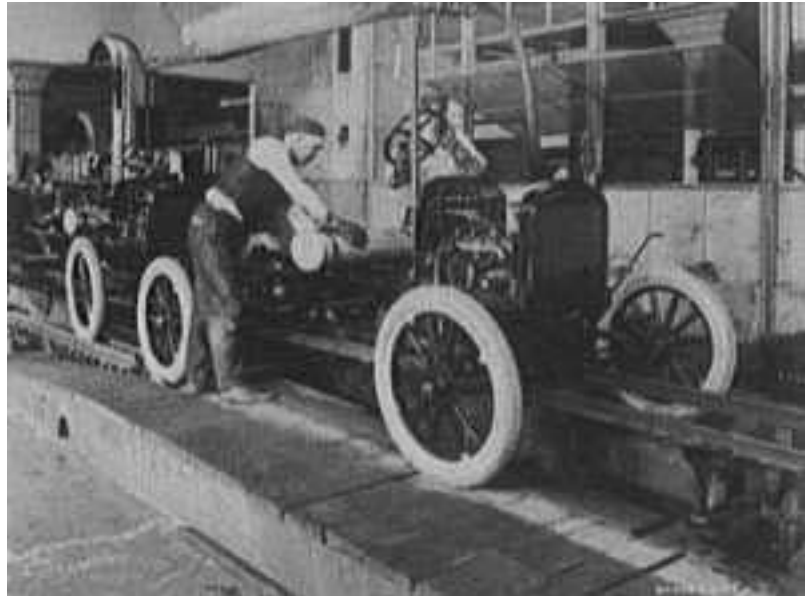
3.
Karl Benz
- prvi avto

(vir: Berzelak 2002,

str. 10)

Henry Ford
- proizvodnja
avtov na
tekočem traku

(vir:<http://inventors.about.com/library/inventors/blford.htm>)

Brata Wright
- prvi polet z
letalom

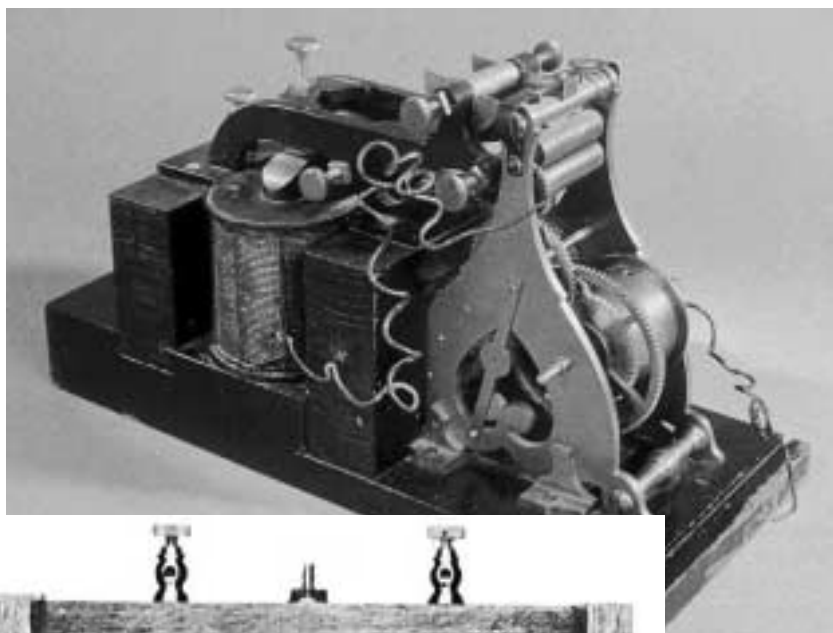

(vir:<http://www.rqriley.com/WrightImgs/Wright1stFlight.jpg>)

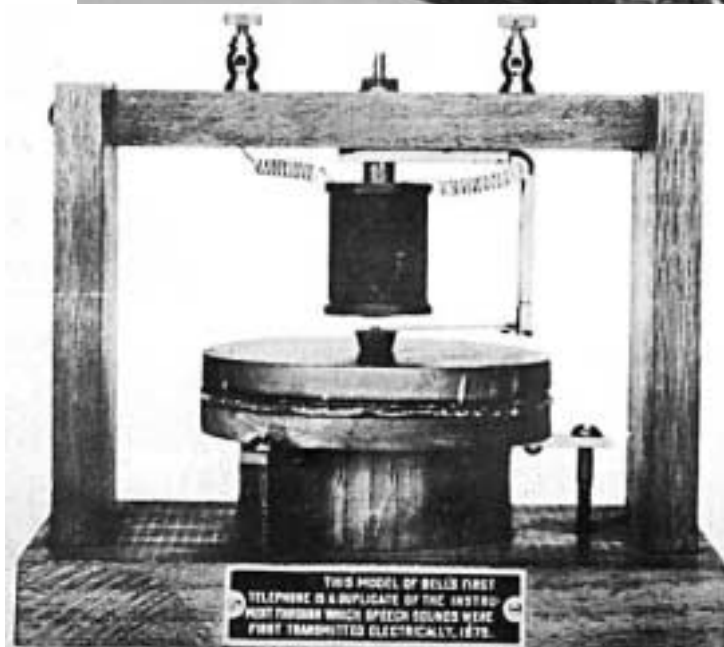
4. KOMUNIKACIJSKA SREDSTVA

Samuel Morse - telegraf

(vir:<http://www.astrosurf.com/lombry/Radio/morse-telegraph-1844.jpg>)

Graham Bell - prvi delujoči telefon

(vir:<http://northernblue.ca/canchan/canpix/evenimag/18671900/BELLTEL1.JPG>)

Guglielmo Marconi - prvi radijski aparat

5. Biologija, medicina, kemija, fizika

Luis Pasteur

- prva cepiva
- pasterizacija

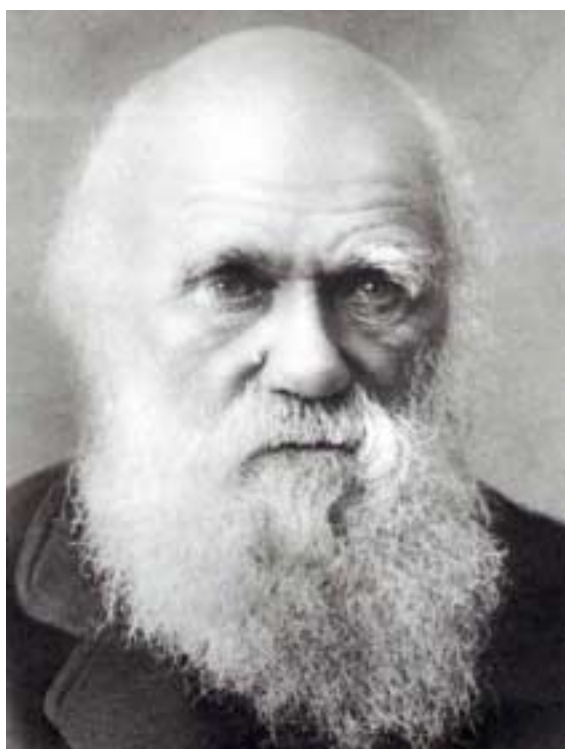
(vir:<http://www.geocities.com/fdocch/pasteur.jpg>)

Robert Koch

- odkril povzročitelja vraničnega prisada, kolere, tuberkuloze

(vir:http://www.charite.de/jpg/rk/rk_ma.jpg)

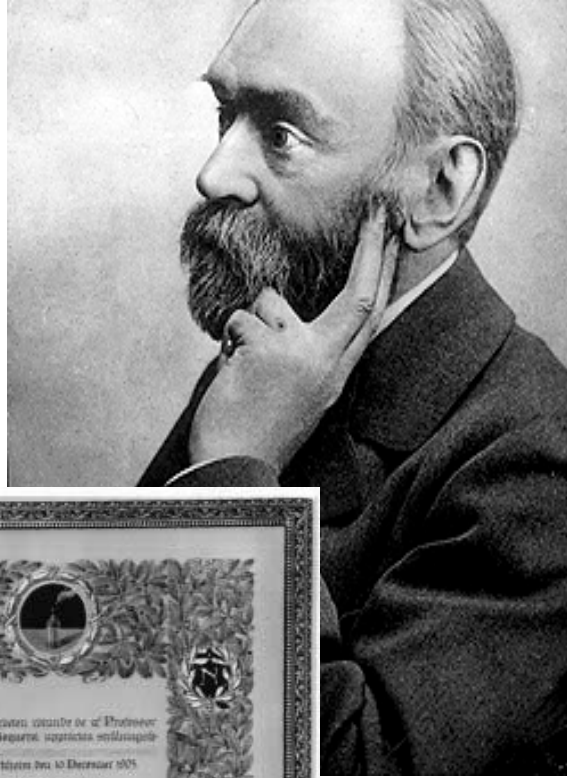
Charles Darwin

- evolucijska teorija

(vir:http://www.biografiasyvidas.com/monografia/darwin/fotos/darwin_5.jpg)

6. Alfred Nobel - dinamit

(vir:http://www.ntnu.no/gemini/2004-06/bilder/alfred_nobel.gif)

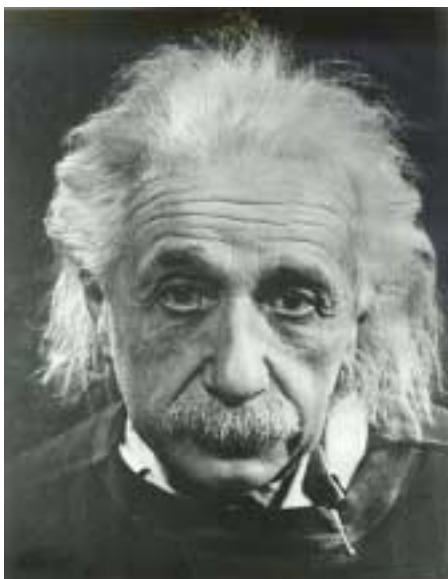

Marie Curie - radij

(vir:<http://www.rhht.org.uk/images/nobelp.jpg>)

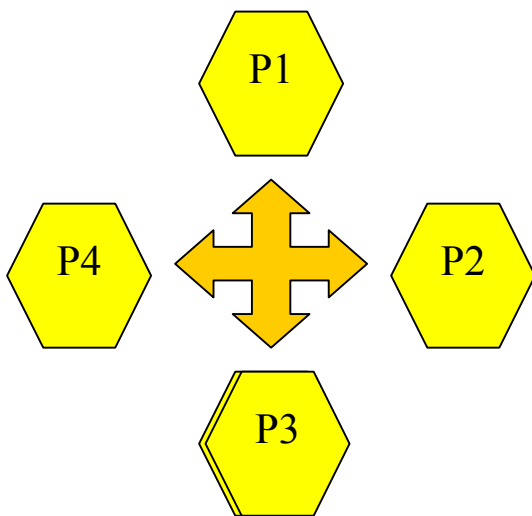
(vir:<http://dbhs.wvusd.k12.ca.us/webdocs/Gallery/Curie-M-1.GIF>)

Albert Einstein - relativnostna teorija

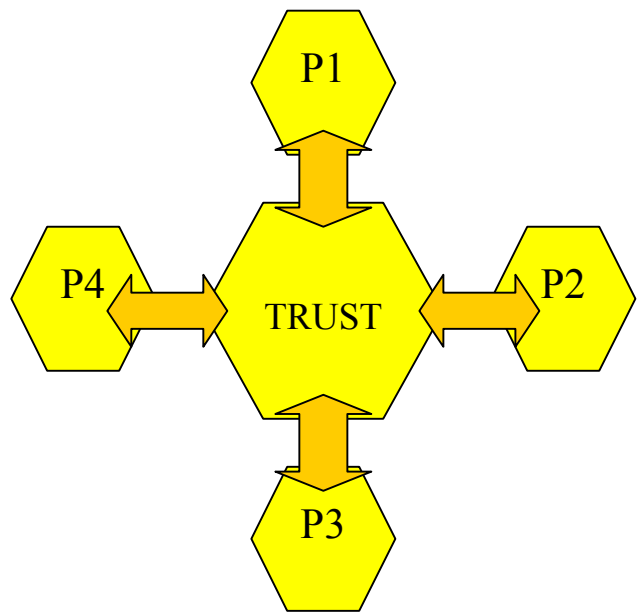

(vir:<http://utf.mff.cuni.cz/Relativity/SCAN/EINST05.JPG>)

7. Povezovanje podjetij

Primer KARTELA

Primer TRUSTA

F. Engels je napisal takole o delu in razmerah v tovarnah:

...tu se neha vsaka svoboda, pravno in dejansko. Delavec mora biti zjutraj ob pol šestih v tovarni; če pride nekaj minut prepozno, sploh ne sme več noter, dokler ne mine zajtrk in izgubi četrtno dnevne mezde (čeprav samo dve uri in pol od dvanajstih ni delal). Na povelje mora jesti, piti in spati. Za zadostitev najnujnejšim potrebam ima na razpolago najkrajši čas, v katerem jih je mogoče opraviti. Ali je njegovo stanovanje oddaljeno od tovarne pol ure ali celo uro, tovarnarja ne briga. Trinoški zvonec ga vrže iz postelje in ga pokliče od zajtrka ali kosila. In kako se mu godi šele v tovarni! Tu je tovarnar neomejen zakonodajalec. Izdaja tovarniške pravilnike, kot se mu zdi, spreminja in dopolnjuje ta svoj zakonik, kot se mu poljubi... Delo med stroji povzroča vse polno nesreč, ki so vse bolj ali manj resne in imajo za delavca še to posledico, da ga deloma ali čisto onesposobijo za njegovo delo. Najbolj pogosto se pripeti, da stroj zmečka posamezen člen na prstu, že veliko redkeje, da zgrabi in zdrobi ves prst, pol ali vso roko, laket itd...

(Engels 1845 V: Cvirn in Studen 2005, str. 87-98)

UČNA PRIPRAVA:
Vietnam, Korejska vojna in Bližnji vzhod po letu 1945

UČNA PRIPRAVA

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Gimnazija Ledina

Razred: 4. E

Datum: 20. 03. 2006

Predmet: Zgodovina

METODIČNO - DIDAKTIČNI PODATKI:

Učna tema: Krizna žarišča v času Hladne vojne.

Učna enota: Vietnam, Korejska vojna in Bližnji vzhod po letu 1945.

Učne oblike: netradicionalna frontalna učna oblika.

Učne metode: metoda razlage, metoda razgovora, metoda slikovne demonstracije, metoda uporabe informacijsko - komunikacijske tehnologije, metoda pisno-grafičnih izdelkov.

Učne tehnike: asociacije, rebus.

Učna sredstva:

- učila: slikovne prosojnice, videokaseta, učni list, delovno-učni list.

- učni pripomočki: grafoskop, projekcijsko platno, tabla, kreda, videorekorder.

Didaktične etape učnega procesa:

1. Uvodna motivacija in uvajanje v novo učno snov.

2. Obravnavanje nove učne snovi in utrjevanje.

3. Ponavljanje.

Didaktična načela: aktivnosti, ustreznosti, sistematičnosti in postopnosti, nazornosti, primernosti, ekonomičnosti in racionalizacije.

Medpredmetne povezave: Geografija (geografska lega Vietnama, Koreje, Palestine in Izraela), Slovenski jezik (knjiga Dnevnik Ane Frank), Etika in družba (odnosi različnih družbenih skupin, ki živijo na istem ozemlju - Arabci, Judi).

Novi pojmi: gverilska vojna (boj v sovražnikovem zaledju z majhnimi enotami), sionizem (svetovno politično gibanje Židov, katerega namen je bil ustanovitev židovske države v Palestini), PLO (palestinska osvobodilna organizacija).

Literatura:

- Repe, B. (1998). Sodobna zgodovina: zgodovina za 4. letnik gimnazij. Ljubljana: Modrijan.
- Dolenc, E., Gabrič, A. (2002). Zgodovina 4. Učbenik za četrti letnik gimnazije. Ljubljana: DZS.
- Repe, B. (1995). Naša doba, Oris zgodovine 20. stoletja, učbenik za 4. razred gimnazije. Ljubljana: DZS.
- Zgodovinski atlas sveta od prazgodovine do danes. (1994). Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Weber, T. (1968). Zgodovinski atlas. Ljubljana: DZS.
- Žnideršič, M. (1988). Leksikon Cankarjeve založbe. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Verbinc, F. (1987). Slovar tujk. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Internet: <http://www.dallasentertainment.com/tj/>
- Videokaseta: We were soldiers. (2002). Randall Wallace. Paramount pictures.

UČNI CILJI:

URNI CILJI

Glavni ali kompleksni cilj: *Dijaki spoznajo krizna žarišča po drugi svetovni vojni v Vietnamu, Koreji in na Bližnjem vzhodu.*

Delni ali precizni cilji:

Uvodni del:

Dijaki s pomočjo metode uporabe informacijsko - komunikacijske tehnologije ugotovijo prvi vsebinski poudarek učne enote, ki jo bomo obravnavali, prek metode razlage pa spoznajo celotno vsebino učne ure.

Glavni del:

1. vsebinski poudarek: Vietnamska vojna

Dijaki:

- pomočjo metode razlage spoznajo povojno razdelitev Vietnama (po drugi svetovni vojni) ter vzroke za 8 letno vojno Francozev z Vietnamom, ki se je začela leta 1946.*
- s pomočjo metode slikovne demonstracije ugotovijo kako je bilo razdeljeno ozemlje Vietnama po sporazumu v Ženevi leta 1954 in katera nesoglasja med obema deloma so privedla do vojne.*
- s pomočjo metode razgovora spoznajo pojem gverilska vojna, kdo jo je podpiral v Južnem Vietnamu in za kaj se je zavzemalo gverilsko gibanje Vietkong oziroma Severni Vietnam.*
- pomočjo metode razgovora in slikovne demonstracije spoznajo povod za vključitev ZDA v vojno ter prodor ameriških vojakov na Severni Vietnam.*
- pomočjo metode razgovora opišejo posledice vojne v Vietnamu, kako se je končala ter odnos ljudi po celem svetu glede le-te.*

2. vsebinski poudarek: Vojna v Koreji

Dijaki:

- s pomočjo metode slikovne demonstracije ugotovijo, kako je bilo razdeljeno ozemlje Koreje po drugi svetovni vojni in zakaj ni moglo priti do združitve obeh delov.*
- s pomočjo metode razlage spoznajo, zakaj je prišlo do vojne med obema Korejama leta 1950.*
- s pomočjo metode razlage spoznajo, kako je potekal prodor ameriških vojakov v Severno Korejo in kateri razlogi so jih vodili k sodelovanju v vojni.*

3. vsebinski poudarek: Bližnji vzhod

Dijaki:

- s pomočjo metode razgovora spoznajo kam so se naselili Judje po vojni in kaj so zahtevali, poleg tega pa s pomočjo učne tehnike asociacije spoznajo pojem sionizem.*
- s pomočjo metode razgovora spoznajo, zakaj je prišlo leta 1948 do vojne med Judi in Arabci, kako se je le-ta končala, kakšne so bile posledice za arabsko prebivalstvo ter naštejejo vzroke za vmešavanje velesil na dogodke na Bližnjem vzhodu.*
- s pomočjo metode razlage spoznajo, zakaj je prišlo do vojne za Sueški prekop ter katere države so se vključile vanjo.*
- s pomočjo metode razgovora spoznajo dve teroristični organizaciji, ki se zavzemata za osvoboditev Palestine ter spoznajo, na kakšen način arabske države pritiskajo na velesile, ki naj bi uredile odnose med arabskimi državami in Izraelom.*

Zaključni del: S pomočjo metode razgovora dijaki ponovijo obravnavano snov.

KONČNI CILJI:

Vsebinski:

Dijaki:

- ob zemljevidu sveta znajo pokazati geografsko lego Vietnama, Severne in Južne Koreje ter Izraela.
- znajo pojasniti vzroke za vojne v Vietnamu, Koreji, Palestini ter vzroke za boj za Sueški prekop.
- pojasnijo, katere velesile in zakaj so se vmešavale v vojno v Vietnamu, Koreji in na Bližnjem vzhodu oziroma kakšne koristi so si obetale od zmag v vojnah.
- znajo naštetih posledice omenjenih vojn.
- naštejejo dve pomembni teroristični organizaciji na Bližnjem vzhodu in cilj le -teh.
- pojasnijo, kakšen je pomen arabskih držav za svetovno gospodarstvo in kako to izkoriščajo.

Procesni:

Dijaki:

- ovrednotijo razloge za vojaško posredovanje v tuji državi.
- primerjajo Vietnamsko vojno z Vojno v Koreji.
- ovrednotijo pomen naravnih bogastev Bližnjega vzhoda za večji del sveta.

Vzgojni:

Dijaki:

- poznajo nesmiselnost vojn, ki ne prinesejo nobenih pozitivnih sprememb, samo trpljenje prebivalstva in gospodarsko škodo.
- opišejo, kako je velik del sveta sočustvoval s trpečim prebivalstvom v Vietnamu in obsojal vojno.

POTEK UČNE URE

DIDAKTIČNE ETAPE UČNEGA PROCESA	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
UVODNI DEL Uvodna motivacija in uvajanje v novo učno snov (6 min)	Pozdravim učence in se predstavim. »Najprej si bomo ogledali odlomek iz filma. Pozorno si ga oglejte.« Ogled videoposnetka. »Veste za kateri film gre?«	Učenci poslušajo. Učenci gledajo. »We were soldiers.«	Netradicionalna frontalna učna oblika. Metoda razlage. Metoda uporabe informacijsko - komunikacijske tehnologije Metoda razgovora.	Videokaseta We were soldiers, videorekorder.

	»Kdo je glavni igralec?« »Kaj ste lahko razbrali iz ogledanega odlomka, kakšna je tema filma?« »Kaj že veste o tej vojni?« »Kdaj pa je potekala ta vojna?« »Glede na odlomek iz filma, ki smo si ga ogledali lahko sklepate, o čem bomo govorili danes?« »Govorili bomo o položaju Vietnoma po drugi svetovni vojni, o vzrokih in poteku vojne ter o posledicah, ki jih je le-ta povzročila. Poleg tega pa bomo govorili tudi o vojni, ki je potekala v Koreji in kakšne so bile posledice te vojne za Korejo. Spoznali pa bomo tudi kako je nastala država Izrael in kakšni so bili odnosi med	»Mel Gibson.« »Vojna v Vietnamu.« »Potekali so boji med Severnim in Južnim Vietnamom, kamor so se vmešale ZDA in pobile ogromno Vietnamcev.« »Po drugi svetovni vojni.« »O Vietnamski vojni.« Učenci poslušajo.	Metoda razlage.	

	Judi ter Arabci na tem ozemlju.«			
	Na tablo napišem naslov Krizna žarišča, Vietnamska vojna.			Tabla, kreda.

GLAVNI DEL	»Poglejmo si zemljevid sveta.«	Učenci poslušajo.	Netradicionalna frontalna učna oblika. Metoda razlage.	
Obravnavanje nove učne snovi in utrjevanje	<i>Pokažem prosojnico št. 1: Zemljevid sveta.</i>	Učenci gledajo.	Metoda slikovne demonstracije.	Priloga 1: zemljevid sveta (DT). Grafoskop, projekcijsko platno, prosojnica.
1. Vietnamska vojna (14 min)	»Kje leži država Vietnam, na kateri celini?«	»V Aziji.«	Metoda razgovora.	
	Na prosojnici pokažem državo Vietnam.	Učenci gledajo.	Metoda slikovne demonstracije.	
	»Kako imenujemo polotok na katerem leži Vietnam?«	»Indokina.«	Metoda razgovora.	
	»Kdo so bili dolgo kolonialisti Indokine in s tem tudi Vietnama, že od sredine 19. stoletja naprej?«	»Francozi.«		
	Če učenci ne vedo odgovora jim pomagam z vprašanjem: »Katera država se lahko pohvali z Eifflovim stolpom?«	»Francija.«	Asociacija.	
	»Kolonialisti so torej bili?«	»Francozi.«	Metoda razlage.	
	»Med drugo svetovno vojno so Indokino zasedli Japonci, po umiku japonske vojske pa je prišlo	Učenci poslušajo.		

	septembra leta 1945 v Vietnamu do nastanka socialistično usmerjene Demokratične republike Vietnam, ki jo je vodil Ho Ši Minh.« Na tablo napišem Ho Ši Minh. »Kaj mislite, kaj se je zgodilo? So se Francozi sprijaznili z novo ureditvijo?« »Francozi so znova hoteli uveljaviti kolonialno oblast v Vietnamu, zato je prišlo do osemletne vojne, ki se je začela leta 1946. Odločilen je bil poraz Francozov leta 1954 pri utrdbi Dien Bien Fu.« <i>Pokažem prosojnico št. 2: Zemljevid Vietnama. Na prosojnici pokažem Vietnam in omenjeno trdnjavo.</i> »Julija leta 1954 je v Ženevi 19 držav podpisalo sporazum o Vietnamu.« »Kot lahko vidite na zemljevidu je bil Vietnam po 17. vzporedniku razdeljen na?«	»Ne.« Učenci poslušajo. Učenci gledajo. Učenci poslušajo. Učenci gledajo. »Severni in Južni	Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda slikovne demonstracije. Metoda razlage. Metoda slikovne demonstracije.	Tabla, kreda. Priloga 2: Zemljevid Vietnama - Severni in Južni Vietnam (1954-69) (Zgodovinski atlas sveta od prazgodovine do danes; str. 125). Grafoskop, projekcijsko platno, prosojnica.

	»Severni del se je imenoval Demokratična republika Vietnam, Južni del pa Republika Vietnam. V dveh letih naj bi prišlo do volitev in združitve obeh delov. Toda Južni Vietnam sporazuma v Ženevi ni podpisal, ker ni želel združitve. Podpirala pa ga je katera močna država?« Če učenci ne vedo odgovora: »Znana je po 11. septembru.« »S pomočjo ZDA je v Južnem Vietnamu namesto cesarja zavladal diktator, proti njemu pa se je razvilo močno komunistično gverilsko gibanje Vietkong.« Na tablo napišem Vietkong. »Iz kje izhaja pojem gverila?« Če učenci ne vedo odgovora: »Barcelona?« »Pojem izhaja iz Španije, nastal pa je v zvezi s španskim odporom proti Napoleonovi okupacijski armadi v začetku	Vietnam.« Učenci poslušajo. »ZDA.« »ZDA.« Učenci poslušajo. »Iz Španije.« »Španija.« Učenci poslušajo.	Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda razgovora. Asociacija. Metoda razlage. Metoda razgovora. Asociacija. Metoda razlage.	Tabla, kreda.

	19.stoletja. Torej gverilska vojna oziroma gibanje pomeni boj v sovražnikovem zaledju z majhnimi enotami. Kdo je v našem primeru podpiral to gibanje, kdo je bil sovražnik Južnega Vietnama?» Če učenci ne vedo odgovora pokažem na prosojnici št. 2 Severni Vietnam. »Kakšen pa je bil njihov cilj?» Če učenci ne vedo odgovora: »Nasprotno z Južnim Vietnamom, ki ni želel združitve je Severni Vietnam?» »Američani so sprva pošiljali vojaške svetovalce in orožje, leta 1964 pa so se same vključile v vojno in začele tja pošiljati tudi svoje vojake. Kako so po vašem mnenju utemeljevali svoje vmešavanje v vojno?» Če učenci ne vedo odgovora: »Proti kateri družbeni ureditvi	»Severni Vietnam.« »Združiti državo in uvesti komunistični sistem.« »Želel združitev.« Učenci poslušajo. »Kot vojno proti komunizmu.« »Proti komunizmu.«	Metoda razgovora. Metoda slikovne demonstracije. Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda razgovora.	

	so se borili?« »Kdo je bil v tistem času ameriški predsednik?« <i>Če učenci ne vedo odgovora jim pomagam z asociacijo:</i> »Priimek se ujema s šamponom, ki je namenjen predvsem otrokom.« »Ukazal je bombardiranje Severnega Vietnama. Veste zakaj, kaj je bil povod za to odločitev?« »Severnovietnamski patroljni čolni so napadli ameriški...« <i>Pokažem prosojnico št. 3: Rušilec Turner Joy.</i> »Kaj predstavlja ta slika?« »Napadli so rušilec Turner Joy v Tonkiškem zalivu.« <i>Na prosojnici št. 2 pokažem Tonkinški zaliv</i> »Poleg bombardiranja S Vietnama pa so Američani povečali svoje enote v Južnem	»Johnson.« »Johnson.« Učenci poslušajo. »Ne.« Učenci gledajo. »Rušilec.« Učenci poslušajo. Učenci gledajo. Učenci poslušajo.	Asociacija. Metoda razlage. Metoda razgovora. Metoda slikovne demonstracije. Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda slikovne demonstracije. Metoda razlage.	Priloga 3: slika rušilca Turner Joy (Internet: http://www.dallasentertainment.com/tj/).

Vietnamu ter okrepili akcije proti gverilcem. Poglejmo si statistiko števila ameriških vojakov na območju Vietnama.« <i>Pokažem prosojnico št. 4: Grafikon bombardiranj.</i> »Kaj lahko razberete iz grafikona glede števila ameriških vojakov v Vietnamu? Jih je bilo tu veliko pred letom 1964?« »Do leta 1964 je bilo število ameriških vojakov še majhno, po tem letu pa se je stalno povečevalo, do okrog leta 1968. Leta 1965, eno leto po napadu na rušilec, jih je bilo v Vietnamu že okrog?« »Kaj pa leta 1968?« »Vojna se je razširila na ves vzhodni del Indokitajskega polotoka. Američani so večkrat posredovali tudi v dveh sosednjih državah.« <i>Pokažem prosojnico št. 2.</i> »Če si pogledate	Učenci gledajo. »Ne« Učenci poslušajo. »250.000.« »Več kot 500 000.« Učenci poslušajo. Učenci gledajo.	Metoda slikovne demonstracije. Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda slikovne demonstracije.	Priloga 4: Grafikon bombardiranj in števila ameriških vojakov v Vietnamu (Naša doba; str. 243). Grafoskop, projekcijsko platno, prosojnica.

	na zemljevidu sta to bili?« »Kakšen je bil po vašem mnenju vzrok za to posredovanje?« Če učenci ne vedo odgovora: Iz kje je Vietkong, gverilsko gibanje, dobival pomoč?« »Oskrbovanje je potekalo prek sosednjih držav in Američani so želeli presekati oskrbovalne poti Vietkonga.« »Zaradi uporabe številnih dovoljenih, velikokrat pa tudi z mednarodnimi konvencijami prepovedanimi sredstvi, je bila to izredno okrutna vojna. Če ste gledali kakšen film na to temo Vietnam, gotovo veste kakšno orožje so uporabljali.« »Kaj mislite, ali so ljudje po svetu pa tudi v ZDA odobrvali to vojno?« »Zakaj ne?«	»Laos in Kambodža.« »Onemogočiti oskrbovalne poti Vietkongu.« »Iz Severnega Vietnama.« Učenci poslušajo. »Napalm, kemično in biološko orožje...« »Ne.« »Porabili so ogromno denarja in sredstev, na desettisoče ameriških vojakov je	Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda razgovora.	

	»Prišlo je celo do množičnih protestov vseh generacij.« <i>Pokažem prosojnico št. 5: Protesti pred Kapitolom.</i> »Opišite sliko.« »Ameriški ugled je bil omajan. Zaradi tega so se v Parizu maja leta 1968 začela pogajanja o miru. Američani so začeli s postopnim umikom svojih enot. Šele januarja leta 1973 so dosegli sporazum, zato so se ZDA umaknile iz Vietnama. Kljub temu so se boji nadaljevali do leta 1977. Kaj se je zgodilo z obema deloma Vietnama, sta se združila ali sta ostala ločena?« »Leta 1976 sta se združila v Socialistično republiko Vietnam.« »Če se ozremo na celotno vojno, kaj se je zgodilo s prebivalstvom v Vietnamu, Laosu in Kampučiji?«	padlo v vojni, spoznali so grozote vojne...« Učenci poslušajo. Učenci gledajo. »Slika predstavlja protest pred Kapitolom v Washingtonu proti vojni v Vietnamu.« Učenci poslušajo. »Združila sta se.« Učenci poslušajo. »Ogromno je bilo pobitih, ali	Metoda razlage. Metoda slikovne demonstracije. Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda razgovora.	Priloga 5: slika protestov pred Kapitolom v Washingtonu proti vojni v Vietnamu (Naša doba; str. 244). Grafoskop, projekcijsko platno, prosojnica.

	»Pred nasiljem je zbežalo na stotisoče ljudi, veliko tudi v majhnih čolnih, bežali pa so v Zahodne države in na Japonsko, ki so jih sprva sprejemale, nato pa, ko so se razmere v teh državah malo uredile, pa se je politika do beguncev zaostrovala in nekatere države so jih začele vračati. Mislite, da so se begunci želeli vrniti?« »Zakaj se niso želeli vrniti v svoja prvotna bivališča?« »Misel na to, da se bodo morali vrniti, je med begunci povzročala hude travme, pa tudi samomore in upore v begunskih taboriščih. Kakšen pa je bil odnos Američanov glede Vietnamske vojne?« »Kdo je obsojal vojno?« »Kaj pa je bilo z državnimi organi, še posebej s	pa so se izselili.« Učenci poslušajo. »Ne.« »Zaradi strahu red ponovnim nasiljem.« Učenci poslušajo. »Obsojali so jo.« »Prebivalci ZDA.«	Metoda razlage. Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda razgovora.	

2. Vojna v Koreji (9 min)	Pentagonom? Kaj so ti menili o vojni?« <i>Pokažem prosojnico št. 1.</i> »Američani pa so se vmešali tudi v vojno, ki je potekala SV od Vietnama, na ozemlju med Japonsko in Kitajsko. To je bila tako imenovana?« Na tablo napišem naslov Vojna v Koreji. »Čigavo ozemlje je bila Koreja do konca druge svetovne vojne?« »Kaj pa se je zgodilo s korejskim polotokom po kapitulaciji Japonske? Kateri dve državi sta ga zasedli?« <i>Pokažem prosojnico št. 6: Zemljevid Severne in Južne Koreje.</i> »Nastali sta dve okupacijski coni. Severni del je zasedla SZ, južni pas pa ZDA. Za demarkacijsko črto so vzeli?« »Po umiku okupacijskih sil leta 1949 sta nastali dve Koreji. Kateri?«	»Da je bila upravičena.« Učenci gledajo. Učenci poslušajo. »Vojna v Koreji.« »Japonsko.« . »SZ in ZDA.« Učenci gledajo. Učenci poslušajo. »38. vzporednik.« »Severna in Južna	Metoda slikovne demonstracije. Metoda razgovora. Metoda slikovne demonstracije. Metoda razlage. Metoda razgovora.	Tabla, kreda. Priloga 6: Zemljevid Severne in Južne Koreje (DT). Grafoskop, projekcijsko platno, prosojnica.

	»Glede na to, da je bila Severna Koreja pod varuštvom SZ pa tudi Kitajske je imela kakšen sistem?« »Vesili sta se dogovorili, da bodo po petih letih izvedene svobodne volitve, vendar se to ni zgodilo. Zakaj?« »Na meji je ves čas prihajalo do manjših spopadov, po enem od njih je konec junija leta 1950 severnokorejska vojska začela z ofenzivo. Napadla je Južno Korejo in zasedla Seul.« <i>Na prosojnici št. 6 pokažem Seul.</i> »Katera pomembna mednarodna organizacija se je takoj vmešala v vojno?« »Kdo pa je sestavljal večino vojaških enot OZN, katera država ?« »Severno Korejo so razglasili za agresorja in poslali v Korejo sile OZN, ki naj	Koreja.« »Komunističen.« Učenci poslušajo. »Ker sta si obe želeli enotno državo po svojih predstavah.« Učenci poslušajo. Učenci gledajo. »OZN.« »ZDA.« Učenci poslušajo.	Metoda razlage. Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda slikovne demonstracije. Metoda razgovora. Metoda razlage.	

	branijo mejo na 38. vzporedniku. Severni Korejci so v začetku hitro napredovali in stisnili nasprotnike v JV del polotoka pri Pusanu.« <i>Na prosojnici št. 6 pokažem JV del polotoka.</i> » Po izkrcanju ameriških sil pri Inčonu, blizu Seula, <i>(pokažem mesto Inčon na prosojnici št. 6)</i> pa je sledila hitra osvoboditev južnega dela polotoka. Kakšne so bile zahteve OZNa in ameriškega predsednika? Naj osvojijo cel polotok ali naj osvobodijo le južni del in branijo mejo?« »Kdo pa je bil v času Korejske vojne med letoma 1950 in 1953 predsednik ZDA?« <i>Če učenci ne vedo odgovora jim na tablo napišem rebus na besedo Truman.</i> »Toda ameriške sile so šle kljub ukazom nadrejenih preko 38. vzporednika, hitro napredovale proti severu in se približale reki Jalu, ki je bila mejna reka med katerima dvema	Učenci gledajo. Učenci poslušajo. Učenci gledajo. Učenci poslušajo. »Le južni del.« »Truman.« Učenci poslušajo.	Metoda slikovne demonstracije. Metoda razlage. Metoda slikovne demonstracije. Metoda razlage.. Metoda razgovora. Rebus. Metoda razlage. Metoda slikovne demonstracije.	Priloga 7: List z rešenim rebusom.

	državama?« (med razlago kažem potek ameriških sil - Prosojnica 6) »Kaj se je sedaj zgodilo? Katera država se je še vmešala v vojno?« »Na katero stran se je postavila? Na stran Severne ali Južne Koreje, ki so jo branile enote ZDA?« »V nadaljevanju triletne vojne je vojna sreča precej nihala. V tej nesmiselni vojni je umrlo skoraj 3 milijone ljudi. Mir je bil sklenjen leta 1953. Korejska vojna je bila najbolj tipičen in najbolj krvav del »klasične« hladne vojne. Vojna je postala poligon za preizkušanje orožij, saj so ZDA uporabile novo strategijo hitrega premeščanja sil s helikopterji in preverile učinkovitost napalmskih bomb. Sovjeti pa so preverjali, kako se na korejskem nebu obnesejo njihova nova reaktivna letala.« »Če primerjamo korejsko vojno in vojno v Vietnamu. Katere	»Severno Korejo in Kitajsko.« »Kitajska.« »Na stran Severne Koreje.« Učenci poslušajo.	Metoda razgovora. Metoda razlage.	

3. Bližnjevzhodna kriza (13 min)	podobnosti bi lahko našli?«	»Vpletanje tujih držav, predvsem ZDA v vojne, uporaba novega orožja- napalma, ogromno žrtev, uničenje dežel...«	Metoda razgovora.	Tabla, kreda.
	»ZDA so vpletanje v vojno pojasnile s političnimi razlogi. Proti kateremu sistemu so se borile?«	Učenci poslušajo.	Metoda razlage.	
	»Še danes imajo ZDA svoje interese na drugih celinah in v drugih državah. Kje največ?«	»Proti komunizmu.«	Metoda razgovora.	
	»Tako je, na Bližnjem vzhodu.«	»V Iraku, Iranu...«		
	Na tablo napišem naslov Bližnji vzhod.			
	»Ste brali dnevnik Ane Frank?«	»Da.«		
	»Kakšne narodnosti je bilo to dekle?«	»Židovske, Judovske.«		
	»Kaj se je zgodilo z Judi med drugo svetovno vojno?«	»Veliko so jih pobili.«		
	»Kam pa so šle množice preživelih Židov po vojni?«	»V Palestino.«		
	<i>Pokažem prosojnico št. 7:</i>	Učenci gledajo.	Metoda slikovne demonstracije.	

	<i>Izrael in sosednje države leta 1948. Pokažem ozemlje Palestine in židovske kolonije.</i> Učencem razdelim delovno-učne liste in jim dam na razpolago 4 minute, da si jih preberejo. »Kaj so zahtevali Židje na ozemlju Palestine?« »Kako pa imenujem svetovno politično gibanje Židov, katerega namen je bil ustanovitev židovske države v Palestini?« »Kdo pa je še živel na ozemlju Palestine?« »Kaj je izglasovala OZN leta 1947?« »Kaj so storili Židje?« »Kaj se je zgodilo, so Arabci to sprejeli?« »Židje so zasedli večino ozemlja	»Ustanovitev lastne države Izrael.« »Sionizem.« »Arabci.« »Razdelitev ozemlja Palestine na dve državi, judovsko in palestinsko oziroma arabsko« »Maja leta 1948 so Židje pod vodstvom Davida Ben Guriona razglasili ustanovitev države Izrael.« »Začno se boji med Arabci in Izraelci.« Učenci poslušajo.	Metoda pisno-grafičnih izdelkov. Metoda razgovora. Metoda razlage.	Zemljevid Izraela in sosednjih držav leta 1948 (DT). Grafoskop, projekcijsko platno, prosojnica. Priloga 9: Delovni-učni list.

	Palestine, preostanek pa je leta 1950 pripadel Jordaniji.« <i>Prosojnica št. 8: Izrael 1949-1995. Na prosojnici pokažem ozemlje, ki so ga osvojili Izraelci leta 1949.</i> »Kaj se je zgodilo z arabskimi Palestinci?« »Posledica bojev je bil množičen beg arabskih Palestincev z ozemlja pod izraelsko oblastjo. Okrog 900 000 Palestincev je ostalo brez doma. Katere velesile so sprva podpirale Izraelce?« »Zakaj pa je SZ kmalu začela podpirati Arabce?« »Kakšno je stanje danes? So se arabsko-izraelski konflikti že umirili?« »Kakšni so razlogi za nesoglasja med Izraelci in Arabci, pa tudi vzroki za vmešavanje velesil?« <i>Prosojnica št. 7.</i> »Zakaj pa je tako	Učenci gledajo. »Pobiti so bili ali pa so zbežali.« Učenci poslušajo. »ZDA in SZ.« »Ker so v nekaterih arabskih državah prevzele oblast revolucionarne sile.« »Ne.« »Strateška lega, nahajališča nafte in Sueški prekop.« Učenci gledajo. »Predstavlja	Metoda slikovne demonstracije. Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda razgovora. Metoda slikovne demonstracije. Metoda razgovora.	Priloga 10: Zemljevid Izraela 1949-1995. (DT). Grafoskop, projekcijsko platno, prosojnica.

	pomemben Sueški prekop?« »VB in FR sta imeli v lasti družbo, ki je upravljala s Sueškim prekopom. Leta 1956 pa je prišlo do sueške krize. Zakaj?« »Katere države so napadle Egipt?« »Egipčani so potopili ladje v Sueškem prekopu in ga onesposobili. Kako pa so na vojno reagirale arabske države, ki so bile zaveznice Egipta?« »Kako pa se je vojna zaključila?« »SZ se je postavila na stran Egipta in prišlo je do sporazuma da Sueški prekop pripada Egiptu.« »Bližnji vzhod je postal stalno krizno žarišče. »Leta 1964 je nastala organizacija PLO. Kaj pomenijo	najkrajšo pot iz Azije v Evropo« Učenci poslušajo. »Gamal Abdel Naser je nacionaliziral Sueški prekop.« »Velika Britanija, Francija in Izrael.« Učenci poslušajo. »Prenehale so pošiljati nafto državam napadalkam.« »Prišlo je do sporazuma med ZDA in SZ.« Učenci poslušajo. »Palestinska osvobodilna	Metoda razlage. Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda razgovora. Metoda razlage. Metoda razgovora.	

	njene kratice?« »Kdo pa je bil njen voditelj?« »Kakšna je ta organizacija?« »Poznate teroristično organizacijo, ki je znana po napadu na izraelske športnike sodelujoče na olimpijskih igrah v Munchnu?« »Cilj teh organizacij pa je?« »Do močnejših diplomatskih akcij za reševanje bližnjevzhodne krize je prišlo šele v 70ih letih, ko so arabske države že močno izrabljale svoje najmočnejše »orožje« - nafto. S podražitvijo nafte so prepričale zaveznico Izraela, ZDA, naj pritisne na Izrael in ga prepriča ,da je prišel čas dogovarjanja z arabskimi sosedami. «	organizacija.« »Jaser Arafat.« »Teroristična.« »Črni september.« »Osvoboditev Palestine, ustanovitev neodvisne palestinske države..« Učenci poslušajo.	Metoda razlage.	

ZAKLJUČNI DEL Zaključno ponavljanje (3 min)	Učencem razdelim učne liste. »Ali obstajajo po vašem mnenju opravičljivi razlogi za		Netradicionalna frontalna učna oblika. Metoda pisno-grafičnih izdelkov. Metoda razgovora.	Priloga 11: Učni list.

	vojaško posredovanje v Vietnamu?« »Zakaj ne?« »Kdaj pa bi bili razlogi za vojaško posredovanje lahko opravičljivi?« »Kakšni so bili vzroki za vojno v Vietnamu?« »Zakaj so se ZDA vmešale v vojno v Koreji?«	»Ne.« »Države se morajo same sporazumeti med sabo. Države, ki se vpletajo v vojne drugje iščejo le dobičke iz teh vojn...« »Ko gre za države, ki so šibke, se ne morejo braniti in jih agresorji napadajo neupravičeno.« »Južni Vietnam, kljub sporazumu v Ženevi ni želel združitve s Severnim Vietnamom, leta pa je hotel združitev in uvedbo komunističnega sistema.« »Zaradi strahu pred uvedbo komunizma v Južni Koreji, katere zaveznica je bila. Vojna pa je postala tudi poligon za preizkušanje orožij, saj so ZDA uporabile novo strategijo hitrega premeščanja sil s helikopterji in preverile učinkovitost napalmskih bomb.«		

	»Kakšne so bile posledice vojn v Vietnamu in Koreji?« »Zakaj je prišlo leta 1956 do Sueške krize?« »Kateri dve pomembni teroristični organizaciji smo omenili in za kaj si prizadevata?«	»Vietnam so je združil, Koreja pa je ostala razdeljena na Severni in Južni del. Ogromno prebivalcev so pobili, veliko se jih je izselilo, prav tako pa je bilo ogromno žrtev med ameriškimi vojaki. Pokrajine so bile gospodarsko uničene, vasi požgane. Vojne so prizadele tudi ljudi po svetu, ki so se spraševali o smiselnosti vojn, ki povzročijo hude katastrofe.« »Ker so Egipčani nacionalizirali Sueški prekop.« »PLO in črni september, ki si prizadevata za osvoboditev Palestine.«		

PRILOGE

- 1.: Fotokopija prosojnice zemljevida sveta.
- 2.: Fotokopija prosojnice zemljevida Vietnam - Severni in Južni Vietnam (1954-69).
- 3.: Fotokopija prosojnice rušilca Turner Joy.
- 4.: Fotokopija prosojnice grafikona bombardiranj in števila ameriških vojakov v Vietnamu.
- 5.: Fotokopija prosojnice slike protestov pred Kapitolom v Washingtonu proti vojni v Vietnamu.
- 6.: Fotokopija prosojnice zemljevida Severne in Južne Koreje.
- 7.: List z rešenim rebusom.
- 8.: Fotokopija prosojnice zemljevida Izraela in sosednjih držav leta 1948.
- 9.: Delovno-učni list.
- 10.: Fotokopija prosojnice zemljevida Izraela 1949-1995.
- 11.: Učni list.
- 12.: Fotokopija prepisa iz table.

Vietnamska vojna (1946-1977)

- ❖ Septembra **1945** v Vietnamu pride do ustanovitve nove države - **Demokratske republike Vietnam** (socialistično usmerjena), ki jo vodi Ho Ši Minh.
- ❖ Francozi znova želijo uveljaviti kolonialno oblast v Vietnamu, zato pride do **osemletne vojne**. Odločilen je **poraz Francozov leta 1954** pri utrdbi Dien Bien Fu.
- ❖ Julija leta **1954** v **Ženevi** 19 držav podpiše **sporazum** o Vietnamu - Vietnam je po **17. vzporedniku** razdeljen na **Severni** (Demokratska republika Vietnam) in **Južni Vietnam** (Republika Vietnam).
- ❖ V **Južnem Vietnamu** se razvije gverilsko gibanje **Vietkong** (Cilj: združitev obeh delov Vietnamera).
- ❖ Leta **1964** se **ZDA** vključijo v vojno (Povod: severnovietnamski patroljni čolni napadejo rušilec **Turner Joy** v Tonkiškem zalivu).
- ❖ **Okrutna vojna**: napalm, kemično in biološko orožje...
- ❖ Januarja leta **1973** dosežejo **sporazum**, zato se ZDA umaknejo iz Vietnamera, a **vojna traja do leta 1977**.
- ❖ Leta **1976** se Severni in Južni Vietnam združita v **Socialistično republiko Vietnam**.

Vojna v Koreji (1950-1953)

- ❖ Po umiku okupacijskih sil (SZ, ZDA) leta **1949** nastaneta dve Koreji - **Severna** (komunističen sistem) in **Južna Koreja** (demarkacijska črta - 38. vzporednik).
- ❖ **Leta 1950** severnokorejska vojska Zasede Seul.
- ❖ **Varnostni svet OZN** označi **Severno Korejo** za **agresorja** in pošlje v Korejo sile OZN.
- ❖ Leta **1953** je sklenjen mir - **Koreji ostaneta razdeljeni**.

Bližnji vzhod

- ❖ Leta **1948** **Židje** pod vodstvom Davida Ben **Guriona** razglasijo ustanovitev države **Izrael**. Posledica: napad **arabskih Palestincev** na Izrael in njihov poraz - Židje zasedejo večino ozemlja Palestine, preostanek pa je leta 1950 pripadel **Jordaniji**.
- ❖ Leta **1956** Gamal Abdel **Naser** (egiptovski predsednik) **nacionalizira Sueški prekop**. Velika Britanija, Francija in Izrael napadejo Egipt. Pride do **sporazuma** med **ZDA** in **SZ**, ki se je postavila na stran Egipta. Na območje prekopa pošljejo enote OZN. Sueški prekop ostane v rokah Egipta.

LOKALNA VOJNA ŽARIŠČA

Bližnji vzhod

Po vojni so se množice Židov, sklicujoč se na Balfourovo deklaracijo, ki je obljubljala **sionizmu** pomoč pri ustanovitvi židovske države, naseljevale v Palestini. OZN je s posebno **resolucijo leta 1947** predlagala ustanovitev židovske in palestinske države na območju Palestine.

Pod vodstvom Davida Ben **Guriona** so **Židje maja leta 1948** razglasili ustanovitev **države Izrael**. Sosednje arabske države so napadle Izrael, a so bile poražene. Židje so nato zasedli večino ozemlja Palestine, preostanek pa je leta 1950 pripadel Jordaniji. V začetku so Izraelce podpirali ZDA in SZ, Arabce pa Velika Britanija. Ko so v nekaterih arabskih državah oblast prevzele revolucionarne skupine, je **SZ začela podpirati Arabce, Velika Britanija pa Izraelce. Kasneje so jo nadomestile ZDA.**

Zaradi **strateške lege, nafte, Sueškega prekopa** je prihajalo do arabsko-izraelskih vojn (1956, 1967, 1973, 1982), v katere so se ves čas posredno ali neposredno vmešavale tudi velesile.

Oktobra **1956 so Egipčani** (Gamal Abdel Naser) **nacionalizirali Sueški prekop**. Izraelci so se ob sueški krizi pridružili Veliki Britaniji in Franciji ob njihovem napadu na Sueški prekop, vendar so se morali zaradi sporazuma med ZDA in SZ vsi skupaj umakniti. Na območje prekopa so poslali enote OZN.

*Jaser Arafat (roj. 1929), od 1965
vodja palestinske osvobodilne organizacije
Al-Fatah, postane 1968 vodja
Palestinske osvobodilne organizacije (PLO).
Njegov cilj je bil **ustanoviti neodvisno palestinsko
državo.***

Avtorji prispevkov:

Bergant Mojca
Černigoj Meta
Križnar Matjaž
Kržič Jasna
Milovančev Mirka
Pilih Tanja
Praznik Brigita
Rogelj Katarina

**Naslov: Prispevki k didaktiki zgodovine,
Letnik IV, št. 3**

Urednica: Danijela Trškan

Oblikovalka: Danijela Trškan

Razmnožila: Danijela Trškan

Copyright © Oddelek za zgodovino (za potrebe
predmeta Didaktika zgodovine)

Ljubljana

2006

Prispevki k didaktiki
zgodovine

Študentje
4. letnika
zgodovine
pedagoške smeri

